

Pianissimo

Časopis pro klavírní pedagogy, studenty a příznivce klavírní hry

Cílem umění je přinášet štěstí.

————— **M. Buonarotti** —————

MC KKI HF JAMU 2. číslo / 5. ročník 2019 - 2020

Obsah

Slovo na úvod.....	3
<i>Miroslava Raková</i>	

METODICKÉ CENTRUM

Pedagogové v roli studentů Metodického centra.....	4
<i>Miroslava Raková</i>	

Výuka klavíru v Kanadě a CD Klavírní sonáty Luboše Fišera.....	7
<i>Zuzana Šimurdová</i>	

Klasicismus s odvahou a úsměvem.....	9
<i>Martin Hroch</i>	

Koncerty a masterclassy v Metodickém centru.....	10
<i>Radka Hajšelová</i>	

Bettina Schwedhelm: Wache Finger, wache Ohren.....	11
<i>Radka Hreňová</i>	

KATEDRA KLAVÍRNÍ INTERPRETACE

Mimoškolní aktivity pedagogů KKI HF JAMU.....	12
---	----

DISTANČNÍ VÝUKA

V jiných zemích je distanční výuka nedílnou součástí hudebního vzdělávání.....	13
<i>ptala se Věra Chmelová, odpovídal Richard Pohl</i>	

Osobní zkušenost s online výukou.....	15
<i>Věra Chmelová</i>	

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE KURZU MC

Plnými hrstmi rozdávat radost.....	18
<i>Michal Hájek</i>	

KONCERTY

Brněnské klavírní mládí 2020.....	21
<i>Věra Chmelová</i>	

Letošní Pražské jaro zahajoval Salon ZUŠ.....	22
<i>redakce pp</i>	

ZAJÍMAVÉ KNIHY A CD

John Tyrell: JANÁČEK.....	23
<i>Miroslava Raková</i>	

Giedré Lukšaitė - Mrázková a její pocta Bachovi.....	24
<i>Martin Hroch</i>	

MATERIÁLY DO VÝUKY

Pracovní listy pro malé muzikanty.....	25
<i>Linda Horňáková</i>	

Co mne zaujalo na internetu.....	30
<i>Miroslava Raková</i>	

Se Zuzanou Hančilovou nejen o Klavírátkách..	31
<i>ptala se Věra Chmelová, odpovídala Zuzana Hančilová</i>	

Probouzení po prázdninách.....	33
<i>Zuzana Hančilová</i>	

Opáčko not a stupnic.....	34
<i>Zuzana Hančilová</i>	

INSPIRACE K POSLECHU

Fryderyk Chopin očima přátel a uměleckých soupeřů.....	35
<i>Miroslava Raková</i>	

NOTOVÁ PŘÍLOHA

Rapsodie bez názvu.....	37
<i>Ondřej Mutl</i>	

ZAMYŠLENÍ, ÚVAHA

Příchody a odchody žáků v klavírní třídě z pohledu pedagoga.....	39
<i>Věra Chmelová</i>	

SOUTĚŽE

Sedmero zamyšlení nad soutěží ZUŠ.....	42
<i>Martina Vlčková</i>	

PROPOZICE KLAVÍRNÍCH SOUTĚŽÍ A FESTIVALŮ

Bachovská cesta 2020.....	44
---------------------------	----

Brněnská klavírní soutěž 2020.....	45
------------------------------------	----

Broumovská klávesa 2020.....	46
------------------------------	----

Magický klavír v proměnách času.....	46
--------------------------------------	----

34. MEZINÁRODNÍ SMETANOVSKÁ KLAVÍRNÍ SOUTĚŽ.....	47
---	----

Virtuosi per musica di pianoforte.....	47
--	----

PRO BOHEMIA OSTRAVA 2021.....	48
-------------------------------	----

IT RUBRIKA PRO KLAVÍRISTY A KLAVÍRNÍ PEDAGOGY

<i>Štěpán Slavík</i>	49
----------------------------	----

Slovo na úvod

Milí klavíristé a klavírní pedagogové, čtenáři Pianissima,

vstupujeme do nového školního i akademického roku s očekáváním, že bude pro nás všechny méně náročný, než ten předchozí.

Letošní neobvyklé jaro spojené s virovou pandemií zasáhlo významně i do našeho pracovního i osobního života. Koncertní sály utichly. Pedagogové všech stupňů uměleckých škol se dostali ze dne na den do složité situace a hledali cesty, jakým způsobem po uzavření škol organizovat výuku. Umělecká interpretace je úzce spjata s přenosem pocitů, nálad, uměleckou výuku lze distanční formou realizovat jen částečně. Přesto jsme se o to všichni snažili.

Distanční výuka probíhala i na Katedře klavírní interpretace. Absolventské koncerty byly neveřejné, některé se streamovaly přes youtube, další proběhnou dodatečně v zálí. Distanční formou proběhla i většina zkoušek.

Metodické centrum připravilo pro studenty KKI i posluchače MC rozsáhlou podporu. Během uzavření škol měli na webových stránkách Pianissima k dispozici úložiště odborných materiálů. V době, kdy se mnozí nedostali ke svým notovým archivům, tak mohli čerpat z velkého množství nejen notových, ale i knižních, studijních či poslechových materiálů. S velkým úsilím organizátorů se podařilo za dodržení platných hygienických podmínek zrealizovat červnový konzultační den MC prezenční formou.

Věřím, že již nic nebude bránit tomu, aby letošní soboty v MC probíhaly tak, jak jsou studenti zvyklí. Možnost osobní účasti na odborných přednáškách našich i zahraničních umělců a pedagogů,

setkávání se s kolegy, navazování pracovní spolupráce, ale i hudebních přátelství, konfrontace odborných názorů to je to, proč přijíždějí pravidelně na brněnskou JAMU pedagogové nejen z České republiky. Metodické centrum nabízí ve svých pěti kurzech zajímavou formu celoživotního vzdělávání pedagogům všech stupňů uměleckých škol. Vítání jsou všichni, kteří se chtějí dále vzdělávat či sami nabídnout něco ze svých zkušeností.

Výuka „na dálku“ byla pro všechny zúčastněné strany náročná, na druhou stranu jsme nabylí i nových dovedností, způsobů práce, které můžeme využívat i nadále. Inspiraci k tomuto tématu, zkušenosti a praktické rady přinášejí i některé články v našem časopise.

Myslím, že konkrétní obsah nového čísla Pianissima sám nejlépe vypovídá o tom, kolik vzdělaných a kreativních interpretů a klavírních pedagogů máme. I když se na nějaký čas přerušila koncertní činnost a výuka se přesunula do „online“ světa, všichni na sobě dále pracovali. Cvičili nový repertoár, vymýšleli a hledali nové nápady pro své žáky. A tak bych ráda touto cestou poděkovala těm, kteří byli ochotni předat své znalosti, nápady a zkušenosti dál a podíleli se na tvorbě nového čísla Pianissima.

Všem čtenářům přeji jménem Katedry klavírní interpretace a Metodického centra JAMU i redakce časopisu Pianissimo nejen příjemné chvíle u našeho časopisu, ale především hodně radosti z práce, pevné zdraví a dobrou náladu v novém školním roce!

► Miroslava Raková

Metodické centrum

Pedagogové v roli studentů Metodického centra

„Do Brna jezdím za vzděláním a novými poznatky již několik let. Jsem vděčná za příležitost hlouběji poznat klavírní literaturu, pedagogiku a vše další, co ke klavíru patří. Děkuji za možnost nadále získávat nové informace v sobotních kurzech metodického centra.“

„Své důležité místo mají pro mě individuální hodiny klavíru. Rady a inspirace uplatňuji při vlastním hraní i při výuce žáků. Svým profesorům za jejich užitečné informace děkuji.“

► BcA. Petra Zíková

„Studium v MC je pro mě velice přínosné nejen pro nové poznatky a jejich využití v mé pedagogické praxi, ale i pro setkávání s úžasnými lidmi a možnost konzultací u výjimečných profesorů.“

► Mgr. Jana Polnická

„Za sebe mohu jenom poděkovat celému pedagogickému týmu a všem jeho pomocníkům z řad studentů a absolventů JAMU a doktorandů, kteří pomáhají s chodem Metodického centra. Toto pracoviště je požehnáním pro pedagogy z praxe. Je to vynikající možnost dalšího vzdělání v oboru, možnost být v obraze z pohledu moderního klavírního umění. Touto cestou si dovolím poděkovat.“

► MgA. Vít Trumpeš

„Pracuji jako korepetitorka na Taneční konzervatoři Brno po celou svoji pracovní kariéru. Hlavní a převážnou část mého pracovního úvazku tvoří taneční korepetice, učím velmi málo. Studium klavírní

pedagogiky v MC JAMU je pro mě jednou z forem osobního rozvoje. A proto jsem si v první chvíli nebyla jistá, jestli písemná práce o uplatnění pomůcek při výuce hry na klavír na ZUŠ pro mě nebude obtížnější než pro jiné pedagogicky zkušenější kolegy s větší praxí. Až když jsem si listovala svými poznámkami z metodiky, uvědomila jsem si, že spousta nápadů pro mě byla zdrojem inspirace, a že je ve svých několika málo hodinách, které učím, uplatňuji.“

► Mgr. Bohdana Lunerová

Tolik na úvod citace z vybraných prací posluchačů Metodického centra, které vznikly v průběhu jarní distanční výuky.

Tématem prací bylo uplatnění poznatků získaných při studiu v MC v praxi. Není v možnostech našeho časopisu publikovat všechny práce v jejich plném rozsahu. Dovolila jsem si tedy se souhlasem autorů vyjmout jen některé pasáže, které z mého pohledu zachycují náhled na aktivity centra, možnost uplatnění poznatků u posluchačů různého profesního zaměření i neméně důležitou rovinu podnětného osobního setkávání a předávání zkušeností s kolegy z oboru.

Uvedu alespoň některé z přednášek a seminářů, které mi přinesly užitečné vědomosti, rady a inspirace pro výuku mých žáků i mou vlastní hru na nástroj. Nevěnuji se koncertní činnosti, ale mnohem lépe se mi pracuje s žáky, pokud jim nové skladby dokážu na nástroj zahrát tak, aby je lákalo naučit se je, abych je dokázala inspirovat za-

jímavým zvukem. Ráda také v rozumné míře korepetuji žáky některých svých kolegů.

Prof. Giedré Lukšaitė-Mrázková nám ve své přednášce přiblížila J. S. Bacha jako učitele, dozvěděli jsme se, jakým způsobem vychovával své syny a žáky, jaké bylo jeho hudební myšlení, co pro něj bylo důležité a k čemu máme i my dnes vychovávat i ty nejmladší hudebníky. Mluvila o významu harmonie, disonancí, vnímání intervalů, o kantabilním způsobu hry, o tom, jak hrát melodické ozdoby. Obsahem přednášky byl i podrobný rozbor Bachových Dvouhlasých invencí, Tříhlasých sinfonií a dalších vybraných skladeb, obohacený ukázkami u klavíru i z nahrávek. Její hra na klavír přinesla mně i kolegům krásný hudební zážitek.

Neméně inspirující byl i následný masterclass interpretace barokní hudby – skladby J. S. Bacha hráli žáci ZUŠ, studenti konzervatoří a vysokých škol.

Skladby J. S. Bacha mají v repertoáru žáci i studenti všech stupňů uměleckých škol; dovednosti získané při nastudování Bachových skladeb jsou potřebné i pro interpretaci mnoha skladeb z následujících období (práce s polyfonií). Skladatelé často obdivovali Bachovu tvorbu, patřil k jejich inspiračním zdrojům.

Myslím, že mi nikdy nezevšední přednášky prof. Aleny Vlasákové. „Seminář nejen pro členy porot klavírních soutěží“, který si vyžádali sami kolegové, nám poskytl zásobu rad a užitečných pohledů na soutěž z různých úhlů. Měl dopomoci kromě jiného k tomu, aby poroty v okresních i krajských kolech fungovaly kvalitně a spravedlivě. Množství cenných a inspirujících nápadů a dalších možností při práci na různorodém repertoáru jsme si odnesli z výukových seminářů žáků ZUŠ (vedených pedagogy studujícími v MC) a z rozborů výkonů následujících po koncertech žáků a studentů všech stupňů uměleckých škol.

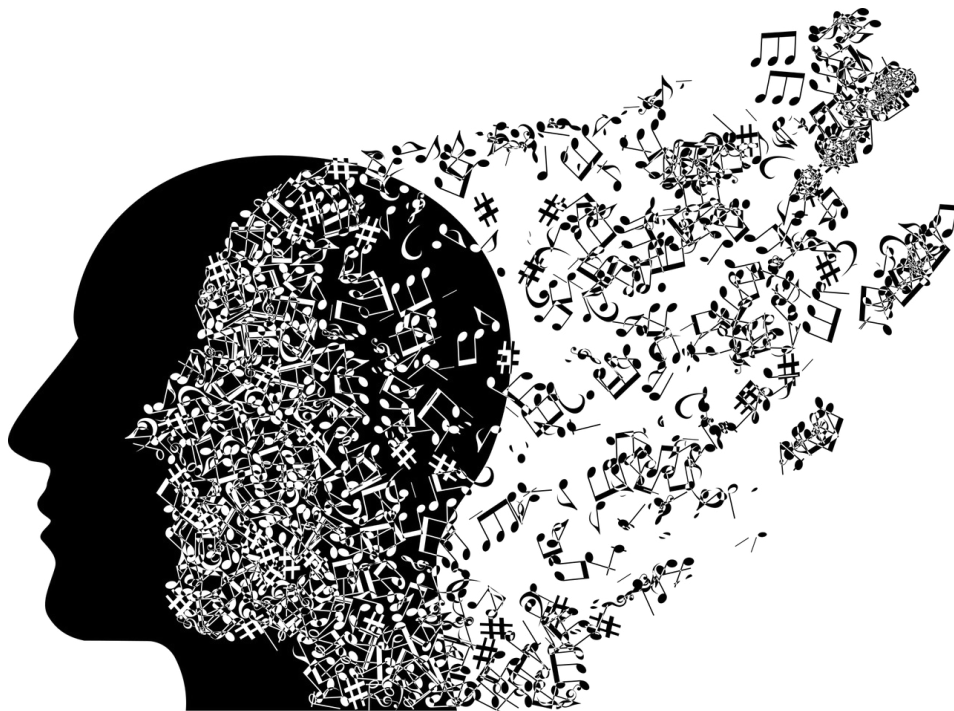
Potěšení a zároveň poučení mi přinesly i další přednášky prof. Aleny Vlasákové – například: Kdo jinému jámu kopá – česká přísloví v klavírní

pedagogice“ – v říjnu 2019; přednáška „Hra v klavírním duu“ – přínos, pedagogické postupy, repertoár, veřejná vystoupení, literatura – leden 2019; nebo „Umělecký a pedagogický odkaz Alfreda Cortota“ – červen 2019; (O mimořádné osobnosti Alfreda Cortota jsem získala první informace v minulosti od prof. Evy Fischerové na hudebních interpretačních kurzech v Bechyni, velmi jsem uvítala hlubší poznání).

► BcA. Petra Zíková

Při čtyřruční hře se opírám o rady paní prof. A. Vlasákové, které nám předala na přednášce „Práce v duu“. Při rozdělování partů přemýšlím o vlastnostech i hráčských schopnostech obou žáků. Snažím se vést žáky k tomu, aby znali part svého spoluhráče. Druhý part žákům nahrávám, což je velmi přínosné pro domácí přípravu. Při hodině vedu žáky k tomu, aby si poslechli part druhého hráče bez samotného hraní, přičemž si nehrající žák vnitřně představuje svůj part. S dětmi si společně zpíváme a zapisujeme společné nádechy ve skladbě. Častěji než doposud používám metronom pro stanovení přesných temp, což je dobré pro domácí přípravu. Využívám možnosti dirigovat děti do ramen pro cítění společné pulsace. Se žáky se snažíme dbát na vyladění znění obou hráčů, odlehčit střední hlasy.

Z přednášky fyzioterapeutky Mgr. J. Medové využívám ponejvíce návod pro správné sezení a stání a uvolňovací cviky pro záda. Snažím se u dětí pracovat na uvolněnosti hracího aparátu i na odbourávání psychického napětí. Protože učím malé děti, využívám hodně hudebně – pocitová cvičení paní prof. A. Vlasákové s hudebním podkladem cyklu Elce, pelce, kotrmelce. Snažím se u dětí navodit pocit vyvěšené dlaně, inervovaného vnitřního svalů v dlaní a uvědomění si konečků prstů. Hojně využívám rady hrát se zavřenýma očima, kdy se člověk více poslouchá. Při distanční výuce jsme se s dětmi naučili hodně využívat audio i video nahrávek. Natáčela jsem výuková videa, podle kterých se děti velice rády učily.

Z další přednášky paní prof. A. Vlasákové s názvem „Kdo jinému jámu kopá“ mě toho oslovilo velice mnoho. Uvádím body, které jsem si z přednášky vytvořila, a kterými se snažím inspirovat ve své pedagogické praxi.

1. Na úspěch si žák stačí sám – žáka je třeba náležitě pochválit, ale úspěch už je jeho, neúspěch je náš společný (to se nám nepovedlo), potřebuji druhého. Říkej – nám se...

2. Neříkej negativní věci.

3. Vztah s rodiči – jdi přes lásku k dítěti, snaž si s nimi vyjasnit pravidla ve vzájemné spolupráci hned v počátcích (jak a na jaký nástroj dítě cvičí, jaká je role rodiče při cvičení, účast na hodině, vzájemný způsob komunikace). Dobré slovo i železná vrata otevírá.

Z přednášek prof. J. Jiraského a MgA. M. Hrocha o klasicismu jsem si zpracovala důležité body, kterých se držíme při studiu klasicistních skladeb:

1. Vytáhni těžkou a lehkou dobu.
2. Vytáhni důležitou notu.
3. Dodržuj metrum a pulsaci skladby.

4. Vnímej harmonii. Udělej si harmonické schéma.

5. Nedělej dynamické boule.

6. Melodii směrem nahoru odlehčuj.

7. Poslední notu fráze můžeš odlehčit a zkrátit.

8. Jdi po tom, co se nepohybuje.

9. Pauzy ve skladbě prožij, něčím si je vyplň, ať máš co poslouchat.

10. Disonance zvýrazni.

11. Drž pohromadě fráze.

12. Interval v klasicismu neodděluj jako v baroku, spoj je do logických celků.

13. Ozdoby je dle Türka možné hrát seshora i od tónu, shora přináší společně s harmonií větší napětí.

► Mgr. Jana Polnická

Již v prvním kurzu se ukázalo, jak dobré rozhodnutí to pro mne bylo. Metodiku a pedagogiku nás vyučovala paní profesorka Alena Vlasáková. Její přístup k výuce, komunikace, erudovanost, to vše způsobilo, že již po prvním roce kurzu jsem velmi výrazně změnil svůj

vyučovací styl a začal odstraňovat své metodické nedostatky. Nebudu zde vyjmenovávat vše, ale třeba alespoň pro názorný příklad – beznotová výuka, říkadla – to jsem dříve nepoužíval, učení houslového a basového klíče najednou (dříve jsem učil nejdříve jen houslový a po čase teprve basový), výběr klavírních škol (dříve jsem učil jen ze Sarauera), ad. Během celého prvního kurzu, tedy čtyř semestrů, se má výuka hry na klavír zásadním způsobem změnila. Nemohu zapomenout také na pozitivní vliv paní docentky Vladimíry Slávikové v rámci předmětů Hra instruktivní literatury a Pedagogická praxe. Jejích mnohých postřehů a námětů jsem ve své výuce využil a využívám. Krásnou tečkou za prvním kurzem byla také závěrečná práce. Zde opět musím přiznat pozitivní vliv paní kolegyně Lindy Horňákové, která mne svým námětem inspirovala k sepsání klavírního cyklu Pohádkový klavír, jenž čítal 15 skladbiček na pohádková témata v různých hudebních stylech a různé technické obtížnosti, a to pro žáky základních uměleckých škol. Svou zásluhu na tom měla i vedoucí práce Mgr. Věra Chmelová, Ph.D., která mne vedla zase po metodické stránce, respektive v textové části práce. Také jí patří velký dík. A představte si, tento cyklus vlastní mnoho učitelů na základních uměleckých školách po České republice a Slovensku a děti skladbičky samozřejmě hrají také na naší škole (pozn. redakce: zmíněný klavírní cyklus Pohádkový klavír je ke stažení na webovém stránce Pianissima <http://pianissimo.cz/casopis-pianissimo/notove-materialy/>).

Pokud mám napsat ve stručných bodech přínosy tohoto účelového pracoviště, jak je uvedeno na webových stránkách JAMU, pak by to mohly být tyto:

- aktuální moderní pedagogické a metodické poznatky
- špičkový tým kvalitních a zkušených pedagogů
- výborná komunikace, lidský přístup
- setkávání se s kolegy
- přístup k notovým novinkám

- možnost aktivního zapojení svých žáků

- kolegiální a pohodová atmosféra

Jestliže mám uvést přínos Metodického centra pro mou výuku, pak to jsou tyto aspekty:

- změna přístupu k výuce žáků předškolního věku (beznotová metoda, říkadla, uvolňovací cvičení, tance – tempo, rytmus)
- kombinace více klavírních škol
- využívání zahraničního notového materiálu
- stylová klavírní interpretace – baroko, klasicismus, romantismus, hudba 20. století
- metodický přístup k výběru notového materiálu na soutěže
- motivace k veřejnému vystupování žáka, k soutěžím, vyrovnávání se s trémou

► MgA. Vít Trumpeš

Výuka povinného klavíru u tanečnicků slouží k získání ještě dalších dovedností, než jen „umění hry na klavír“. Časová dotace na žáka je sice malá (individuálně půl vyučovací hodiny týdně), ale i tak se snažím, aby byl předmět pro studenta přínosem zejména pro jeho budoucí profesi tanečnicka, popř. tanečního pedagoga. Byla bych moc ráda, kdyby mí žáci díky klavírním lekcím uměli dobře vysvětlit začínajícím hudebníkům – korepetitorům, co konkrétně potřebují, aby zaznělo. Doufám, že přispějí k ulehčení profesních začátků mých budoucích nástupců. Zaměřuji se proto na orientaci v hudbě a v pojmech, obsah lekcí je proto nutné přizpůsobit účelu.

K obohacení výuky jsem již dříve využívala obrázky Edgara Degasa. Degas je znám především jako malíř tanečnic, ale baletky jsou pro něj jen záležitostí k zachycení pohybu. Nejen že se obrázky studentům a studentkám líbí, ale ozvláštnění hodiny klavíru jiným druhem umění považuji za velmi inspirativní. Využívám je pro navození atmosféry při hře tanečních skladbiček i pro začátky improvizace. Do budoucna

jistě na obdobném principu využiji kartičky s obrázky přírody Hrajeme si pro radost.

Mezi další novinky, které jsem z materiálů Metodického centra letos do výuky zařadila, patří prstová cvičení Edny – Mae Burnam A Dozen a Day. Žáci díky nim dělají pokroky a rádi je hrají a transponují. Slouží nám pro rychlé rozehrání.

Nedílnou součástí výuky hry na nástroj by měl být i poslech. V hodinách na to bohužel prostor nemáme, většinou zadávám za domácí úkol. V Metodickém centru jsem se seznámila s cyklem Nebojte se klavíry. Protože také vykonávám funkci třídního učitele, ráda tyto audio nahrávky využiji v třídnických hodinách, kdy pracuji s jednotlivci – vyřizujeme administrativu, omlouvání absencí. Zbytek třídy může v té chvíli smysluplně vyplnit čas poslechem.

► Mgr. Bohdana Lunerová

Autoři prací, z nichž bylo citováno:

BcA. Petra Zíková je absolventkou Konzervatoře v Pardubicích a bakalářského oboru Klavírní pedagogika na HF JAMU v Brně. V současné době studuje v MC HF JAMU Kurz č. 4 – Didaktika profesionální přípravy klavíristů do umělecké a pedagogické praxe. Pedagogicky působí na ZUŠ Oskara Nedbala v Táboře, kde vyučuje klavírní hru.

Mgr. Jana Polnická, je absolventkou PedF MU v Brně. Je ředitelkou ZUŠ F. I. Tůmy v Kostelci nad Orlicí. Zde také vyučuje hru na klavír. V současné době studuje v MC HF JAMU Kurz č. 3 – Praktická aplikace moderních studijních materiálů a učebních pomůcek ve výuce klavírní hry.

MgA. Vít Trumpeš studoval na Konzervatoři Brno (obory skladba, dirigování a hra na varhany), na Konzervatoři Evangelické akademie v Olomouci (hra na varhany) a je absolventem oboru kompozice (ve třídě doc. Martina Smolky a prof. Františka Emmerta) na JAMU v Brně. Na Mezinárodním sborovém festivalu Jihlava 2013 získal za Mši pro smíšený sbor a capella ocenění za nejlepší novinkové dílo. V současné době působí jako varhaník

ve farnosti Želetice u Kyjova a farnosti Bzenec a jako pedagog hry na klavír, keyboard a hudební nauky v ZUŠ Lubomíra Ligase v Bzenci. V Metodickém centru JAMU absolvoval 1. a 2. kurz.

Mgr. Bohdana Lunerová vystudovala hru na klavír na Konzervatoři Brno ve třídě Mga. Hany Pelikánové a hru na cembalo na JAMU ve třídě prof. Barbary Maria Willi. Po ukončení magisterského studia na JAMU

zde působila jako externí pedagog, několik let vyučovala povinný předmět Hra na cembalo a Dějiny a literatura nástroje. V současné době působí jako korepetitorka na Taneční konzervatoři Brno. V loňském roce zahájila studium v MC JAMU.

► Miroslava Raková

Výuka klavíru v Kanadě a CD Klavírní sonáty Luboše Fišera

V úvodu svého článku bych ráda poděkovala paní prof. Aleně Vlasákové a Metodickému centru JAMU za pozvání k přednášce, která se konala 25. ledna tohoto roku. Měla jsem tak možnost obeznámit posluchače MC se svými zkušenostmi s vyučováním hry na klavír v Kanadě a v Jižní Koreji. Poté následoval koncert, na kterém jsem vystoupila spolu se svým manželem Dr. Mikolajem Warszynským, a to jak sólově, tak i v duu. Mám na setkání na JAMU vřelé vzpomínky a děkuji redakci časopisu Pianissimo za oslovení, abych napsala o své brněnské přednášce pár slov.

Se svými zkušenostmi s výukou v Jižní Koreji jsem se se čtenáři Pianissima podělila již dříve, dnes bych tedy ráda napsala pár slov o výuce v Kanadě.

Jak jsem se do Kanady vlastně dostala? Studium hry na klavír na brněnské JAMU (ve třídě doc. Vladimíry Slávikové) jsem ukončila absolventským klavírním recitálem a Chopinovým koncertem č. 1 e moll op. 11 s Moravskou filharmonií Olomouc. V té době probíhalo výběrové řízení UNESCO, do kterého jsem poslala svou DVD nahrávku se Chopinovým koncertem a toto řízení jsem vyhrála. Znamenalo to tříměsíční stáž v uměleckém centru Banff v Kanadě. Rozhodování odjet ale nebylo lehké, stáž začínala až v lednu a já jsem v té době jako čerstvá absolventka hledala práci a žádná škola by mne v zimě na tři měsíce neuvolnila.

V Kanadě jsem nikdy nebyla a tady se mi naskytla zajímavá pracovní příležitost. Vzpomněla jsem si také

na svou babičku, která vyrůstala v USA a častokrát na tento kontinent vzpomínala. Nakonec jsem měla štěstí, že jsem obdržela další stipendium a půlrok před odjezdem do Kanady jsem mohla strávit studiem v Dánsku. To bylo podpořeno Nadací Charta 77 a jejím tehdejším ředitelem Janem Kačerem. Poté jsem v lednu následujícího roku mohla odjet do Kanady. Tam jsem potkala svého budoucího manžela a vše se obrátilo vzhůru nohama.

Ale vraťme se k oblasti pedagogiky. Kanada je federací deseti provincií. Já jsem žila sedm let v provincii Québec, ve městě Montréal, které se skládá z francouzské a anglické části, což pro mě představovalo kulturní šok. Učit klavír vyžadovalo ovládat nejenom angličtinu, ale především jazyk francouzský. Abych se lépe zorientovala, rozhodla jsem se pro další studium. Naštěstí magisterský diplom z JAMU je tak celistvý, že adept dalšího vzdělávání na vysoké škole v Montréalu nemusí toto studium znovu opakovat. Université de Montréal má výborné renomé. Manžel tam absolvoval magisterské i doktorské studium a já jsem se dostala do třídy prof. Jeana Saulnier, a získala tak Koncertní diplom (D. E. S. S.). Při studiích jsem nejprve pracovala jako korepetitor na hudební škole, později také jako učitelka, až jsem se dostala ke korepeticím na Concordia University u prof. Chavardiana.

V Kanadě existují i hudební školy, ale velikou tradici má především soukromé vyučování. Systém, který spojuje obrovské vzdálenosti této

země a zaručuje určitou jednotu v klavírní pedagogice, má centrálu v Torontu. Nazývá se Royal Conservatory of Music (RCM - Konzervatoř Královské Akademie). Ta má po celé zemi akreditované profesory, ti připravují své žáky k pravidelným zkouškám, které se konají čtyřikrát do roka. Tuto akreditaci jsem získala po odeslání kopií veškerých svých diplomů z vysokých škol. Královská Akademie má 10 stupňů, a to od pokročilých začátečníků, až do 4. ročníku naší konzervatoře. Na to navazují další dva diplomy (ARCT a LRCT), po jejichž získání může absolvent učit a koncertovat. Tento systém není věkově omezen.

Opravdu velmi talentovaní žáci se mohou rozhodnout pro domácí učení, při kterém se povinná školní docházka zajišťuje doma a oni tak mohou neomezeně cvičit. Takto jsou vedeny především děti učitelů hudby.

První stupeň RCM je dosti obtížný, a proto mají učitelé k dispozici mnoho učebních materiálů, které vedou k základům postavení ruky, podpory pětiprstové techniky a flexibility ruky. Ráda bych v této souvislosti zmínila školu Bastien, ABC Borise Berlina a paní profesorku Ednu Mae-Burnam a její prstová cvičení A Dozen a Day. K hudební imaginaci napomáhají malým dětem hudební doprovody učitelů, které jsou nezaměnitelné v knihách Music for Little Mozart.

Kanada se skládá z mnoha národností, ale opravdu nejpočetnější skupinou, která se doslova „vrhá“ na klavírní lekce formou drilu, jsou

Asiaté. Pozorují, že se hudba u nich bohužel zaměňuje se sportem a láska a humor se z ní vytrácejí. Proto je dle mého názoru zapotřebí držet se filozofie širšího pohledu na hudbu, i když se sama někdy setkávám v tomto ohledu s nevráživostí.

Nyní žijeme s manželem v Edmontonu ve státě Alberta, kde manžel vyrůstal od svých čtyř let. Alberta má bohaté kulturní zázemí a komunitu, která podporuje umělce. Výrazně k tomu napomáhají i polské organizace. Ráda bych také zmínila Wirth institut pro rakouská a centrální evropská studia, který každým rokem poskytuje roční stáž doktorandům ze zemí střední Evropy. Česká komunita je zde významně zastoupena Společností pro vědu a umění. (S. V. U.). Již za dob studií v Montréalu jsme v Edmontonu koncertovali sólově i v komorní hře. Proto jsme se zde rozhodli otevřít Chopinovo klavírní studio. Naším krédem je vychovávat klavíristy a posluchače, kteří budou mít klasickou hudbu rádi a budou se jí obklopotvat.

V neposlední řadě bych čtenářům Pianissima ráda představila své CD **Klavírní sonáty Luboše Fišera** (r. 2017, NAXOS Grand Piano). Luboš Fišer je známou skladatelskou osobností, jeho hudba na nás "čihá" například ve filmech Smrt krásných srnců, Morgiana, Adéla ještě neve-

čeřela, atd. Celkem napsal 8 Klavírních sonát, druhou z nich bohužel sám skladatel znehodnotil.

Na JAMU jsem na téma Klavírní sonáty Luboše Fišera napsala svoji magisterskou práci. Byla jsem však v té době zahlcena především přípravou absolventského recitálu (Chopinova Sonáta č. 2, Musorgského Obrázky z výstavy), a také Chopinovým klavírním koncertem. Do budoucna jsem si přála mít dostatek času a všechny Fišerovy Sonáty mít jednou v repertoáru a snad je vydat i na CD.

To se mi podařilo až po sedmi letech, kdy jsme s manželem působili na Univerzitě v Daegu, v Jižní Koreji. Tam jsem měla recitál, kde jsem mimo jiné hrála z českých autorů Janáčka, ale i Fišera, a napadlo mne tuto starou myšlenku s Fišerovými Sonátami znovu oživit. Natočila jsem 20 minutovou demo nahrávku a rozeslala ji nahrávacím společností. Ozvala se mi firma NAXOS, která má oddíl Grand Piano pro světové premiéry, jelikož souborná nahrávka Sonát Luboše Fišera ještě neexistovala.

V té době nám pracovní smlouva v Koreji končila a po přestěhování se do Edmontonu jsem měla možnost CD nahrát. Bylo to na koncertním křídle Bösendorfer, které patřilo k oblíbeným nástrojům Oscara Pe-

tersona, když zde měl turné. Nástroj mne zaujal svoji širokou paletou barev.

CD jsem uvedla také na koncertech konaných u příležitosti 100. výročí založení České republiky. Měla jsem možnost jej uvést na recitálech v Edmontonu, Montréalu, Torontu, v Moskvě a Petrohradu. O kritiku se postaral časopis Fanfare z New Yorku, American Record Guide, kanadský časopis The Whole Note, španělský Ritmo a v neposlední řadě naše Harmonie. Mým cílem bylo obeznámit posluchače se všemi Sonátami a snad i podnítit další klavíristy, aby zařadili i ty méně hrané do svého repertoáru.

Odkaz na CD:

https://www.naxos.com/catalogue/item.asp?item_code=GP770

► Zuzana Šimurdová

► pozn. redakce: MgA. Zuzana Šimurdová, D. E. S. S., DAMPS, je absolventkou Janáčkovy Konzervatoře v Ostravě u prof. Moniky Tugendlieblové, JAMU u doc. Vladimíry Slávikové, Université de Montréal u prof. Jeana Saulniera a Concordia University v Kanadě u prof. Gregoryho Chaverdiana. Významná pro ni byla také roční stáž u profesorky Renny Kellaway z Royal Northern College of Music v Anglii.

Pedagogicky Zuzana Šimurdová působila na Církevní konzervatoři v Opavě. Byla korepetitorkou na Concordia University v Montréalu a dva roky vyučovala jako odb. as. na Univerzitě v jihokorejském Daegu, kde také hostovala jako profesorka klavíru na brněnské konzervatoři v Soulu. Nyní působí v kanadském Edmontonu, kde založila Chopinovo klavírní studio a korepetuje na University of Alberta.

Vystupuje jak sólově, tak s komorními partnery a orchestry, a také se svým manželem, klavíristou Dr. Mikołajem Warszyńskim v klavírním duu ZUMI.

Na společném koncertě se svým manželem se představila i posluchačům MC v lednu tohoto roku.

www.zuzanapianist.com

Klasicismus s odvahou a úsměvem

„Ten, kdo přednáší dílo tak, že v něm přesně vyjádří obsažené city, afekty a charaktery a na jednotlivých místech učiní tóny jakýmsi jazykem citů, o tom lze říci, že má dobrý přednes...“

„Výraz je tedy ona část dobrého přednesu, kterou skutečný mistr obhájí cit pro umění, jímž vyniká pouze pravý hudebník...“

► Daniel Gottlob Türk

Hudba období klasicismu je nedílnou součástí palety každého klavíristy i hráče na ostatní klávesové nástroje. V reakci na hudbu barokní přináší svěží kontrast, ale také řadu odlišných estetických a tedy i interpretačních principů a východisek. Dávno jsou pryč doby, kdy interpretovi i pedagogovi dostačovalo spokojit se s obecným tvrzením o hudbě starších období, a sice tím, že musí být hrána přesvědčivě. Co to vlastně ale znamená hrát přesvědčivě?

Dnešní pedagogové a interpreti jsou již v mnoha směrech poučení, znalí primárních dobových pramenů či jejich obsahu. Tedy své představy o přesvědčivosti mohou reálně opřít o poznatky získané z dobových pramenů či kvalitní literatury.

Vyvážená melodičnost, zjednodušování formy a filozofický rozměr osvětlení promítnutý do umění a hudby staví klasicistní směry do kontrastu s předcházejícím barokem. Především pak galantní sloh, vzniklý již v pozdním baroku jako odklon od přísného polyfonního stylu, se přibližuje k ideálu belcanta (zpěvnost, přirozenost, srozumitelnost) či transparentní práce s méně hlasy. Dále pak výrazné melodické linky, prosté, ale efektní harmonické plynutí, či krátké jednoduché melodické fráze, kte-

ré se často opakují. Styl citovosti (Empfindsamer Stil) přináší důraz na emoce a pocity. Příznačné jsou pak časté změny afektů.

Jedním z hlavních pramenů, o které se lze při studiu klasicistní hudby opírat, je Klavírní škola D. G. Türka, jež stanovuje základní východiska interpretace:

1. K dobrému přednesu je potřebné vyjádřit obsažené charaktery. Tóny jsou jazykem citů.
2. Odpovídající použití ozdob. Trylek nemusí být důsledně veden od horní sekundy, ale i od hlavní noty. Trylek shora však přináší společně s harmonií větší napětí a obvykle se užívá na dominantní harmonii a v klidných nebo hlubokých charakterech (pomalé věty).
3. Přesnost v dodržování taktu a dodržování správného metra.
4. Znalost harmonie generálbasu.

5. Hierarchie not a jejich význam (důraz) na lehké či těžké době. Zvýraznění not disonantních či jinak významných.

6. V kontrastu s barokem nepříliš oddělování větších intervalů, ale spojování logických celků.

7. Tempo rubato je vedeno obvykle v melodickém hlase a hlas doprovodný zůstává v původním metru.

Klasicistní hudba má dodnes své místo na koncertních pódii celého světa a dokáže již po generaci oslovovat hudebníky, pedagogy i posluchače. Je to zvláštní svět plný fantazie, citů a vášní, jehož brány se otvírají před každým, kdo chce hledat a nacházet krásy minulých věků. Bez všeobecného povědomí o historickém způsobu hry, vývoji nástrojů a ladění, ornamentice či významech afektů se stává toto umění jen dokladem hudební minulosti. V opačném případě je však interpretům i posluchačům odměnou hudba mající svůj život, jež obohacuje i nás.

► Martin Hroch

MgA. BcA. et BcA. Martin Hroch, Ph.D., MBA je absolventem Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži. Dále pokračoval ve svých studiích na HF JAMU v Brně v klavírní třídě prof. Aleny Vlasákové a prof. Jana Jiraského, Ph.D. a cembalové třídě prof. Barbary M. Willi, Ph.D. Svě studium si roz-

šířil v rámci řady mistrovských kurzů doma i v zahraničí. Absolvoval postgraduální studium v mistrovské třídě prof. Gordona Ch. Murray na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni. Je členem The British Harpsichord Society v Londýně. Kromě bohaté sólové i komorní koncertní činnosti působí

pedagogicky na Katedře varhanní a historické interpretace HF JAMU a Gymnáziu a ZUŠ P. Křížkovského v Brně. Natáčí pro televizi, rozhlas i na CD. Kromě uměleckých a pedagogických aktivit se zabývá uměleckým managementem, manažerským právem, kunsthistorií a restaurováním obrazů.

Koncerty a masterclassy v Metodickém centru

Přestože byl letošní akademický rok poznamenán pandemií, stačili proběhnout v konzultačních dnech Metodického centra každoroční zajímavé koncerty a masterclassy. Pojdme si je připomenout.

Již v říjnu dostali příležitost vystoupit v aule JAMU studenti konzervatoří Kroměříž, Brno a Pardubice. Po stylově pestrém koncertě proběhl krátký interpretační seminář a diskuze.

Vzácným hostem listopadového konzultačního dne byla prof. Giedrė Lukšaitė Mrázková. Její přednášky nesly jednotné téma – osobnost J. S. Bacha. V první z nich představila J. S. Bacha jako učitele a skladatele, autora sbírek Malá preludia, Dvouhlasé invence, Tříhlasé symfonie a Dobře temperovaný klavír. Na přednášku „Práce interpreta

na skladbách J. S. Bacha“ navázal masterclass, ve kterém se dostalo vybraným mladým pianistům i všem přítomným posluchačům mnoho cenných rad. V Bachových skladbách se představili žáci ZUŠ i studenti konzervatoře a vysokých škol.

Prosincové setkání mívá v centru již předvánoční náladu. Přispěl k ní i koncert nazvaný „Obdarování“, na němž vystoupili žáci a studenti ZUŠ Praha – Zbraslav, ZUŠ Rychnov nad Kněžnou, Konzervatoře Brno a JAMU Brno.

Na lednovou přednášku MgA. Zuzany Šimurdové navázal koncert sólových a čtyřručních skladeb. Partnerem pianistky ve čtyřruční

hře byl její manžel, pianista Mikolaj Warszynski. Na koncertě zazněla díla například C. Schumannové, K. Szymanowského, A. Dvořáka či M. Ravela...

Ještě „předkoronavirová“ pohoda provázela únorovou přednášku MgA. Martina Hrocha, Ph.D. „Klasicismus s odvahou a úsměvem“. V následném interpretačním semináři dostali možnost pracovat pod odborným vedením na klasicistních skladbách žáci základních uměleckých škol. Příležitost cenná o to víc, že letos byl rok klavírních soutěží ZUŠ.

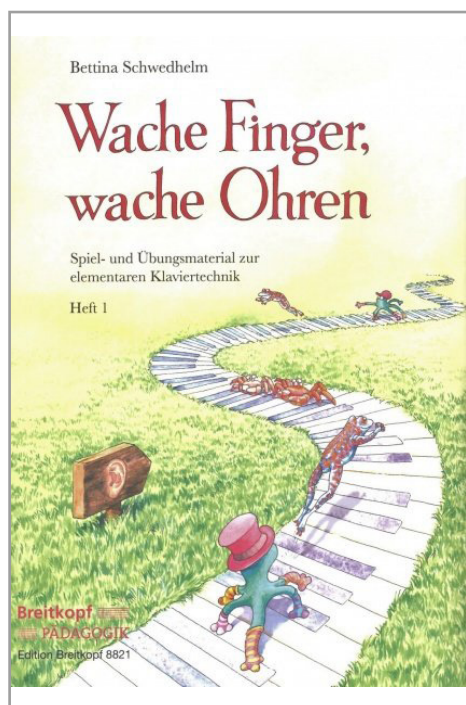
Vzhledem k uzavření škol již bohužel nedošlo na plánovanou přednášku a masterclass prof. Ivana Klánského. O přednášku ale posluchači MC nepřijdou a mohou se těšit, protože proběhne v náhradním termínu ještě do konce tohoto kalendářního roku. A že budou v novém akademickém roce pro nás připraveny další, neméně zajímavé koncerty či masterclassy, o tom není pochyb!

► Radka Hajšelová

► Autorka článku BcA. Radka Hajšelová vystudovala hru na klavír na brněnské konzervatoři. Je též absolventkou bakalářského studia Klavírní pedagogika na HF JAMU v Brně. Pedagogicky působí na ZUŠ Náměšť nad Oslavou a ZUŠ Třebíč. Je dlouholetou posluchačkou kurzů MC. Aktivně spolupracuje s časopisem *Pianissimo*, zabývá se oblastí soutěží a propagace.

Bettina Schwedhelm: Wache Finger, wache Ohren

Ucelený metodický materiál Bettiny Schwedhelm nabízí zajímavý pohled na technická cvičení a přináší do výuky klavírní hry řadu praktických podnětů. Celé dílo, které v překladu nese název „Bdělé prsty – bdělé uši“, obsahuje dva sešity pro žáky a komentář pro učitele. Autorka si klade za cíl názorně předvést pedagogům, zejména začínajícím, postupy vedoucí k osvojení základních dovedností klavírní hry.

Německá pedagožka a mimo jiné autorka oblíbené školy Klavírní hra s myší, podobně jako ve svých ostatních dílech, postupuje i zde velmi systematicky. Cvičení jsou seřazena do kapitol podle úhazových a pohybových úkolů. Pětitónový prostor otevírají do rozsahu oktávy cvičení, která se věnují stupnicím a různým typům pasážové techniky. Velmi důvtipná a osvěžující jsou cvičení věnovaná dvojhmatům a akordové technice: Stará houpačka (Die alte Wippe, 2. díl) přináší „nostalgické“ vázání tercií, Malý klokan (Kleines Känguru, 1. díl) vtipně poskakuje po klaviatuře v sekundách, Vzhůru na lov (Auf geht's!, 2. díl) se pohybuje v duchu loveckých fanfár – obrátů

kvintakordů na různých stupních, v závěru prvního dílu se po klaviatuře „klouže“ v sextakordech Větroň (Wolkensegler).

Pozornost si zaslouží zejména metodické zpracování jednotlivých kapitol, ve kterých autorka předkládá úkoly rozvíjející „nezávislost rukou“. V přípravné fázi využívá hravých prvků, které zaměstnávají sluch hráče a pohyb rukou rozdílnými úkoly. Využívá aleatorických improvizčních prvků i „němého“ hraní. Následující kapitoly 1. dílu se věnují nezávislosti hudebního pohybu melodií, schopnosti odlišení různé artikulace a dynamiky, stejně jako rytmickým úkolům. La- buť plovoucí na hladině a po břehu krácející kachna představují krásný přírůbek legata a staccata (Der Schwan und die Ente), podobně jako hra na deštík (Der Regen). Pro ztvárnění různých dynamik zařadila autorka nápad pramene (die Quelle) bublajícího tiše ze země nebo hru na zvukaře ve hříčce Přehlušeno! (Übertönt!). Celá výše zmíněná kapitola je velkým obohacením instruktivní literatury na základním stupni, neboť nabízí řadu hudebních a zvukových úkolů velmi nízké technické obtížnosti.

Sbírka je prostoupěna dostupnou, pro děti pochopitelnou a svěží hudbou. Výstižné názvy vykrešlují charaktery skladeb tak, že žáky podněcují k hledání cest vlastního hudebního vyjádření. Široká paleta nálad, příběhů a nápadů přináší rozmanité úlohy pro různé typy žáků. Snadno najdou ve sbírce svůj vlastní žánr, jindy musí ztvárnit „protiúkol“. Logické hudební členění kapitol přirozeně doprovází rozvoj hudebního sluchu a myšlení, a tak se kapitoly mohou snadno stát podkladem pro plnění teoretických úkolů u klavíru.

Pohledem do praxe byl prosincový program v rámci konzultačního dne Metodického centra, ve kterém mladí klavíristé ze třídy Radky

Hřeňové přenesli do prostředí auly svou běžnou práci na cvičeních u klavíru. Drobná, na koncentraci nenáročná cvičení dávají dětem prostor pro práci s detailem, děti rády odkrývají hlubší souvislosti. Do programu byly zařazeny skladby s netradičními úkoly: Koalí ukolébavka (Beuteltier beim Einschlafen, 2. díl) – houpavá melodie v kvartách v jemných dynamických odstínech, Mnoho povyku pro nic (Viel Lärm um nichts, 2. díl) využívající výraznější dynamiky a různých intervalů, strašidelný Taneček ježibaby (Hexentanz, 2. díl) využívající chromatiku. Pro děti jsou lákavé jazzové momenty, které přinášejí skladby využívající septakordů Čaj pro čtyři (Tee für vier), Kroky obra (Riesenschritte) nebo Jazzové cvičení (Jazz - exercise). Bylo patrné, že hudební svět technických cvičení Bettiny Schwedhelm děti oslovuje a motivuje. Aktivní přístup dětí je předpokladem ke každému posunu, nejen v oblasti klavírní techniky.

K zamyšlení vede fakt, proč zábavný hudební svět dětských sešitů zůstává v pedagogickém komentáři poněkud zahalen víceméně prostým popisem pohybových a úhazových aspektů, které mají jednotlivá cvičení doprovázet. Otevírá se tak zajímavá otázka, jaké nástrahy mohou potkat autora ve snaze o co nejpreciznější a nejvěrnější zprostředkování metodických rad. Vizualizace a zpřehlednění úhazových struktur jakoby celému dílu ubírala na modernosti. I přesto je ovšem zajímavé sledovat, v jakých souvislostech autorka o klavírní technice přemýšlí a předává své poznatky mladším kolegům. Převažuje snaha o pochopení dětského světa, dětské přirozenosti a prožitků a radost z hudby.

► Radka Hřeňová

► Autorka článku MgA. Radka Hřeňová vystudovala hru na klavír na brněnské konzervatoři a na JAMU v Brně. Magisterské studium ukončila v roce 2006. Nyní pedagogicky působí na ZUŠ Jedovnice a na Konzervatoři Brno. V Metodickém centru HF JAMU je posluchačkou Kurzu č. 4 a zároveň vede pedagogický seminář v Kurzu č. 1 a 2.

Katedra klavírní interpretace

Mimoškolní aktivity pedagogů KKI HF JAMU

leden 2020

9. 1. 2020 Klavírní recitál – KPH ZUŠ Česká Třebová
Jan Jiraský

14. 1. 2020 Podvečer čtyřručního klavíru – ZUŠ Uherský Brod
Igor Ardašev s Michalem Maškem

18. 1. 2020 Klavírní sobota – Konzervatoř Brno
MgA. Alice Rajnohová, Ph.D. – „Etuda v proměnách času“

únor 2020

20. 2. 2020 Abonentní koncert Severočeské filharmonie Teplice
Igor Ardašev – sólista

26. 2. 2020 ZUŠ Bystřice nad Pernštejnem
Jan Jiraský – klavírní koncert a beseda

červen 2020

12. 6. – 14. 6. 2020 Klavírní soutěž PRAGUE JUNIOR NOTE 2020
MgA. Helena Weiser – ředitelka soutěže a členka poroty

červenec 2020

2. 7. 2020 – Interpretační kurzy Turnov
Igor Ardašev – klavírní půlrecitál

13. 7. – 19. 7. 2020 Olomoucké mistrovské interpretační kurzy – Konzervatoř Evangelické akademie, Olomouc
MgA. Alice Rajnohová, Ph.D. – lektorka

28. 7. 2020 Pocta Valdštejnům – klavírní matiné na zámku Duchcov
Jan Jiraský

28. 7. 2020 Festival v Kichompré (Francie)
Igor Ardašev – klavírní recitál

srpen 2020

14. 8. – 21. 8. 2020 Klavírní kurzy Mikulov
MgA. Helena Weiser – lektorka

23. 8. – 25. 8. 2020 Mezinárodní hudební festival Kutná Hora – Chrám sv. Barbory
Igor Ardašev – spolu s Jiřím Bártou a Romanem Patčkou, půlrecitál

26. 8. 2020 Koncert pro Ústí – Severočeské divadlo Ústí nad Labem
Igor Ardašev – spolu s Michalem Maškem

30. 8. 2020 Musica non Grata – zahajovací koncert sezóny 2020/2021 – Státní opera Praha
Alice Rajnohová – sólistka

Distanční výuka

V jiných zemích je distanční výuka nedílnou součástí hudebního vzdělávání

Mnoho pedagogů klavírní hry se v březnu kvůli koronavirové pandemii muselo přeorientovat na distanční výuku klavírní hry. Zatímco v České republice má s tímto způsobem učení zkušenosti jen mizivé procento pedagogů uměleckých škol, v jiných zemích je distanční výuka již řadu let nedílnou součástí hudebního vzdělávání. Oslovila jsem proto svého kolegu, pedagoga klavírní hry Richarda Pohla, který několik let vyučoval hru na klavír na umělecké fakultě univerzity v Ťiou-ťiang-u v čínské provincii Ťiang-si a nyní je pedagogem na fakultě humanitních studií při Čchangšus-kém institutu vědy a technologií ve městě Su-čou (Čchang-šu).

Distanční výuka je nyní jediný způsob, jak být u nás v kontaktu s žáky. Jaké s ní máš zkušenosti?

Zkušenosti mám ze svého současného působení v Číně. V minulosti jsem občas dával některým žákům hodiny online, také jsem pořádal online koncert spolu se svou manželkou a ve spolupráci s čínským zastoupením klavírní značky PETROF – AKORD online masterclass a přednášku. Nyní v době světové pandemie také vyučuji online všechny své současné žáky, včetně těch, co u mě studují na univerzitě.

Jak tato výuka prakticky probíhá?

Prakticky probíhá prostřednictvím webových a mobilních aplikací v reálném čase. Studenti jsou připojeni na internet a společně komunikujeme pomocí těchto aplikací.

Jak řešíš se studenty kvalitu nahrávek?

Kvalita je základní problém při tomto způsobu výuky. Podílí se na tom jednak kvalita připojení, tak kvalita využívaných zařízení. Se studenty se toto řeší individuálně, dle jejich finančních možností. V současnosti sám nemám ideální podmínky, doufám, že si je budu moci zařídit v rámci pořízení bytu s vyhrazenou místností pro multimediální výukové studio.

Co všechno pedagog a student potřebuje, aby byla výuka na co nejvyšší úrovni?

Kvalitní pedagog s nadaným a pilným studentem potřebuje už jen kvalitní technické zázemí. Internetové připojení s co nejvyšší rychlostí, pokud možno připojené napřímo drátovým kabelem, který zajišťuje stabilitu (při online hodině naživo to může být oproti bezdrátovému připojení znatelný rozdíl). Dále kvalitní zdroj zvuku, který je v hudbě nejdůležitější. Ideálně by oba (pedagog i student) měli mít počítač s kvalitním mikrofonom (jako např. USB mikrofón studiové kvality). Obraz může obstarat vestavěná kamera (All-in-one PC nebo Mac, notebook), webkamera či chytrý mobilní telefon. Poslední dva zdroje obrazu mají výhodu, že se dají pohodlně umístit do vhodného úhlu a během hodiny dokonce i úhel zobrazení flexibilně měnit. Sám nyní používám webkameru Logitech C922 Pro Stream Webcam. Výhodou této kamery je, že lze zapojit dvě tyto ka-

mery zároveň a nejen natáčet, ale i je mít v provozu naživo. Ale je třeba k tomu nainstalovat jejich software Logitech Capture, tam vše nastavit a kamery používat spolu s tímto softwarem. Pokud používáme mobilní zařízení (jako iPad či tablet se systémem Android), existuje i možnost připojit externí mikrofon, např. prostřednictvím speciální redukce. Odborníci na tento typ výuky považují za nejkvalitnější technické zázemí kombinaci počítače Mac (Apple) s vhodně umístěnou externí webkamerou a špičkovým USB mikrofonem jako např. Blue Yeti s vysokorychlostním připojením prostřednictvím ethernetového kabelu (tedy přímo napojeného do ADSL modemu, apod.). Výhodou toho USB mikrofonu je, že má na sobě otočný knoflík na nastavení úrovně (gain), což znamená, že i když máme mikrofon relativně blízko klavíru (např. asi 60 cm), stačí nastavit „gain“ hodně nížko a kvalita zvuku je stále na vysoké úrovni. A funguje to v jakékoliv aplikaci, protože to tak je nastavené přímo u zdroje. Samozřejmě se takové technické vybavení očekává na obou stranách – tedy u pedagoga i žáka. Pokud se jedná o frontální výuku (třeba přednáškový recitál), tak stačí vysoká kvalita na jedné straně, tj. té pedagogově.

Co nového se pedagog musí naučit a co se očekává od studenta při distanční výuce?

Pedagog se musí naučit používat nové technologie, tedy počítač (Windows PC nebo Apple Mac), chytrý telefon, a také software, především komunikační (Skype), ale někdy též software pro zpracování zvuku (např. Audacity, nebo profesionální program typu Cubase), notační program (např. MuseScore, nebo profesionální program typu Sibelius – tyto notační programy umožňují například velmi praktickou výuku hudební teorie spolu se základy transpozice, úpravy doprovodu či melodie a tedy i základy improvizace a skladby) a software pro zpracování textů a prezentací (LibreOffice Writer a LibreOffice Impress, nebo profesionální programy typu MS Word a MS PowerPoint). Pro předem nahrávaná výuková videa se také hodí ovládat software pro práci s videem, jako

např. Movie Studio, Vegas Pro nebo Adobe Premiere. Velmi užitečný je software na čtení digitálních not (PDF) – pro Apple (iPad, iPhone) je to ForScore a pro Android nebo Windows 10 je to MobileSheets Pro. Tyto programy umožňují také psaní poznámek do not (a jejich následné sdílení se studentem) a lze je použít i na koncertě třeba při komorní hře a doprovodu. Já nyní na koncertech vystupuji téměř vždy jen s tabletem, tištěné noty už skoro vůbec nevyužívám a ve výuce jakbysmet.

Pokud pedagog a student mají problémy s posíláním videosouborů, protože jsou příliš veliké, lze použít software na jejich zmenšení. Budťo nějaký editační program jako Movie Studio, nebo specializovaný program na převod formátů jako např. FormatFactory (nejsem si jistý, je-li i v češtině), jehož výhodou je podpora snad všech formátů (někdy může být problém i s tím, že nemáme nainstalovaný kodek na přehrávání – na to je dobré nainstalovat nějaký kodekový balíček, třeba K-Lite MegaCodec (instalace v angličtině, ale více méně stačí „odklikat“). Někdy musíme třeba změnit formát, pokud to chceme přehrát v televizi nebo na nějakém DVD přehrávači. Ale je třeba si dávat pozor, aby to příliš nezkrátilo kvalitu zvuku (to lze v těchto programech nastavit).

Jaké výhody má tento způsob výuky?

Hlavní výhodou online učení je možnost volné organizace práce pedagoga i studenta a flexibilita z toho vyplývající. Samozřejmě je to omezené dalšími okolnostmi (pokud oba bydlí v bytě, tak samozřejmě nemohou být u klavíru kdykoliv, jelikož by rušili sousedy či spolubydlící, atd. – to ovšem může být jinak, pokud oba užívají digitální nástroj se sluchátky či headsetem). Jinými slovy – pokud se na tom domluví, tak mohou mít třeba půlhodinovou lekci i třikrát týdně. A student může posílat pedagogovi denně výstupy ze svého cvičení, či dokonce na něj může pedagog i občas během cvičení dohlížet. Couperinův sen o tom, že bychom cvičili vždy jedině se studentem společně, se může přiblížit realitě. Lze tak i mi-

nimalizovat to, že student necvičí vůbec nebo jen hodinu den před lekcí. Kromě toho distanční výuka vede žáky k většímu soustředění, protože sledují pedagoga přímo tvář v tvář. Navíc lze i výuku naživo snadno natočit a některé aplikace umožňují i naživo psát vysvětlující a doplňující titulky. Jinou výhodou je to, že tímto způsobem můžeme studovat i u pedagogů, kteří se nacházejí velmi daleko (např. se zúčastnit masterclassu či konference z USA, Číny, či odkudkoliv). Pokud je pedagog na služební cestě v zahraničí, může takto částečně kompenzovat svou nepřítomnost.

Řešíte nějaká úskalí (něco nefunguje, nejde)?

Řešíme neustále jednak technické problémy, které se obvykle řeší restartováním systému (časové ztráty kompenzujeme, což díky flexibilitě online hodin většinou neznamená žádný velký problém). Kvalitu zvuku řešíme individuálně, bohužel je zde někdy i problém, že student nemá kvalitní nástroj, neboť během oslav čínského roku je třeba u prarodičů (kteří mohou bydlet na druhém konci Číny – vzdálenost větší než mezi Londýnem a Moskvou, atd.).

Jaký způsob učení se nejvíce osvědčil tobě?

Nejvíce se mi osvědčila kombinace hodin naživo dvakrát týdně s každodenní revizí (posílání nahrávek a komentářů navzájem) a občasným doplňkem v podobě videokonference s více žáky. Občas také vyrábím prezentace ve formátu PowerPoint, kde jim graficky shrnuji zásadní informace z lekcí.

S jak starými studenty pracuješ?

Nejmłodším je devět let, nejstarším dvacet dva.

Do jaké míry a na jak dlouho může distanční výuka nahradit běžnou kontaktní výuku?

Podle mého názoru by měla být online výuka vždy jen doplňkem standardní výuky. V minulém roce jsem byl hostem na mezinárodní hudebně pedagogické konferenci ve Wen-čou, kde prezident asociace amerických pedagogů pro-

fesor Scott McBride Smith vyjádřil názor, že online výuka je budoucností a dokonce i současností výuky v USA. Je třeba si však uvědomit, že tam je to dané specifickou demografickou situací, kdy kvalitní (a někdy dokonce jediný) klavírní pedagog může být vzdálený desítky i stovky kilometrů. V ČR s jejím unikátním systémem hudebních škol (možná největší hustota hudebních škol na světě) je toto nesmysl, soukromá výuka všeobecně u nás nebude nikdy příliš rozšířena. Online výuka s použitím kvalitních technologií může být dobrým doplňkem výuky a především zajímavým řešením revize domácí práce, apod., ale nikdy ji podle mého nemůže nahradit. Doufejme tedy všichni, že tato pandemie brzy přejde!

Mohl bys nám doporučit nějaké aplikace, techniku nebo pomůcky, které by distanční výuku podpořily nebo zkvalitnily?

Bohužel mám zkušenosti jen s čínskými aplikacemi a výukovými platformami, které jsou mimo Čínu nedostupné a hlavně nepoužitelné (vyžadují znalost psané čínštiny). Nicméně odborníci používají pro standardní výuku naživo Skype, který je multiplatformový, takže se takto mohou spojit lidé využívající mobil, Windows PC (nebo i Linux), Mac, tablet, cokoli. Co se techniky týče, tam je problém s tím, že veškeré kvalitnější nástroje jsou docela drahé. Například se doporučuje mít na obou stranách zařízení od

Applu (iMac). Ještě důležitější je kvalitní mikrofon. Kvalitní USB mikrofony jsou však docela drahé. Za nevhodnější se obvykle považuje Blue Yeti, případně o něco horší a levnější Blue Snowball. Na našich eshopech jsem si všiml i jiných, levnějších USB mikrofonů. Případně lze také využít kombinace externí zvukové karty a kvalitního klasického mikrofonu, ale to je také dosti drahé (pokud někdo má novější externí nahrávací zařízení jako Zoom H6, tak tato zařízení mohou být nakonfigurovaná jako externí zvuková karta, ale to už vyžaduje někoho dosti technicky a kyberneticky erudovaného, běžný pedagog si toto stěží nastaví). V případě, že používáme mobil nebo externí webkameru, tak je dobré mít nějaký držák, na který je umístíme. Bohužel např. držáky pro mobily a tablety s volně nastavitelným ramenem jsou podle mého zjištění dostupné jen v Číně. Já mám např. na svém pianinu těch držáků několik a mohu tak lehce střídát úhly, případně dokonce přednahrávat výuková videa ze tří různých úhlů.

Jak studenty motivovat ke cvičení, když nemají možnost vystupovat na koncertech a nejsou v bližším kontaktu se svým pedagogem?

Tak kromě toho, že online výuka umožňuje jejich cvičení pravidelně kontrolovat, je možné jim zařadit i online vystoupení. V Číně jsem zažil i online klavírní soutěže. V naší univerzitní výukové platformě stu-

dentů musí pravidelně nahrávat na video svou domácí práci a své výkony navzájem hodnotit. Také běžně „hospitujeme“ online u kolegů a sdílíme výkony svých studentů, které jsou dále komisi hodnoceny (formou slovní i bodovou).

Je ještě něco důležitého, na co bych se měla zeptat?

Myslím, že toho bylo dost pro všechny. V budoucnu se rád podělím i o své další zkušenosti z působení v Číně. Událo se toho za těch pár let docela mnoho! Přeji všem hodně zábavy při online výuce a hlavně přeji všem pevné zdraví a nezdolnou imunitu!

► ptala se Věra Chmelová, odpovídal Richard Pohl

► pozn. redakce: MgA. Richard Pohl, Ph.D. je český klavírista a pedagog. Je absolventem Konzervatoře Brno (Mgr. E. Horáková) a JAMU v Brně (prof. Z. Hnát, prof. A. Vlasáková, prof. J. Jiraský, Ph.D.). Byl jmenován prezidentem mezinárodního sdružení World Piano Teachers Association WPTA China – Jiangxi, nyní je ve funkci Director of the China – Europe Exchange Programs. Věnuje se propagaci české hudby v Číně, kde pořádá klavírní recitály, komorní koncerty, přednášky a mistrovské kurzy. Více informací najdete na stránkách: <http://richard-pohl.net/cs/richard-pohl-klavirista>

Osobní zkušenost s online výukou

Uplynulý školní rok jsme měli možnost poznat, jaké to je učit online. Byla jsem oslovena k napsání svých zkušeností s touto formou výuky. Asi je nutné v úvodu zmínit, že ZUŠ, na které mám většinu svého úvazku, nemá vlastní budovu, a proto se online výuka protáhla až do konce června. Někteří žáci a rodiče zareagovali na nový způsob výuky velmi pohotově, měli technické vybavení i čas na cvičení, jiní potřebovali čas na vyřešení technických i časových záležitostí, a někteří se s online výukou vyrovnávali

těžce. Výuka se neobešla bez velké spolupráce a pomoci ze strany rodičů žáků, kterým bych i na tomto místě chtěla poděkovat, že to nevzdali a i přes vlastní pracovní a rodinné povinnosti si našli čas mladším dětem pomáhat se cvičením, byli k dispozici během online výuky a zajistili dětem dostatečné technické zázemí, aby výuka vůbec mohla proběhnout. Velmi si spolupráce s nimi vážím a mám radost, že se nám společně podařilo ve výuce pokračovat.

Uvědomuji si přínos i mnohé záporné stránky online výuky, která asi nikdy zcela nenahradí prezenční výuku, ale může být jejím velmi přínosným doplňkem. **Oceňuji možnost výuky na velkou vzdálenost** (sama jsem téměř čtyři měsíce učila brněnské žáky z Rumburka), žáci mohli mít hodinu nejen ze svého domova, ale často byli i na chalupě nebo u babičky, kde také mají klavír (akustický nebo elektrický, doma však musí mít akustický).

Vyřešil se tak i problém s přípravou na kurzy nebo vystoupení během prázdnin, kdy nejsme v Brně.

Další výhodou může být výuka z domácího prostředí. Ne všichni učitelé mají vlastní třídu s **hudební knihovnou po ruce**, pro žáky si musí chodit ke vchodu školy nebo si je vyzvedávat v družině a opět je tam vracet. Učení z domova bylo v tomto ohledu velmi pohodlné – stačilo sedět u klavíru s počítačem a jen se s žákem spojit. Nevýhodou byl **nedostatek pohybu a přibývání na váze**. Výuka z domova je **celkově klidnější a méně stresová co do stíhání zadané látky**, ale je to velmi individuální. Vždy je nutné se domluvit s dalšími členy rodiny, a pokud jsou doma malé děti, jako tomu bylo u jiných mých kolegů, je pro ně často lepší učit ve škole. Sama jsem měla doma ideální podmínky a výuka z domácího prostředí mi vyhovovala.

Bez **technického vybavení** učit nelze. Z počátku musel stačit notebook na provizorním stolku z krabic postavených vedle klavíru. Postupně se dokupovalo přes internet další vybavení – stolek na počítač na kolečkách s nastavitelnou výškou, na němž se může lehce změnit úhel pohledu a přiblížit se s kamerou ke klaviatuře, závěsy na okna, aby nesvítilo do pokoje slunce během odpolední výuky, selfie tyč k upevnění mobilu při audio nebo video výuce přes mobil, reproduktory pro zesílení zvuku (objednala jsem si Logitech Z207 s připojením do notebooku i k mobilu, s možností bezdrátového připojení), ohebný

držák na mobil (hodil se při pořizování video nahrávek pro mladší žáky), mikrofon aj. Ideální by bylo, kdyby podobné vybavení měli i žáci, ale přestože ho často neměli, nevadilo to. Tím nejdůležitějším bylo **připojení pomocí zvolené aplikace**. Vyzkoušeli jsme video online výuku přes WhatsApp, Facebook, ZOOM a Skype. Vždy bylo nutné mít jednu domluvenou aplikaci a druhou rezervní – často bývala domluvená aplikace přetížená a muselo se narychlo volit náhradní řešení. Zatímco Facebook byl velmi nekvalitní, WhatsApp byl obrazově přijatelný, ale zvukově nevyhovoval. Avšak tato bezplatná aplikace je výborná pro přeposílání domácích video i audio nahrávek – na to jsme ji s žáky velmi často používali. ZOOM byl pro online výuku lepší, ale má velkou nevýhodu v kvalitě zvuku – velmi brzy zhasínají dlouhé tóny. Polyfonní skladby nebo zpěvná kantiléna zněla naprosto nespokojivě. Nejlépe dopadl Skype, přes který jsme zkusili uspořádat i třídní online koncert a absolventský koncert.

Ani přes **Skype** nebylo vždy příjemné učit – těžko se kontroluje práce s časem, kdy hra žáka během přenosu zvuku mírně zpomaluje, a najednou během 1-3 vteřin dojde k dohnání, které se projeví zrychlením hry (dělají to i ostatní zmíněné aplikace). Ani ethernet kabel toto neodstranil, ale už alespoň zmizelo občasné zasekávání obrazu i zvuku. Myslím si, že dokud se nevymyslí dostatečně kvalitní a cenově dostupná aplikace na výuku hudebního oboru online, tak bude

tento typ výuky dost pokulhávat za prezenční výukou. Učitel tak stále musí předvídat a domýšlet, jak asi zní reálný zvuk v domácím prostředí žáka, jestli žák hraje s dynamikou, zda pracuje s kvalitou tónu, cítí pulzaci, má čistou pedalizaci... to vše je u učitele často slyšet jen v náznaku nebo vůbec. Pokud se nepodařilo spojit ani přes jednu ze zmíněných aplikací, probíhala audio výuka přes telefon. Vždy mohl žák dostat pár rad, i když nebylo možné reagovat např. na prstoklad nebo technickou stránku hry. Jindy se musela výuka zkombinovat – např. obraz přes ZOOM či Skype a zvuk přes telefonický hovor.

Náročná je i výuka **čtyřruční nebo komorní hry**. Každý žák musel nacvičit svůj part a pořídit jeho nahrávku (někdy s doprovodem metronomu). Jeho spoluhráč pak secvičoval svůj part s nahrávkou, ale mnohem častěji druhý part zahrál starší sourozenec nebo někdo z rodičů. I rodiče bez hudebního vzdělání často museli zvládnout elementární doprovody písní či skladeb u začínajících žáků, jimž tyto doprovody hrají v prezenční výuce.

Kromě této výuky se věnujeme i **základům skladby**. Výborně fungovala výuka jedné hodiny hlavního oboru, kdy student zasílal své nápady zapsané pomocí notačního programu. Měla jsem možnost si jeho práci v klidu domova zahrát i poslechnout a promyslet všechny rady, které by pomohly ke zdokonalení jeho kompozice. Bylo na práci mnohem více času než během 45 minutové výuky (i když často zasahovala do nočních hodin). Děti, které mají skladbu jako vedlejší obor, měly možnost věnovat se komponování, ale často se výuka změnila spíše v improvizaci. Jedná se většinou o mladší žáky, kteří ještě notační program neovládají, navíc měli hodně práce s cvičením a pořizováním nahrávek a už nezbýval čas na zapisování vlastních nápadů, kde se bez pomoci učitele ještě neobejdou.

Dalším problémem je u nás zatím velmi malá zkušenost s distanční výukou, proto o ní není zmínka v českých klavírních metodikách. Co vlastně takový způsob výuky

obnáší? Když porovnám svůj způsob výuky před pandemií a po zavedení distanční výuky, vidím, jak moc se přístup k učení musel změnit. **Zvolil se jiný repertoár** – zařadilo se více skladeb na čtení not a rozvoj techniky, kde se nemusí jít do výrazové hloubky, zároveň jsem přišla o většinu používaných **výrazových pedagogických prostředků**. Za největší problém považuji absenci **myšlenkové a pocitové prostupnosti** mezi pedagogem a žákem (nebo ji jen necítím). Vědecky se to asi nedá vysvětlit ani dokázat, ale pedagog je schopný vést žáky naladěné na stejnou myšlenkovou a pocitovou vlnu. Umí předat svůj pocit vyslanou myšlenkou směrem k žákovi, kterou často doplní **zpěvem a pohybem ruky** (dýchání a směřování v hudbě, vykreslování frází v prostoru, dynamika). Když při online výuce začneme zpívat, tak tím žáka spíš vylekáme (přerušit hru, protože si myslí, že mu něco chceme říct), navíc se zvuk přenáší se zpožděním a nelze takto žáka vést. Ani **dohrávat doprovod** k jeho hře nelze. Když hraje nebo mluvíme na žáka během jeho hry, přerušuje se přenos zvuku z jeho strany. Pohyb ruky pedagoga také nepomáhá – periferní vidění při online výuce moc nefunguje a žák naše pohyby jednoduše nevidí. Je proto nutné žákovi předem říct, jak dlouhou plochu skladby má zahrát, než si o ní zase popovídáme. Někdy to dost zdržuje, může však pomoci přítomnost rodičů žáka u klavíru, kteří sledují učitele a své dítě mohou kdykoliv zastavit (dal by se použít i zvoneček jako signál k přerušování hry).

Důležitý je i **oční kontakt** při rozhovoru s žákem. Buď se snažíme dívat do kamery, aby žák cítil, že k němu promlouváme (ale nevidíme mu přímo do obličeje), nebo se díváme na monitoru žákovi do očí, ale on má pocit, že se mu díváme na bradu nebo na krk. A naopak. Je to nezvyk. Někdy se během prezenční výuky i pohybujeme po třídě, při online výuce na to nemám prostory a spíš se snažím hodně soustředit na zvuk, který není tak kvalitní, jak jsem zvyklá z prezenční výuky. Někdy soustředění na zvuk při špatném signálu ze strany žáka vedlo až k bolestem hlavy. Naopak

někteří žáci při výuce měli občas problém s nedostatečně silným zvukem (musela jsem na ně mluvit z větší blízkosti, než přišel objednaný mikrofon).

Vidět potřebujeme i na ruce žáka, abychom dokázali opravit nevhodný prstoklad nebo případné napětí v těle. Proto už na začátku hodiny s rodiči žáka seřídíme pohled na klavír tak, aby bylo vidět na žáka i na klaviaturu. Ideální nastavení se zatím nedaří, vyžadovalo by to alespoň dvě videokamery na přepínání. Přesto se dá hodně poznat, ale vyřešení problému trvá déle.

Aby byla výuka co nejkvalitnější, požádala jsem své žáky a jejich rodiče o **zasílání nahrávek** zadané látky. Nahrávky jsem si poslechla, poslala zpět **písemně rady** a den nebo dva poté dala **online konzultaci**, kde jsme si vše vyzkoušeli i u klavíru a ještě si vysvětlili případné nejasnosti. Pro rodiče a žáky to bylo dost náročné. Nahrávky měly být kvalitní, ne první pokus jakékoliv kvality. Žáci se museli naučit poslechnout si svůj zvukový záznam, posoudit ho a pokusit se často o nový, zdařilejší. Vyžadovalo to jejich větší samostatnost, zodpovědnost a kritické uvažování. U naprosté většiny žáků tento systém fungoval výborně. Někomu pořizování nahrávek nešlo a chtěl jen občasnou konzultaci bez nahrávky (pokroky ve výuce byly malé), jiní chtěli pouze posílat nahrávky bez online konzultace. Ani to nebylo šťastné řešení. Nahrávky byly často pěkné, ale když se mělo vystoupit, být v rámci online koncertu, dostavily se psychické obavy z případného neúspěchu nebo nesoustředěnost během výkonu. Tak jako před soutěží nebo před důležitým koncertem hraje žák častěji na koncertech a třídních přehrávkách, musí mít pravidelnou online výuku, aby byl bez větších problémů schopný zahrát na online koncertě. Obavy z prvního **třídního online koncertu** jsem se snažila zmírnit spojením třídního koncertu s tématem „Hrajeme svým mazlíčkům“. Žáci před svou hrou ukázali ostatním připojeným dětem své domácí zvířátko nebo plyšáka, se kterým si rádi hrají (v jednom případě šlo i o mladšího sourozence). Online koncert měl pár svých pravidel (např. kdy se připojit, vypnout si

zvuk během hry jiných dětí aj.), ale také jsme později přišli na možnost nahrávání. Zatímco první koncert (připojeno bylo kolem 15 posluchačů) měl ještě technické problémy se zobrazením některých účinkujících, druhý koncert (asi 8 posluchačů) už proběhl bez problémů. Myslím, že se oba koncerty podle reakcí žákům i rodičům líbily.

Těžko si můžeme představit pocity žáka, když jsme sami jako studenti tento typ výuky neabsolvovali. Na druhou stranu vidím online koncerty jako velikou **výzvu do budoucna**. Mohla by to být možnost **spojit se s hudebními přáteli ze vzdálenějších hudebních škol** (nejen v ČR, ale i ze zahraničí). Kdyby měly školy kvalitní připojení přes výbornou aplikaci a dobře nazvučený sál, mohl by mít posluchač i z takového koncertu určitý umělecký zážitek. Velký přínos mohou mít takové **koncerty pro lidi staršího věku**, kteří už kvůli zdravotním problémům nemohou chodit na koncerty, přestože dříve patřili k pravidelným návštěvníkům divadla a koncertních sálů. Jedná se o živý přenos, kdy cítíme pocit sounáležitosti a neopakovatelnosti okamžiku. Někteří jsou schopni se pomocí instrukcí přes telefon spojit, jiným může pomoci rodina či přátelé. S vystupováním souvisí i **problém akustiky** při online výuce. Učitel může při současném technickém fungování jen sotva radit žákovi, co dělat se zvukem v prostoru výuky.

Jako učitel jsem si musela **vytvořit složky s notami** jednotlivých žáků (jedny noty měl doma žák, druhé učitel u sebe). Rady jsem zvyklá žákům barevně označit do not. Tento způsob práce jsem mohla zachovat, zvláště u starších žáků pak stačilo při poslechu nahrávky označit místa v notách a ty pak naskenovat a poslat (pomohla aplikace fotoskenner, nebo stačilo použít běžnou aplikaci fotoaparát), při následné online konzultaci jsme si označená místa ještě vysvětlili. Někdy bylo nutné hlavně **mladším žákům udělat a poslat videonahrávku hrané skladby**. Ušetřilo to čas s nácvikem a vyhnuli jsme se některým chybám, ale na druhou stranu tyto pomůcky vedou k napodobování pohybu prstů na klaviatuře (neřeší zdokonalování

čtení a hry z not) a odpoutávají pozornost od zvukové podoby hrané skladby. Aby byly přínosné, musí se umět vhodně používat, i to je zapotřebí rodiče a žáky naučit.

K nahrávkám žáků ještě musím doplnit, že **míra pečlivosti je u každého žáka jiná**. Zatímco některé jsem musela motivovat k pořízení více nahrávek jedné skladby a zaslání té nejkvalitnější, jiní žáci byli tak pečliví, že nahrávali mnohokrát, než jim přišla nahrávka kvalitativně dostačující. To bylo náročné i pro jejich rodiče, a proto jsme se v takovém případě dohodli na určitém omezeném počtu nahrávek (např. 5 pokusů a víc ne). **S nahrávkou se dá pracovat různě**, znám i zkušenosti jiných kolegů, kteří pracují se staršími žáky (věkově asi 2. cyklus ZUŠ a starší) a ti po svých žácích chtějí nahrávku na první pokus. Také je otázkou, kolik rad dát žákovi k zaslání nahrávce. Záleží na mnoha okolnostech – jak často má žák hodinu, co je cílem, zda se má žák naučit víc se poslouchat, rozbíhat prsty, soustředit se na detaily nebo na celek, v jakém stádiu práce na skladbě momentálně jsme aj.

Odměňovací systém se také musel upravit. Žáci za dobrou přípravu do hodiny dostávají ústní pochvalu, jedničky a samolepky. Pochvala zůstala, samolepky se ukázaly do kamery nebo nafotily a žák si z nich

vybral (lepila jsem je na eurofólii s notami žáka a při osobním setkání se pak samolepky předaly nebo ještě předají během září) a jedničky se mohly psát pouze do elektronické klasifikace. Poznámky ke hře si dělali rodiče během online výuky, děti si musely pokyny více zapamatovat nebo během výuky značit do not samy, případně se ještě po hodině zaslal mail s pokyny ke hře.

Během online výuky se daleko více používalo i písemných pokynů. **Písemný projev** může mnohdy působit jiným dojmem, než když něco žákovi řekneme a vidí nám do obličeje, slyší naši intonaci a zabarvení hlasu, může sledovat naše pohyby těla. I na to se musí myslet, aby nedocházelo k nedorozumění. Zatímco určitá dobře myšlená formulace může v ústní komunikaci působit přirozeně, v písemné se může žáka nebo jeho rodičů dotknout. V neposlední řadě pro mě online výuka představuje **důležitou sondu do hudební domácnosti svých žáků**. Měla jsem možnost vidět, na co doma žáci hrají, na čem a jak sedí (to bylo velmi poučné), jaký mají klid pro své hraní, jak mají ne/naladěné klavíry aj.

Kdybych měla své zkušenosti stručně shrnout, tak hudební online výuka v dnešní době nedokáže nahradit prezenční výuku, ale může ji podpořit či rozšířit o další možnosti. Zatím distanční výuka zabírá

více času učitele, žáka i jeho rodičů (pořízení nahrávky, poslech, rozbor, neustálé přesouvání a přeoposílání souborů, mazání ucpaného telefonu nebo mailu), kvalita přenosu zvuku je často nedostačující, výuka je však méně fyzicky náročná (nemávám, nezpívám, nepřicházím o hlas), ale také netuším, jaký dopad bude mít na kvalitu hry mých žáků. Náhradní výrazové pedagogické prostředky jsem zatím nenašla. Jsem ráda, že jsem byla nucena se s distanční výukou seznámit a používat ji, také jsem ráda, že jsem po víc jak 25 letech strávila více času se svou rodinou. Myslím si, že se díky současné situaci více zamyslíme nad svým zdravím a už nebudeme chodit do školy s nachlazením nebo v nedoléčeném stavu, a to je dobře. Současná zdravotní situace a předpisy nám to ani nedovolí a budeme muset ke svému zdraví přistupovat zodpovědněji. Platí to pro žáky i pro učitele. Zrušila se dočasně řada soutěží, možná se místo toho podaří vymyslet a uskutečnit jiná vystoupení nejen soutěžního charakteru. Budu zvědavá na další vylepšování a zdokonalování online výuky, zároveň se budu těšit na prezenční výuku. Vždyť jak vzácný je čas strávený spolu offline, možnost vzájemně se obohacovat svou přítomností a společně bezprostředně prožívat radost z vytváření hudby.

► Věra Chmelová

Závěrečná práce kurzu MC

Plnými hrstmi rozdávat radost Nápady a myšlenky učitele klavíru

Úvod

Začátky každé nové činnosti jsou vždy intenzivní, dobrodružné, bublající a velmi proměnlivé. Plné hledání a úžasných objevů a také

plné dětských nemocí. Taková je i moje současná klavírní pedagogická práce na základní umělecké škole.

Učím rok a půl a všechno je stále velmi nové. Začal jsem od nuly, bez jakékoliv předchozí metodické průpravy. Za ty necelé dva roky jsem zvládnul základní orientaci v oboru. Vyučování mi dává občas docela zabrat, zažívám nespočet objevných momentů a prozření. Mám stále víc otázek, než odpovědí.

Současně s nástupem do ZUŠ jsem začal navštěvovat Metodické centrum na JAMU v Brně, což je ohromně blahodárné, je to nevysychající studnice báječných nápadů a inspirací. Člověk nestačí všechno ani pojmout, promyslet, aplikovat. V tomto kypícím období je psána i tato písemná práce.

A hned na začátku mi byla jasná základní věc: S mojí kupičkou zkušeností chci napsat něco zásadně přínosného o klavírní hře by bylo úsměvné a zavánělo by to jen prázdně popsaným papírem. Proto jsem velmi rád, že vedoucí našich závěrečných prací netrval na nutnosti zvolit si velké a řádné téma a naopak se mi dostalo svolení psát text čistě na základě dosavadních zkušeností a zážitků. Výsledkem je skromná kolekce nápadů, dojmů a myšlenek začínajícího učitele klavíru.

Shlédněte prosím na tuto práci jako na otisk čerstvé stopy vyšlápnuté na cestičce do klavírního světa. Na cestičce, která právě započala a která mě neobyčejně těší a naplňuje!

Snad bude čtení tohoto textu přínosné i pro eventuálního laskavého čtenáře...

Jak zahraješ ten valčík?

Žák usedá ke klavíru.

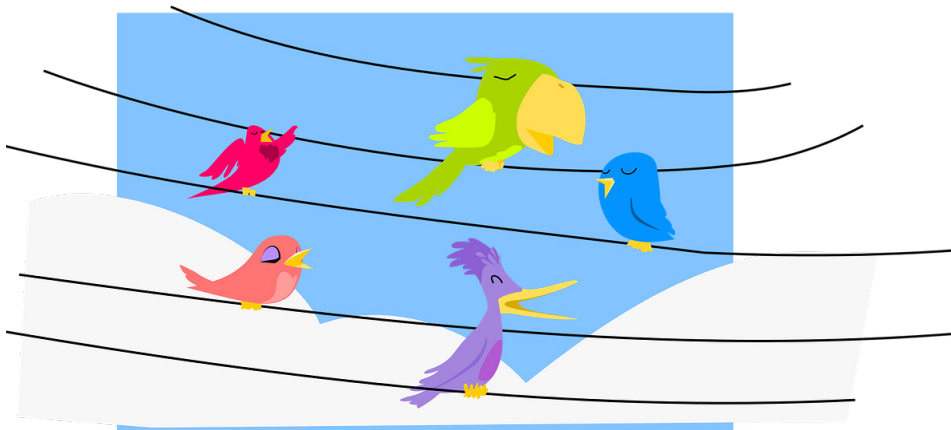
„Pane učitelí, dnes vám zahraju ten Schubertův valčík.“

„Tak pusť.“

Žák začíná hrát, je to nudné a trochu prázdné, ačkoliv mechanicky je to už zvládnuté.

Myšlenky mi odletěly do vlastních studijních let...

Na půdě stockholmské akademie probíhá zkouška školního orchestru, právě se na stupínek postavil mladý český student a na pultík si položil partituru Dvořákova Valčíku. Zvedá ruce, tóny se jiskrně rozletí prostorem. Skladba skončila, orchestr hrál pěkně.

Profesor dirigování, který na zkoušku dohlíží, se na studenta chvíli zkoumavě dívá a pak pronese:

- *Kde se odehrává ten valčík?*
- *Prosím?*
- *Kde přesně se to tančí. Velký sál, nebo malý komorní salón?*
- *No, já myslím...asi...*
- *Nebo je to dokonce na nádvoří pod širým nebem? A v kterou denní dobu? Je to matiné, nebo odpolední dýchánek? Nebo večerní ples? Nebo je to půlnoční tanec?*
- *Já bych řekl, že...nejspíš...*
- *A kdo přesně tančí? Je parket přeplněný, nebo je to romantický tanec jednoho páru? Kdo k tomu hraje? Velká plesová kapela, nebo dva muzikanti? Co mají tanečníci na sobě? Veliké plesové róby? Jak to v tom sále voní? Běž domů a pořádně si to promysli. Tohle všechno chci vidět ve tvých rukou a tohle musíš z toho orchestru dostat.*

Žák dohrál Schuberta a mlčky sedí.

Chvíli se na něj zkoumavě dívám.

„Ty, Davide...máš představu, kde přesně se tančí tehle valčík?“

O improvizaci, cílech, štikách a kaprech

Když jsem na počátku svého učení převzal třídu (bylo to tehdy 18 žáků), začal jsem je seznamovat s volným

tvorbou a improvizací. Nikdy dřív to nedělali a byli všichni naprosto překvapeni, jak je možné také s klavírem zacházet, co se dá všechno hrát a jak je možné na klavír kouzlit a rozeznívat ho. To všechno bez not, člověk prostě sedne a hraje, tady a teď – tento aspekt je na začátku pro všechny nejvíc nepředstavitelný (a zároveň přitažlivý), tj. vytvořit hotový a krásný kus hudby bez přípravy.

Vypracoval jsem si během času několik improvizčních disciplín, kterým jsem se systematicky věnoval, a uspořádali jsme tento školní rok třídní improvizční koncert. Tímto podnikem jsem žákům dlouho „vyhrožoval“, aniž by to brali vážně – nikdy je nenapadlo, že by se něco takového mohlo opravdu uskutečnit. Nakonec se však koncert konal a setkal se s nečekaným úspěchem ze strany publika, ale – a to je důležitější – i ze strany samotných klavíristů, kteří si ho náramně užili. Hráli úplně všichni žáci od přípravek až po druhé cykly, mnohokrát se vystřídali na pódiu v rámci cca deseti disciplín (pro každou věkovou skupinu jiných), úplně z nich během koncertu spadla tréma z vystupování. Koncert byl velmi pestrý.

Když žák přijde do základní umělecké školy učit se hře na klavír, cíl je jasný: především ho naučit solidně hrát na klavír. Já mám pro sebe ještě další cíle, které jsou v mém vnímání s tímto primárním cílem úplně rovnocenné:

- nakazit žáka tím, aby miloval hudbu jako takovou

- vést ho, aby se svobodně vyjadřoval klavírem
- dát základ tomu, aby klavír byl jeho dobrým kamarádem po celý zbytek jeho života
- spolupracovat často s ostatními nástroji a propojovat žáky navzájem, pěstovat kolektiv
- udělat ze ZUŠ prostor, kde se dějí skvělé věci
- vést žáka k univerzálnosti, aby si poradil s různými žánry a aby byl kdykoliv k dispozici jako doprovazeč komukoliv jinému

Zní to trochu jako suchý výpis z ŠVP, ale pro mě to nejsou klisé, jsou to živoucí věci, které vyrostly z denního pozorování. Jsou to vlastně moje vlastní potřeby – jak já se vymezuji ve světě jako muzikant.

Učení klavíru na ZUŠ je samozřejmě o velkých kompromisech, děti nejsou profesionálové a některé věci jdou těžce. Ale co se týká výše zmíněných cílů, to jsou pro mě věci, které má smysl naplňovat důsledně.

A když pozoruji žáky při improvizování, tak najednou vidím – tam to jsou úplně oni! Ten klavír je jejich! Oni svobodně hrají! Mluví klavírem! Najednou není „chození do hudebníky“ něčím suchým, co „se prostě dělá“ a co je trochu odtržené stranou, najednou to hraní je úplně propojené s jejich životem. Klavír je živou součástí jejich života.

Záleží i na typu žáka. Jsou žáci štiky, tj. takoví, kteří jsou nadaní, klavír mají na předním místě v životě, pravidelně cvičí, zajímají se, jezdí na soutěže, postupují tam do dalších kol, je možné, že budou pokračovat i na konzervatoři. A pak jsou žáci kapři, tj. takoví, kteří ten klavír mají docela rádi, ale zároveň se

příliš nepředřou, neboť mají řadu dalších zájmů. Práce s nimi je leckdy velmi pomalá, kolikrát to dá velké rozčilování. Ale nakonec mnozí z nich vlastně na koncertě zahrají velmi pěkně a muzikálně a užijí si to, takže je máte rádi a na jejich hodiny se v podstatě těšíte.

Podle mých odhadů obvykle tvoří štiky cca 0 – 5% žáků klavírní třídy, zbylých 95 – 100% jsou kapři. Někdo nemá na štiky štěstí po celý svůj život. Ale to ani trochu nevadí, protože i s kapry může být velká zábava a skvělá muzika. Kapři jsou amatéři v tom nejlepší slova smyslu.

Práce se štikami je exkluzivní – štiky nepotřebují nutně tolik „vedlejších věcí“ jako jsou improvizace a různé hry, protože s klasickou hudbou prožijí vše, co potřebují a zcela je naplní. Tradiční kolečko, které budou dostávat na každé hodině, tj. stupnice-etudy-přednes je vlastně pro ně velmi uspokojující a není třeba nic dalšího vymýšlet. Stačí tvořivě učit klasickou hudbu – a s těmito žáky je to opravdu krásný zážitek.

Naopak pokud bude člověk takto pracovat s kapry, bude neustále narážet a možná je i odradí.

Tyto škatulky nejsou neměnné, z aktivních štik se mohou stát líní kapři a naopak, ale to jsou asi spíše výjimky. Obecně si proto myslím – nechtějme dělat z kaprů štiky. Leckdy je to vidět u starších kantorů, kteří prostě mají na všechny „svůj must“ (většinou šitý na štiky), ze kterého necouvnou. A pokud žák nebude zařezávat, zle se mu povede. Je škoda, že tímto přístupem občas takový kantor odradí žáky, kteří už mají svůj jistý hudební názor, jsou dobrými muzikanty, ale potřebují trochu jiný přístup a větší citlivost (nikoliv menší náročnost!).

Myslím, že úkolem základních uměleckých škol není jenom objevit a vychovat štiky, ale (to především!) vyšlechtit kapry. Na veřejnosti se bohužel blyštivost zušky (a jejich pedagogů) posuzuje často především podle štičích parametrů. O to, jak je zacházeno s kapry, velký zájem a povědomí není. Kapři přitom tvoří jádro české hudbomilovné veřejnosti.

Já mám u kaprů skvělou zkušenost právě s improvizací a s volným tvořením. To je přesně pro ně! Najednou ožívají, žábry se začínají pohybovat rychleji a ve výsledku mají chuť popracovat i na své technice, která najednou přestává být samoučelná a naopak se obrovsky hodí, když je zapotřebí v rámci svého volného hraní oslnit nějakým od boku hozeným během.

► Michal Hájek

► *Autor uvedeného textu (jedná se o závěrečnou práci Kurzu č. 1 v MC) MgA. Michal Hájek vystudoval klavír na Pražské konzervatoři (ve třídě Mgr. Evy Boguniové), dirigování na AMU v Praze a Sbormistrovství chrámové hudby na PedF UK v Praze. Věnoval se orchestrálnímu dirigování a vedení vokálních souborů, s nimiž uváděl programy od čisté klasiky až po vokální jazz, mezižánrové fúze a čistou improvizací. Je členem porot sborových festivalů a vede sborové ateliéry a workshopy. V současné době pedagogicky působí na ZUŠ v Chotěboři, kde vyučuje hru na klavír a pravidelně na podzim organizuje Klavírní inspiromat – celodenní seminář pro tvořivé učitele klavíru. Pátým rokem je posluchačem kurzů MC.*

► *Poznámka redakce: Kompletní práci je možné vyhledat na webové stránce Pianissimo:*

<http://pianissimo.cz/wp-content/uploads/2020/09/M.-Hájek-Plnými-hrstmi-rozdávat-radost.pdf>

Koncerty

Brněnské klavírní mládí 2020

Koncert s příznačným názvem Brněnské klavírní mládí se už stal tradičním klenotem brněnského hudebního života. Spojuje interprety brněnských základních uměleckých škol a konzervatoře a dává jim možnost vystoupit v koncertním sále Besedního domu.

Letošní ročník se konal doslova za minutu dvanáct, v pondělí 9. března, tedy den před ohlášením uzavření škol a zákazu konání koncertů nad 100 účastníků. Návštěvnost tohoto koncertu byla mnohem vyšší a pro účinkující klavíristy, ale i široké publikum, představovala na dlouhou dobu jeden z nejsilnějších uměleckých zážitků.

Na koncertě se představilo celkem 15 žáků ze základních uměleckých škol a 3 studenti brněnské konzervatoře. Zájem o možnost zahrát si na tomto koncertě bývá však již tradičně mnohem vyšší. Proto proběhla na konci ledna v novém koncertním sále Leoše Janáčka brněnské konzervatoře výběrová přehrávka, ze které pedagogové této školy vybrali 18 mladých interpretů.

V úvodu koncertu zaznělo Bachovo Preludium c moll a Chopinovo Nocturno cis moll op. posth. v podání Amálie Vlčkové ze ZUŠ Orchidea. Po svátečním naladění publika zazněla od Jany Klanicové ze SZUŠ Universum 1. věta Sonatiny G dur českého klasicistního autora J. L. Dusíka a Bagatela č. 14 současného amerického skladatele R. Vandalla. I česká soudobá hudba má své oblíbené skladatele. Jedním z nich je Petr Bazala. Jeho skladbu Starý příběh jsme vyslechli v podání Justýny Pelikánové ze ZUŠ Orchidea.

Dalšími výborně vybranými a krásně zahránými skladbami byly Variace na ruské téma S. Majkapara

v podání Anny Novotné ze ZUŠ Františka Jílka, Ukolébavka z cyklu Mládí op. 55 č. 8 V. Nováka v interpretaci Aleny Jurkové ze ZUŠ PhDr. Zbyňka Mrkose, Berkovičova Toccata přednesená Regínou Mládkovou ze ZUŠ Jaroslava Kvapila, Chačaturjanova 1. věta Sonatiny C dur v podání

Petra Boucníka ze ZUŠ Vítězslavy Kaprálové, dále Motýlek norského skladatele E. Griega zahráný Štěpánkou Langhammerovou ze ZUŠ Františka Jílka, Debussyho slavný Doctor Gradus ad Parnassum od Lukáše Ondruše ze ZUŠ Charbulova a Tanec loutek od B. Martinů v podání Jakuba Smekala ze ZUŠ Universum. První část koncertu vyvrcholila dvěma Preludii od ruského skladatele S. Rachmaninova v interpretaci Radka Bagára ze ZUŠ Jaroslava Kvapila.

Druhá část koncertu byla stejně pestrá co do výběru repertoáru a rovněž upoutala vysokou úroveň interpretace mladých umělců. Student brněnské konzervatoře Pavel Beck zahrál Polku in D od B. Martinů a výběr z Klavírních skladeb op. 12 J. Suka. Petrarkův sonet č. 104 E dur F. Liszta zazněl v podání Marie Stratílkové, rovněž studentky kon-

zervatoře. Následovalo Bachovo Preludium F dur a Malá dvouhlasá fuga c moll v podání Martiny Taslerové ze ZUŠ Veveří a Allegro z Haydnovy Sonáty C dur s Etudou č. 4 M. Dlouhého v interpretaci Martina Bajera ze ZUŠ Vítězslavy Kaprálové.

Absolutní vítěz soutěže Amadeus 2019 Alexandr Klement, tentokrát ze ZUŠ P. Křížkovského, zahrál Bagatelu D dur a Fantastický tanec op. 124 č. 5 R. Schumanna. Koncert postupně gradoval Rachmaninovým Preludiem cis moll v podání Sebastiana Wrighta ze ZUŠ Orchidea a vyvrcholil uměleckým výkonem konzervatoristy Matěje Šabíka, kte-

rý si pro své vystoupení vybral díla předních českých autorů – zazněla Útěcha z cyklu Sny od B. Smetany a Etuda in C od B. Martinů.

Všichni interpreti hráli s chutí a připravili publiku nevšední umělecký zážitek. Poděkování patří všem pedagogům, kteří své studenty na koncert v Besedním domě připravili, vedením základních uměleckých škol, která podporují tento výborný projekt, a především organizátorům Brněnského klavírního mládí – vedení brněnské konzervatoře, spolku Arete a pedagogům i dalším pracovníkům konzervatoře, kteří se na organizaci podílí, a díky nimž si mladí umělci mohou zahrát v krásném sále před širokým hudebními milovníky publikem. Budeme se těšit na další ročník Brněnského klavírního mládí a budeme doufat, že ho neohrozí další koronavirové vlny.

► Věra Chmelová

Letošní Pražské jaro zahajoval Salon ZUŠ

Pokud se v klavírní třídě pedagoga ZUŠ objeví mimořádně nadaný žák, je to pro něj velká radost, ale zároveň nemalá zodpovědnost. Ve své podstatě je prvotním posláním

Vybraní žáci spolu se svými pedagogy ze ZUŠ mají možnost společně pracovat jeden školní rok pod vedením mentora – významné umělecké osobnosti.

základních uměleckých škol rozvoj a kultivace osobnosti, výchova nadšených amatérů, budoucích hudbymilovných posluchačů koncertů, návštěvníků divadel či výtvarných galerií.

Dotace hodin v případě žáka s mimořádným talentem není dostačující, a tak společně s učitelem pracují o víkendy i o prázdninách, sbírají zkušenosti na různých soutěžích, zúčastňují se seminářů a kurzů, navazují spolupráci s pedagogy vyšších stupňů uměleckých škol.

Zajímavou formu práce s mimořádně talentovanými dětmi nabízí Nadační fond Magdaleny Kožené formou programu MenART. Nadační fond založený roku 2016 s cílem aktivně podporovat systém základních uměleckých škol tak rozšířil svou působnost na oblast práce s mimořádně talentovanými žáky všech oborů ZUŠ.

Průběh letošního 2. ročníku trochu narušila koronavirová epidemie, přesto se ho podařilo zdárně dokončit, a jeho účastníci, mladí umělci ze ZUŠ, měli mimořádnou příležitost vystoupit na zahajovacím koncertě festivalu Pražské jaro. Streamovaný koncert proběhl 15. května v pražském Kostele svatého Šimona a Judy. To, že se účinkující neviděli se svými mentory delší dobu, nebylo na jejich výkonech vůbec znát. První z koncertů Pražského jara nazvaný Salon ZUŠ moderoval Ondřej Havelka, jednotlivé skupiny vystupujících uvedli jejich mentoři.

Mezi vybranými mladými klavíristy, kteří dostali příležitost pracovat ve 2. ročníku MenARTu pod vedením mentora MgA. Ivo Kahánka, Ph.D. byl i Martin Bajer (11 let), žák MgA. Martina Fišla ze ZUŠ Vítěslavy Kaprálové v Brně. Na koncertě Salon ZUŠ se představil s Chopinovým Noctur-

nem cis moll op. posth. a Etudou č. 4 z cyklu Malé etudy Milana Dlouhého.

Redakce Pianissima oslovila všechny zúčastněné a poprosila je o osobní vyjádření.

„Když jsem zjistil, že si mě pan profesor Ivo Kahánek vybral a mohu k němu jezdit v rámci MENArtu, měl jsem obrovskou radost.

Pan profesor byl vždy velice milý, přátelský a s velikou trpělivostí se snažil všem poradit a vylepšit všechny skladby do posledních detailů. Vždy jsem od něj dostal velké množství rad a názorných ukázek, jak hrané skladby zlepšit, a také doporučení pro zlepšení techniky hry. Důležité je pro mě i přemýšlení pana Kahánka o hrané skladbě z pohledu skladatele a z pohledu posluchače, myslím si, že rady pana profesora využiji i ve skladatelství.

Díky těmto setkáním s panem Kahánkem a díky ještě intenzivnější práci s panem učitelem Fišlem jsem se ve hře na klavír určitě zlepšil, cítím mnohem větší jistotu v interpretaci různých skladeb a hraní na klavír mě ještě víc baví. Navíc jsem poznal skvělé lidi a získal nové kamarády. Velikým zážitkem pro mě bylo i vystoupení na koncertě v rámci Pražského jara, které mohlo sledovat hodně lidí. Jsem moc rád, že jsem se mohl tohoto projektu zúčastnit.“

► Martin Bajer (11 let)
žák ZUŠ V. Kaprálové Brno

„MenART vřele doporučuji všem mladým muzikantům. MenART zajišťují zkušení, profesionální umělci, ale především upřímní a skromní lidé. Každá konzultace s mentorem panem Kahánkem pro nás pedagogy či naše malé klavíristy dává ojedinelý profesní a společenský rozhled. Velmi rád touto cestou děkuji nápadu a myšlence paní Magdaleny Kožené, která vytvořila něco mimořádného a pro naše mladé talenty umělecky nadstandartního.

Vybraní mladí klavíristé přijždějí z rozličných koutů České republiky za jediným důležitým cílem – něčemu novému se přiučit, nad něčím se pozastavit, v něčem se zdokonalit, ale především něčím se obohatit.

Skladby, které panu Kahánkovi na konzultacích hraje, nemá smysl nosit rozpracované. Musí být naprosto precizně připravené. I přesto pan Kahánek nachází ve skladbách spousty detailů k dopracování a někdy třeba i maličko odlišný pohled na celkovou výstavbu kompozice. Dokud se mu Marti-

novo provedení nelíbí, konzultace neskončí. Je precizní, důsledný, ale laskavý.

Poděkování patří všem pedagogům a všem lidem, kteří se o nás tak krásně starali. Jsme rádi, že jsme mohli být součástí vašeho týmu!“

► MgA. Martin Fišl
pedagog ZUŠ V. Kaprálové Brno

„Do celkově neobyčejně vysoké úrovně uplynulého ročníku programu MenART se velmi dobře včlenil Martin Bajer, žák ZUŠ Vítězslavy Kaprálové v Brně ze třídy pana učitele MgA. Martina Fišla. Oba tvoří-

li po celou dobu projektu výborný tandem a z hlediska vývoje za dobu naší spolupráce zaznamenal Martin jeden z největších progresů z celé mé skupiny. Tento fakt také obhájil výborným výkonem na koncertě v rámci Pražského jara. Přeji oběma pánům i nadále takto radostnou spolupráci a držím jim palce do dalších let.“

► MgA. Ivo Kahánek, Ph.D.
koncertní pianista a pedagog
mentor projektu MenART

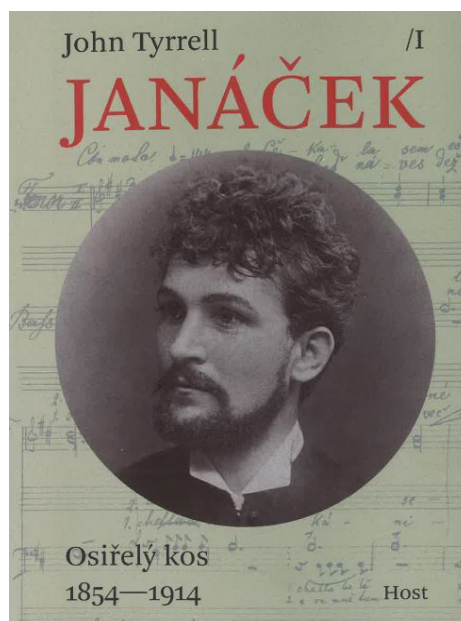
Odkaz na koncert Salon ZUŠ:
<https://festival.cz/koncert/salon-zus-4/>

Zajímavé knihy a CD

John Tyrell: JANÁČEK

„Chystá-li se však někdo napsat Janáčkův životopis, je na tom přece jen lépe, než kdyby se chtěl věnovat například Schubertovi, který po sobě zanechal jen žalostně málo dopisů, zabývajících se navíc jen zřídka vážnými tématy. V případě Janáčka se dochovaly tisíce dopisů a ještě více je těch, které druzí psali jemu. Jeho poslední roky osvětluje téměř každodenní korespondence s Kamilou Stösslovou. Kromě toho byl Janáček prominentním členem společnosti, v níž žil, a vystupoval v ní i jako učitel, spisovatel a novinář. Psal o téměř každém tématu, na něž narazil, a není nijak těžké dopátrat se toho, co soudil o mnoha různých otázkách.“

Tolik citace z úvodu k původnímu anglickému vydání rozsáhlé monografie JANÁČEK, jejíž první díl s podtitulem Osířelý kos (1854–1914) vyšel v Janáčkovském roce 2018 v českém překladu v brněnském nakladatelství Host. Z ang-

lického originálu Janáček: Years of Life. Volume 1 (1854–1914): The Lonely Blackbird, vydaného v Londýně v roce 2006 nakladatelstvím Faber and Faber, jej přeložil Tomáš Suchomel. Autor knihy, britský muzikolog John Tyrell (1942–2018), jed-

na z nejvýznamnějších osobností současné světové muzikologie byl významným odborníkem na život a dílo Leoše Janáčka. Ke skladateli i k jeho působišti Brnu měl velmi úzký pracovní i osobní vztah. Do Brna jezdil pravidelně od roku 1966, navázal zde četná osobní přátelství. O jeho významném přínosu pro českou kulturu svědčí i čestné doktoráty z Masarykovy univerzity (2002) a Janáčkovy akademie múzických umění (2011). Za propagaci české hudby ve světě obdržel v roce 2017 titul Ambassador of Czech Music, tedy cenu Classic Prague Award. John Tyrell svým celoživotním zájmem o Leoše Janáčka otevíral cestu jeho dílu na světová jeviště.

Čtenáře možná na první pohled může odradit velký rozsah knihy (téměř 1000 stran). Ta je však členěna velmi systematicky, spíše formou encyklopedie, takže se velmi rychle zorientuje a může si vybírat jen části, které ho zajímají. Kniha je rozdělena do čtyř základních dílů: Pozdní start (1854–1880), Mladý profesionální hudebník (1880–1888), Černá stuha (1888–1903), V mlhách (1903–1914).

Centrum knihy tvoří kapitoly Hudba jako autobiografie, stejně jako rozbor skladby, které do období do roku 1914 spadají. Autor knihy popisuje Janáčkův soukromý život, jeho studium, kariéru učitele, klavíristy

a sbormistra a sleduje také jeho kulturní snahy v převážně německém Brně.

Knihu doplňuje obrazová příloha, několik map a množství tematických přehledových tabulek, jež dokumentují např. počet obyvatelstva v Brně v letech 1869–1910, brněnské školství, významné brněnské stavby té doby, hudební spolky a sdružení, Janáčkovy koncerty, jeho rozvrh hodin.

Pro klavíristy jsou zajímavé zejména kapitoly věnované Janáčkově klavírnímu dílu tohoto období. Popsané jsou okolnosti vzniku *Thema con variazioni* v roce 1880 během Janáčkových lipských studií. Samostatná kapitola je věnována

cyklu *Po zarostlém chodníčku*, vylíčené jsou historické souvislosti, které Janáček inspirovaly ke kompozici skladby *Z ulice dne 1. října 1905*, dnes známé jako *Sonáta I. X. 1905*. Samozřejmě není opomenut klavírní cyklus *V mlhách*, jehož vznik časově rovněž spadá do prvního dílu monografie (1912).

Zájemci, které kniha o Janáčkově zaujala, se již brzy dočkají překladu 2. dílu, jehož obsahem je posledních čtrnáct let Janáčkovy života a tvorby. Jsou to léta, kdy vznikla nejdůležitější a nejznámější Janáčkovy díla. Kniha má vyjít ještě v tomto roce.

► Miroslava Raková

► pozn. redakce: Zajímavý projekt s názvem *Poslouchám Janáček* nabízí letošní ročník festivalu *Janáček Brno 2020* (28. 9. – 16. 10.). V průběhu festivalu bude možné potkat na 16 místech v centru Brna Leoše Janáčka se psem Čiperou. Po naskenování QR kódu na skladatelově obleku, si bude moci zájemce poslechnout hudební ukázkou. Mezi skladbami jsou i dvě klavírní – *Sýček neodletěl z cyklu Po zarostlém chodníčku (ulice Jánská – Minoritská)* a *Předtucha ze Sonáty I. X. 1905 (Komenského náměstí – Joštova)*.

<https://www.leosjanacek.eu/posloucham-janacka/>

Giedrė Lukšaitė-Mrázková a její pocta Bachovi

Přední hráčka na historické klávesové nástroje a znalkyně interpretace staré hudby Giedrė Lukšaitė-Mrázková je profesorkou cembala na pražské HAMU. Pochází z Litvy a je také nositelkou litevského státního vyznamenání v oblasti kultury. Hudbu své země ctí stejně jako dílo největšího z barokních skladatelů J. S. Bacha.

Právě Bachova tvorba, 24 preludií a fug, označovaných jako druhý díl *Temperovaného klavíru*, je obsahem jednoho z jejich CD. Posluchač se může zaposlouchat do interpretace vsutku mistrovské, hrané na dvoumanuálové vlámské cembalo z dílny Františka Vyhnálka postavené podle originálu Andrease Ruckerse z roku 1640. Giedrė Lukšaitė-Mrázková dává nahlédnout pod pokličku dobové interpretační praxe a „muzikantské kuchyně“ barokního velikána. Jak sama uvádí: „*Pokud bych chtěla slovy popsat, čím je pro mne druhý díl Dobře temperovaného klavíru, nejlépe bych to vyjádřila slovy: modlitba, meditace a svým způsobem deník zralého Johanna Sebastiana Bacha.*“ Vnímavý posluchač se tak stává

svědkem niterného vyjádření interpretky, kdy mu nejen otevírá nitro v podobě nuancí hluboké spirituality a emocionality, ale přesvědčivým a okázalým způsobem dává nahlédnout do onoho pomyslného Bachova deníku.

Není tajemstvím, že druhý díl *Dobře temperovaného klavíru* ve své podstatě není kompaktním dílem. Řada preludií vznikla v autorově mladším období a je nesporně inspirována svěžími, mnohdy italskými vlivy, naproti tomu část fug je dokoňponována ve věku zralého muže bilancujícího nad životem.

Je plná hlubokého citu, zbožnosti a čistého vyznání věřícího barokního člověka. Dost možná nekompatní, avšak nesporně geniální a v podání Giedrė Lukšaitė-Mrázkové nad míru naplňující svůj odkaz.

Pokud bych mohl srovnávat nesrovnatelné a vyzdvihnout, čím je pro mě interpretčina nahrávka v kontextu ostatních známých zachycení tohoto díla lákavá a inspirující, je to především síla emocionálního projevu a vyjádření všech poloh afektů jako bolest, naříkání, pláč, radost či smích. Stejně tak příkladná rétorická práce. Jako by každý tón či fráze nebo téma a jeho zpracování interpretka nehrála, ale odžila.

Při několikerém poslechu celého CD pak člověk s hlubokou pokorou obdivuje mnohobarevný plastický celek tohoto Bachova monumentu a univerzalitu, s kterou hudba promlouvá k posluchačům a interpretům napříč nástrojovou specializací.

► Martin Hroch

Materiály do výuky

Pracovní listy pro malé muzikanty

Vymýšlení a tvorba pomůcek je moje věčné hobby. Neustále hledám a objevuji něco, co by dětem výuku hry na hudební nástroj zpříjemnilo. Moje účast na přednáškách Metodického centra tuto mou zálibu jen podporuje. Stále více zjišťuji, že v dnešním moderním a barevném světě nestačí jen sedět u not, ale je potřeba hudbu a hudební teorii vstřebávat skrze všechny smysly. V roce 2016 jsem přivedla na svět Notovadlo, kde je notová osnova nahrazena provázky a noty korálky (pozn. redakce: článek o Notovadle jsme publikovali ve 2. čísle 3. roč. *Pianissima*). Ve své výuce ho aktivně používám. Pokud mě učitelé osloví, rádi jim ho s manželem vyrobíme a pustíme ho dále do světa. Je příjemným a praktickým zpestřením výuky zejména pro mladší děti (pozn. redakce: v případě zájmu o výrobu Notovadla se, prosím, obraťte na redakci *Pianissima*, která Vám zprostředkuje kontakt s autorkou pomůcky).

V současné době vzniká mnoho hudebních aplikací pro mobily, tablety, počítače, dotykové tabule. Toto pole přenechávám odborníkům a vracím se k papíru a nůžkám. Nápad na zalaminované pracovní listy mě oslovil teprve nedávno. S příchodem třetího dítěte jsme se

dostali do nové situace. Syn má potíže s porozuměním a ve svých dvou letech téměř nerozumí mluvenému slovu. Je potřeba komunikaci rozvíjet jiným způsobem. Mezi dětmi s těmito poruchami (poruchy autistického spektra, vývojové dysfázie) je velmi funkční a oblíbená obrázková komunikace, protože svět lépe vnímají přes vizualizaci. Začínám tedy tvořit pro Matýska a při té příležitosti jsem si řekla, že můžu zkusit své hudební nápady zhmotnit také tímto způsobem. Laminování a suché zipy jsou nyní velmi oblíbené u dětí předškolního věku. Těchto pomůcek existuje velké množství. S hudební tematikou jsem nenašla žádné, a tak jsem se do toho pustila.

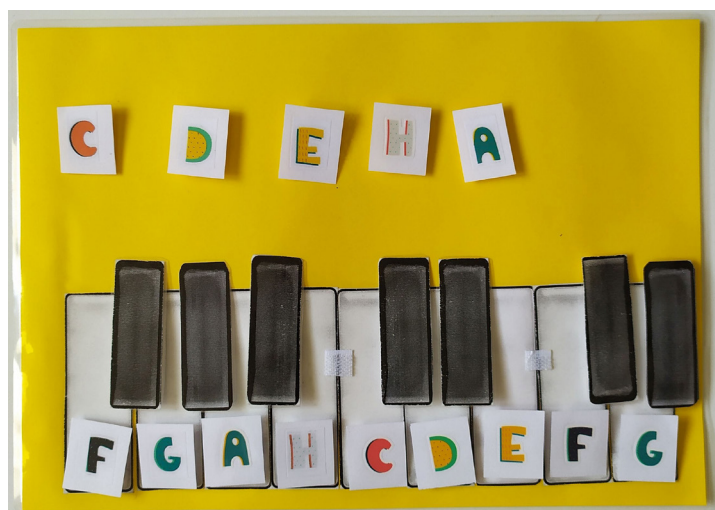
Vyhledávám si obrázky, stříhám, upravuji, lepím, domalovávám, kombinuji, laminuji a nakonec opatřím suchými zipy. Tato sada vznikala náhodně. Nemá žádný předcházející koncept, nápady přicházely a zhmotňovaly se, tak aby pokryly potřeby malého začínajícího klavíristy. Celá sada vznikla v průběhu tří týdnů. Je tvořena vždy napevno zalaminovaným listem, ke kterému patří sada doplňků opatřená suchými zipy. Úkoly jsou snadno pochopitelné, není potřeba doplňující manuál.

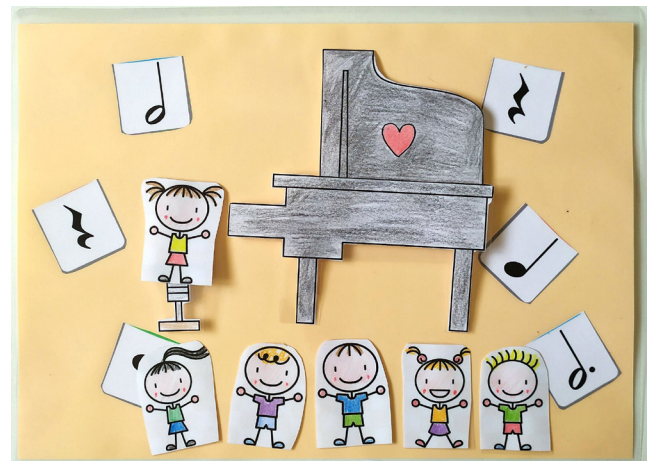
Děti si mohou poskládat svoji klavíaturu a opatřit ji jmény kláves, očíslovat prstíky, seznámit se s klíči, procvičit rytmus, pomlky, křížky, béčka, dynamiku. K některým listům je i kapsička se zásobou kartiček na výměnu. Děti, hlavně ty nejmenší, velmi rády manipulují se suchými zipy, líbí se jim ten šustivý zvuk a pocit při práci s nimi. Kartičky hezky drží, dají se vyměňovat a kombinovat, poskytují prostor pro fantazii. Na fólii si můžou rovněž psát mazatelnou fixou.

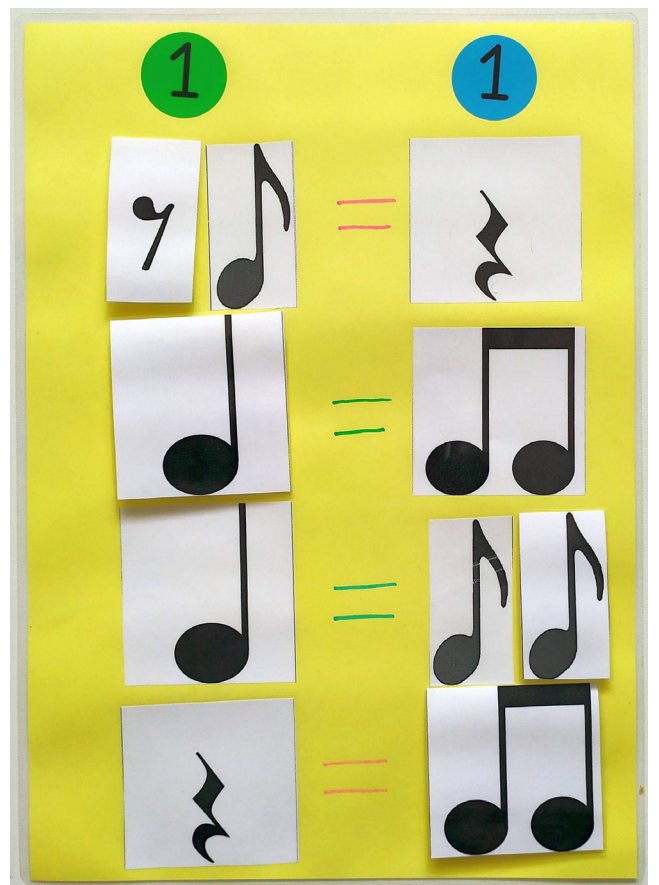
Tato činnost mě nesmírně baví a naplňuje, a jsem ráda, že je i velkou inspirací pro ostatní učitele. Laminovačka se dá koupit do 1000 Kč, suché zipy a laminovací fólie jsou rovněž snadno k dostání. Vlastní kreativě se meze nekladou. Já rozhodně budu tvořit dál, a pokud možnosti dovolí, můžete se těšit na pokračování mých výtvorů v některém z příštích čísel *Pianissima*.

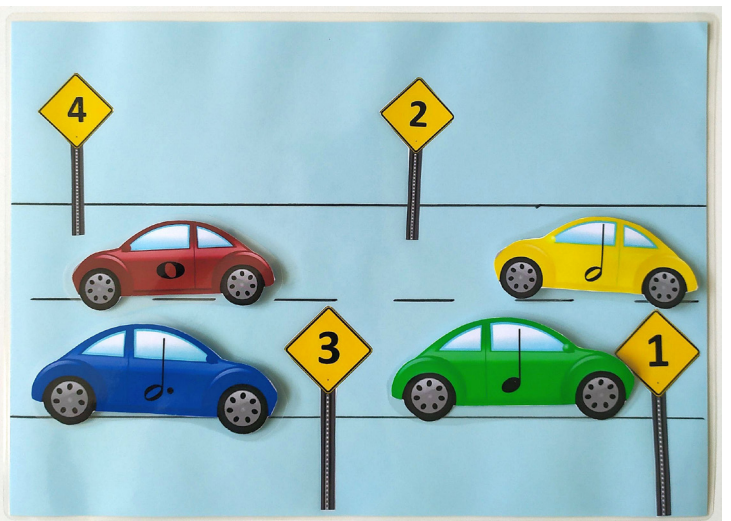
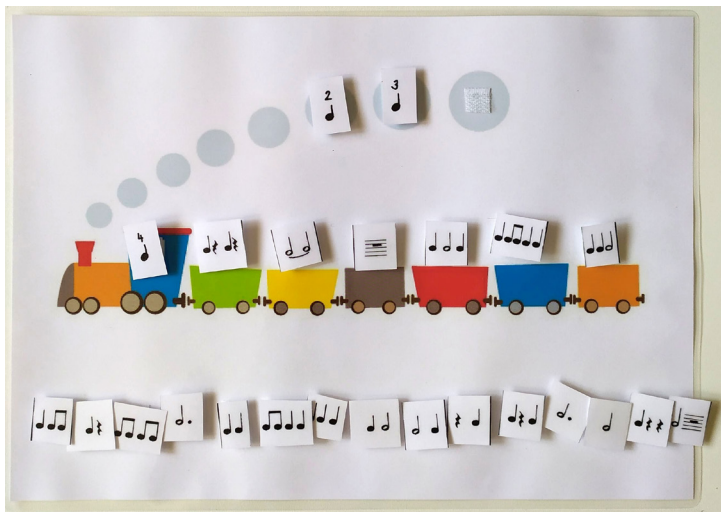
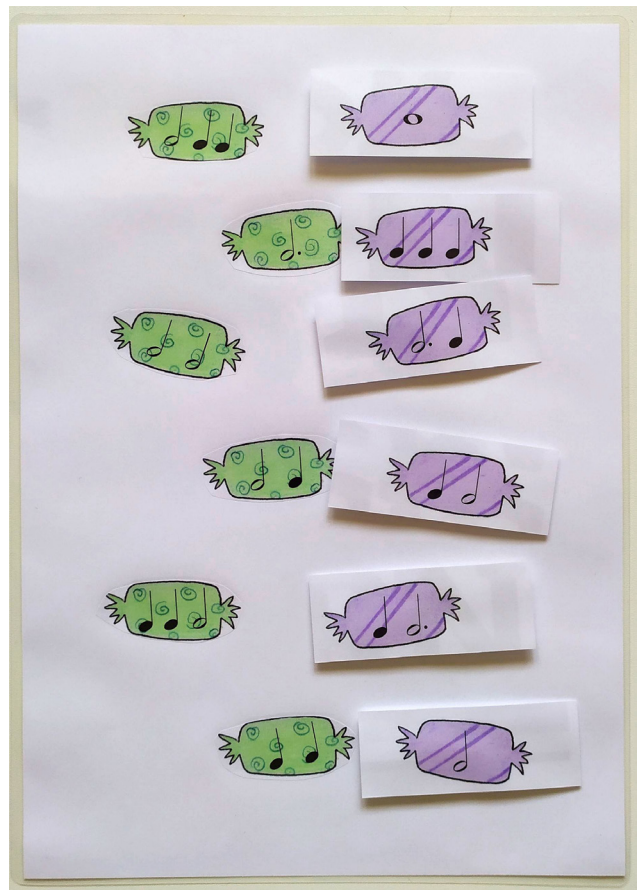
► Linda Horňáková

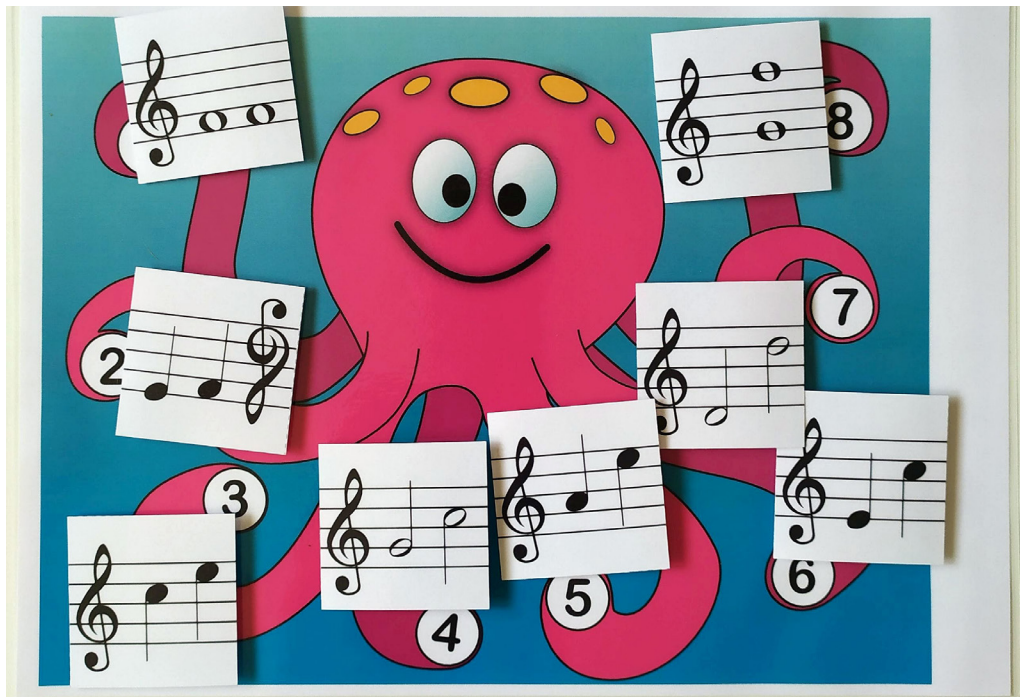
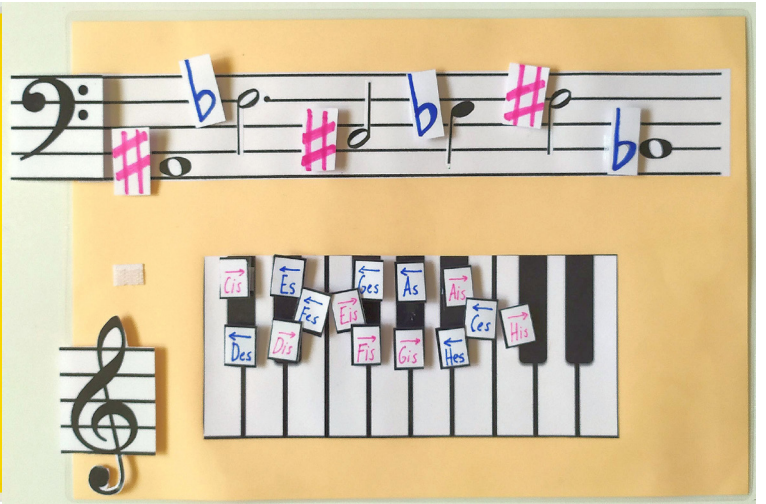
► Autorka článku Linda Horňáková vystudovala brněnskou konzervatoř. Třináct let pedagogicky působila v SZUŠ Mgr. Radmily Chmelové v Brně. Momentálně učí hru na klavír v ZUŠ ve Bzenci. V Metodickém centru JAMU absolvovala kurzy 1 a 2.

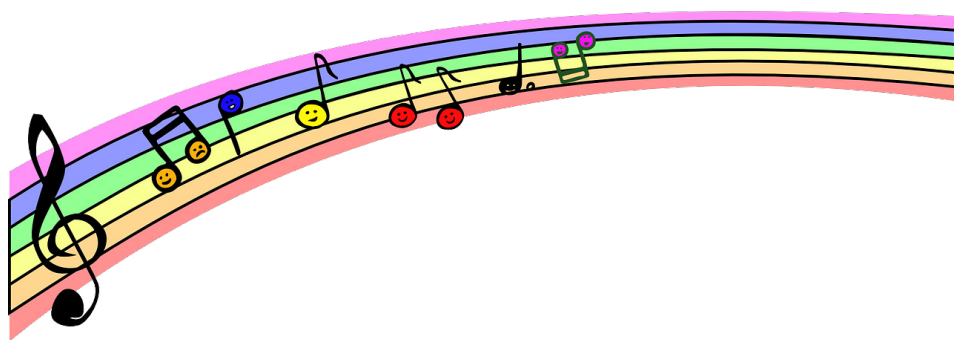

Co mne zaujalo na internetu

O letních prázdninách ráda vyhledávám na internetu zajímavé stránky a náměty, které bych mohla využít ve výuce. Výuku klavíru, potažmo hudby, vnímám v širších souvislostech.

O letošních prázdninách mne oslovily dva projekty, které jsem si pro sebe označila jako „rozhlasové encyklopedie“, a nabídka hudebního programu pro děti od vydavatelství NAXOS.

Milovník klasické hudby najde zajímavý odkaz na webové stránce stanice D dur Českého rozhlasu. Pod názvem Klasika na dosah se skrývá nabídka mnoha hudebních pojmů. K jednotlivým pojmům, jako melodie, hudební barva, polyfonie atd., je připojen slovní popis a také audio skladby, ve které je dobře slyšet použití v praxi.

Pod záložkou Skladatelé můžeme najít životopisy velkého množství hudebních skladatelů všech stylových období.

<https://d-dur.rozhlas.cz/klasika-na-dosah-8095707>

Rozhlasová stanice Classic Praha vytvořila na svých webových stránkách procházku dějinami nejen hudebními pod názvem Poznejte klasiku. Jednotlivé odkazy s názvy Renesance, Baroko, Klasicismus, Romantismus a 20. století obsahují průřez vývojem dějin hudby doplněný informacemi z dalších

uměleckých oborů i obecných dějin a významných událostí daného historického období. Základní graficky zpracovaná linie probíhá v levé části stránky, další rozšiřující a upřesňující informace se případnému zájemci otevírají v pravé části.

<https://www.classicpraha.cz/poznejte-klasiku/renesance/>

Obsluha výše zmíněných stránek je uživatelsky snadná a zvládnou ji i mladší žáci. Mohou si tak sami, a to nejen v době distanční výuky, vyhledat informace o skladbě, kterou právě hrají, či o jejím autorovi.

Zajímavý materiál pro děti představilo v červenci světové hudební vydavatelství NAXOS. Music Box je určen pro mladé zájemce ve věku od 4 do 12 let, kteří se chtějí dozvědět něco více o klasické hudbě.

Obsah Music Boxu tvoří témata jako hudební skladatelé, nástroje orchestru, pěvecké hlasy a sbory, filmová hudba, balet, opera, muzikál, poslechové otázky a hádanky, audioknihy o klasické hudbě, hudební historie, slovník, a obsahuje více než 4000 zvukových ukázek. Mne osobně zaujaly například seznamy doporučených poslechových skladeb. Každá skladba k poslechu je opatřena krátkým textem s charakteristikou, poslechnuté skladby si malý posluchač sám zapisuje do seznamu. Seznamy (Playlisty) mají různá jednotlicí témata, například

díla jednotlivých skladatelů, různé žánry apod. Zajímavé je i zpracování dějin hudby formou posuvné časové osy od počátků vzniku hudby až po současnost (do roku 2018). Do budoucna mají být obsah, ale i jednotlivé funkce neustále aktualizovány a rozšiřovány.

Music Box je dostupný ve dvou verzích. Jedna verze je pro domácí uživatele. Klasická hudba je prezentována jasným a poutavým, pro děti srozumitelným způsobem. Takže vše zvládnou i bez pomoci rodičů. Nebo si naopak mohou užít zkoumání hudby společně. Druhá rozšířená verze je určena pro výuku ve škole. Aktivita jsou rozděleny pro děti mladší (4 – 6 leté) a starší (6 – 12 leté).

Na webové stránce Music Boxu je k dispozici týdenní zkušební verze, je tedy možné si program zdarma vyzkoušet. Předplatné pro školy se řeší přes uvedené zástupce jednotlivých zemí.

Protože je program v angličtině, děti si mohou pronikání do světa hudby spojit s výukou a rozšiřováním svých jazykových dovedností.

<https://www.naxos.com/ECard/2020/Naxos-MusicBox/>

► Miroslava Raková

► Autorka článku Mgr. BcA. Miroslava Raková vystudovala hru na klavír na Konzervatoři v Teplicích, magistrské studium Učitelství pro ZUŠ na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích a bakalářské studium Klavírní pedagogiky na HF JAMU v Brně ve třídě prof. Aleny Vlasákové. V roce 1991 založila a do roku 1999 vedla Soukromou ZUŠ v Litvínově. Nyní pedagogicky působí na ZUŠ v Jirkově. Je autorkou překlada 2. dílu německé klavírní školy B. Schwedhelm Klavierspielen mit der Maus. V MC JAMU je v současné době posluchačkou kurzu č. 4 a od roku 2016 působí jako šéfredaktorka časopisu Pianissimo.

Se Zuzanou Hančilovou nejen o Klavihrátkách

Ráda bych Vám představila svoji kolegyni a kamarádku, BcA. Zuzanu Hančilovou. Většina z nás ji zná jako spoluautorku čtyř pracovních sešitů Klavihrátek. A protože její tvůrčí invence nikdy nevysychá, vytváří stále nové „Klavihrátkové listy“, kterými přispívá do časopisu Pianissimo. Zuzana Hančilová vyučuje klavírní hru, improvizaci a hudební nauku na ZUŠ V. Petrova v Praze a přednáší o Klavihrátkách na vzdělávacích kurzech a seminářích pro potřeby ZUŠ.

Kdy a jak vznikl nápad vytvořit Klavihrátky?

Nejprve jsem měla možnost od roku 1995, kdy jsem žila čtyři roky v Princetonu v USA se svojí rodinou, nahlédnout do tamějších učebních materiálů. Ty mne velice nadchly. Především způsob podání teorie ve spojení s praxí a také velké množství materiálů, ze kterých člověk mohl pro své žáky čerpat obrovské množství skladeb a aktivit. Takový výběr jsme u nás v republice v té době vůbec neměli. A protože se mi to líbilo, začala jsem si hned takové podobné pracovní listy vyrábět v češtině pro české děti. Po návratu jsem se úplnou náhodou potkala a seznámila s Ivou Oplištilovou, která též učila klavír a klavírní americké materiály velmi dobře znala a přiznala se, že si podobné pracovní listy pro své žáky také vyrábí. Byly jsme obě tak nadšeny, že jsme si navzájem nejen začaly učit své vlastní děti, ale také jsme průběžně vyráběly pracovní listy do hodin klavíru. Pak už jen stačilo, aby nás můj manžel popostrčil k úpravě jednotlivých listů do nějakého celku, metodicky seřazeného, v čemž nám velmi pomohly rady prof. Aleny Vlasákové a paní Ludmily Šimkové, se kterými jsme to probíraly. Později jsme se pídily po nějakém nakladateli, který by takové pracovní sešity měl zájem vydat.

Kde jsi brala inspiraci a nápady?

Právě z materiálů, se kterými jsem se měla možnost seznámit ve Spojených státech. Dále také mnoho nápadů vznikalo na konkrétních hodinách s dětmi, vyplynuly z po-

třeb, které jsme s žáky měli. Dnes mám některé strany spojené s konkrétními dětmi, které již dávno neučím, a vždy, když stranu s někým v hodině dělám, vzpomenu si na ty, které mi byly inspirací a byly u samého zrodu. Navíc v době, kdy Klavihrátky vznikaly, byly mé vlastní děti ve věku, kdy začínaly hrát na nástroje, takže i od nich přicházela spousta inspirace.

Jaké je klavírní školství v Americe?

Základní klavírní školství je tam zřízeno jinak než u nás. Děti mohou v rámci základní školy navštěvovat přímo ve škole výuku nástrojů. Mají to jako volitelné předměty během dne. Hudební školy, na které jsme zvyklí u nás, tam nemají. Na základním stupni vzdělání se učí převážně soukromě.

A když srovnáš učební materiály u nás a tam?

To bylo právě to, co mne v tom roce 1995 velmi překvapilo. Obrovské množství klavírních škol s doplňujícími sešity na každé úrovni. A to v oblastech etud, přednesových skladeb, čtyřručních skladeb, teorie, sluchových cvičení, rytmických cvičení, procvičování čtení not, forem, harmonie, atd. To vše měli

v několika různých řadách (od různých autorů). Takový výběr v českém jazyce u nás nemáme dodnes, ale cizí materiály naštěstí již není problém zakoupit a pedagogové z nich tedy mohou lehce čerpat.

Znaly americké děti českou hudební literaturu?

Měla jsem malé děti, ty toho moc neznaly. Někteří starší/dospělí žáci znali Smetanu a Dvořáka, ale o moc víc ne. Myslím, že to bylo spíše na pedagogovi, aby jim rozšířil rozhled v této oblasti.

Když porovnáš české a americké děti, byl tu nějaký rozdíl mezi jejich přístupem a vztahem ke klavírní hře?

Ano, byl. České děti jsou pracovitější, vědí, že pro hraní na nástroj musí udělat něco samy. Jsou takto svými rodiči více či méně vedeny. Přístup v Americe byl v tomto ohledu trochu jiný. Bylo zcela úkolem učitele, aby děti hra na klavír bavila. S nějakým pravidelným cvičením a pomocí rodičů se nedalo počítat.

Jak dlouho ti trvalo každý díl Klavihrátek vymyslet?

To se moc nedá spočítat, sešity vznikaly víceméně najednou. Hlavně 0. Přípravný a 1. díl. Vznikla spous-

ta pracovních listů, které jsme až později s Ivou Oplíštilovou zařazovaly do konkrétních dílů. Naše první listy vznikaly kolem roku 1995, k 1. vydání došlo až v roce 2003.

S jakými hudebně – teoretickými problémy se u svých žáků setkáváš? Dělá jim něco problémy?

Myslím, že co se opakuje nejvíce, je problém se čtením not. U některých se také zarazíme v oblasti rozboru skladby. Akordy poznají, vědí, jak se jmenují, ale těžko se jim zařazují do tóniny v souvislosti s jednotlivými stupni a se vztahovými souvislostmi.

Plánuješ vytvořit pokračování Klavírátek?

Zatím ne. Spoustu pedagogů ještě nepracuje s posledním sešitem (PS3), který je přibližně pro 6. a 7. ročník I. stupně. Je to už těžší a možná i příliš „nahuštěný“ díl. Ale vznikne-li někdy nějaká poptávka a zájem o nějaké rozpracování/dopracování, určitě se tomu bránit nebudu.

Co tě na učení nejvíc baví a co tě naopak nebaví?

Že je každá hodina jiná, jinak zajímavá a když to baví děti, tak to baví i mne. Nebaví mne samozřejmě, když se dětem nechce hrát, to se pak musím hodně snažit, aby je to bavit začalo. A někdy se to také nepovede 😊.

Chtěla jsi být vždycky klavíristkou, a co bys dělala, kdybys jí nebyla?

Učení klavíru mne lákalo od malička, takže jsem o ničem jiném nepřemýšlela.

Jaké máš ty a tvoji žáci oblíbené hudební skladatele (a proč)?

To se velmi mění. Teď je již několik let mezi mými dětmi oblíben například Bohuslav Martinů, což je způsobeno z velké části Přehlídkou B. Martinů, která se již několik let koná v jeho rodném městě Poličce. Tam mé děti moc rády jezdí a slyší tam hodně jeho skladeb, takže si vybírají dlouho dopředu, co budou chtít jednou hrát. Ale jinak hrajeme i všechny další autory velmi rádi.

Jak je to ve vaší třídě s hudebními nástroji? Mají všechny děti akustický klavír, nebo „projde“ i clavino?

Myslím, že mé děti mají clavino – jen jako druhý nástroj na chalupách či u babiček, kam jezdí na prázdniny a na víkendy.

Co ti pomáhá ve výuce, aby tvé žáky bavila a chodili dobře připravení do hodin?

To je asi souhra více věcí. Chci po nich, aby byli aktivní, aby přemýšleli o tom, co hrají, co chtějí hrát, aby ta práce byla jejich/naše společná, a ne pouze moje snažení. Co se týče příprav do hodin, u každého funguje něco jiného. Důležité myslím je, aby si žáci navykli číst poznámky z hodin a podle nich pracovat doma. Děti podle poznámek cvičí a já se podle poznámek připravuji na další hodinu. V hodině se děti na jejich práci doma ptám, mluvíme o ní, vymýšlíme, proč nefungovala, pokud to tak bylo, a promýšlíme, jak to udělat, jak zařídit, aby to fungovalo příště lépe, a promýšlíme další postup.

Jakou roli hrají rodiče žáků?

Důležitou! Hned od začátku se snažím o jejich spolupráci, především do té doby, dokud se děti nenaučí cvičit dobře samy. Pak už rodiče nepotřebujeme s dětmi tolik a jsme moc rádi, když nám dělají posluchače na koncertech. Ale začátky s rodiči jsou nutné a časově pro ně náročné. Je fajn, když to pochopí a spolupracují se mnou.

Před dvěma lety jsi získala ocenění v anketě Pražský učitel, letos v Poličce ocenění za vynikající pedagogické vedení. Co pro tebe tato ocenění znamenají (a nezapomněla jsem třeba ještě na další)?

Mám z ocenění radost, ale neberu je nijak zvlášť důležitě. Jsem ráda, že se nám s dětmi daří spolupracovat tak, že z toho máme společnou radost a že je na dětech vidět, jak je muzika baví. To je důležité pro jejich život. Co s tím pak udělají samy dál, je na nich.

Organizuješ improvizční víkendy pro své žáky – jak takový víkend probíhá?

Dříve jsem organizovala víkendy sama, teď je pořádáme s kolegy z hudebky, takže i průběh se trochu mění. Prostě hrajeme celý víkend na různé nástroje, které s sebou máme, a doplňujeme to různými bicími dřevěnými nástroji. Děti jsou rozděleny do skupinek a navštěvují po nějakých časových úsecích jednotlivé třídy, kde jsou pedagogové, kteří pro ně připraví nějaké téma ke společnému improvizování. Například zvířecí příběhy, kánony, doprovody písní, blues, malagenu, rondo, bicí skupinku, improvizace s boomwhackery, a podobně. Každý rok se snažíme o jiná témata. Když si každá skupinka projde přes všechny pedagogy, sejdeme se společně a navzájem si zahráme povedené kousky a společně je zkusíme „doladit“. Také vymýšlíme v mezích společné improvizace rytmické, melodické, učíme děti se navzájem poslouchat a reagovat na sebe nástroji. Z celého víkendu pak vznikne pár skladeb, které v neděli předvedeme rodičům na koncertě. Když jsme začali s improvizními víkendy, chodili jsme dokonce improvizovat na pozvání milého souseda i do místní hospůdky v malé vesničce v Jablonném, kde jsme hráli pro místní lidi. To byla pro děti velmi pěkná zkušenost.

Co je podle tebe největším problémem dnešních dětí?

Musí si umět udělat na nástroj čas, což je zprvu spíše otázka rodičů než dětí...

Setkáváme se spolu na soutěžích, kurzech a vzdělávacích akcích. Co Zuzko děláš, když nepracuješ?

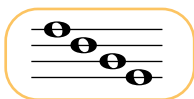
Pracuji fyzicky. A také jsem moc ráda se svými vnoučaty 😊.

► ptala se Věra Chmelová, odpovídala Zuzana Hančilová

PROBOUZENÍ PO PRÁZDNINÁCH

Prohlédni si kousky melodií, zazpívej si je a pak spoj se správnými popisky:

klesající po skocích

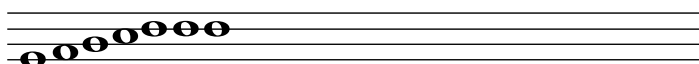
stoupající po krůčkách

klesající po krůčkách

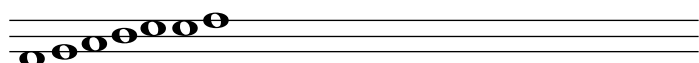
melodie měnící směr

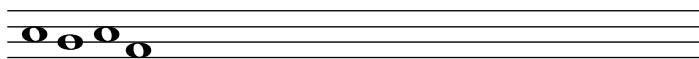
Dobře si prohlédni tyto písničky. Zazpívej si jejich melodii bez nástroje - podle not. Lépe to zvládneš, když si v hlavě představíš, jak melodie písničky postupuje (kdy jde nahoru, kdy dolů, kdy stojí na místě). Spoj úryvky melodií se správnými názvy.

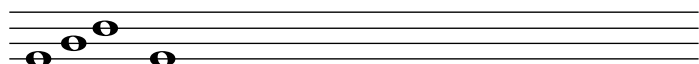
Kočka leze dírou

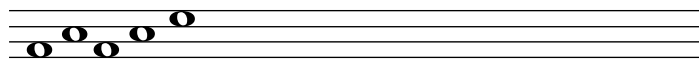
Sedí liška pod dubem

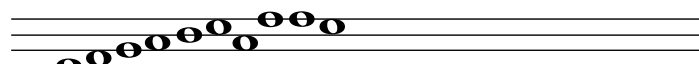
Halí, belí

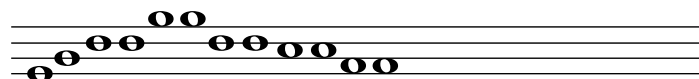
Já do lesa nepojedu

Ovčáci, čtveráci

Když jsem husy pásala

Vyletěla holubička

Dopiš melodii všech písní o kousek dál. Piš ji celými notami. Melodie se ti bude lépe psát, když si u toho budeš zpívat písničku nahlas.

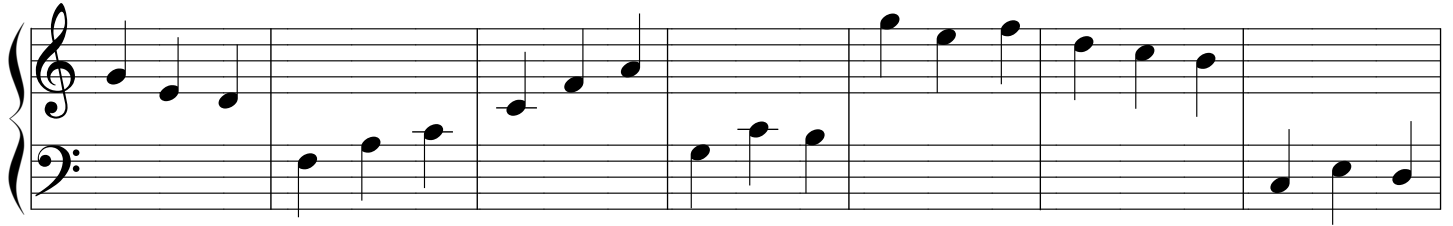
Dokážeš doplnit k notám i rytmus? Zazpívej si písně na slabiky TÁ a TYTY, doplň nožičky, trámečky a vybarvi hlavičky, kde je potřeba. Možná bude někde chybět i pomlka.

Zkus si vymyslet vlastní melodii na rytmus jedné z uvedených písní. Nejdříve si řekni její rytmus na slabiky, aby se ti nová melodie nepletla se starou.

OPÁČKO NOT A STUPNIC

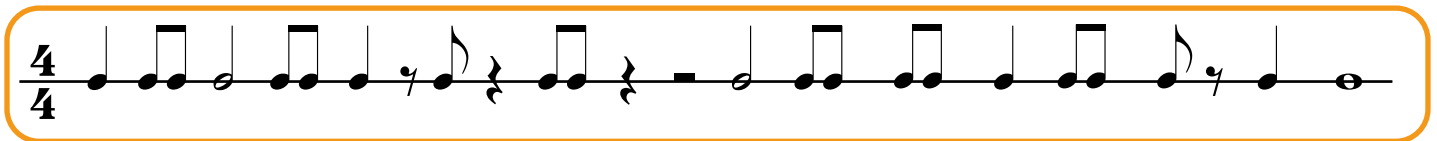
 Doplň jména not na předtištěné linky. Nezapomeň na číslo oktávy!

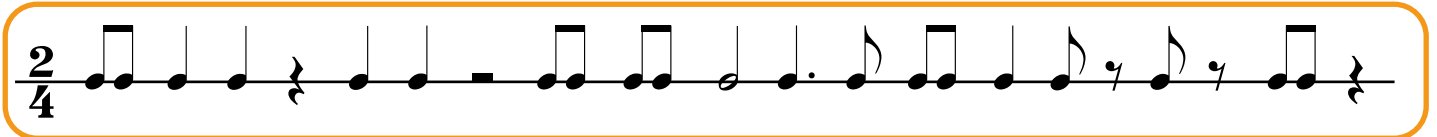
A musical staff with two staves (treble and bass clef) containing various notes for identification. The notes are placed on specific lines and spaces, and the student is asked to identify them by name and octave number.

 Podívej se, kolik dob má být v jednom taktu a doplň správně taktové čáry.

 Ve všech taktech obtáhni nožičky těžkých dob a pak rytmus vytleskej.

A musical staff with a 4/4 time signature. It contains several measures of music with notes and rests. The student is asked to identify the number of beats in each measure and complete the bar lines.

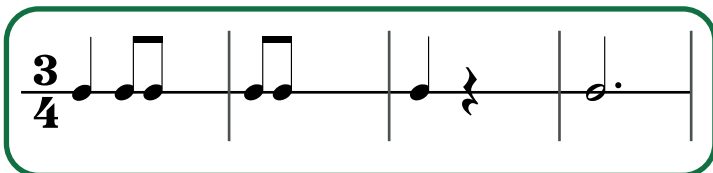

A musical staff with a 2/4 time signature. It contains several measures of music with notes and rests. The student is asked to identify the number of beats in each measure and complete the bar lines.

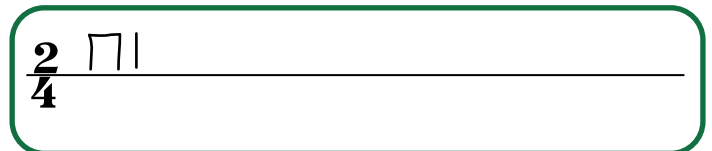
 Na jeden z rytmů vymysli melodii v pětiprstové poloze. Např.: LR v d moll, PR v F dur.

 V některých taktech chybějí noty!
Doplň takty, aby byly rytmicky správně.

 Napiš rytmus písně Travička zelená nebo Maličká su - jen nožičkami, a bez taktových čar.

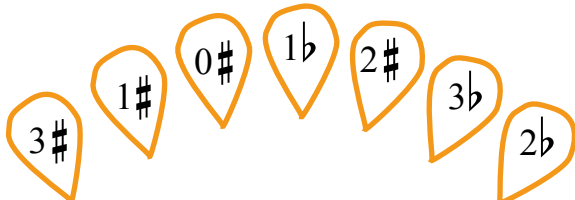
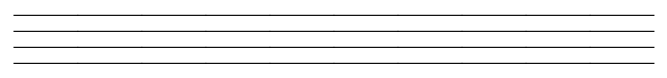
A musical staff with a 3/4 time signature. It contains several measures of music with notes and rests. The student is asked to complete the measures to make them rhythmically correct.

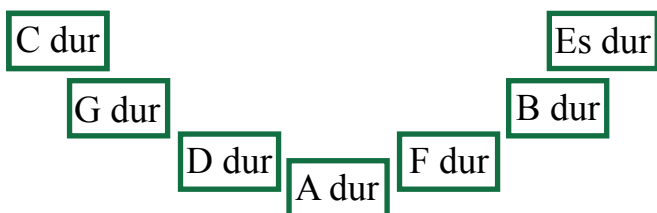
A musical staff with a 2/4 time signature. It contains a box with a vertical line and a horizontal line, representing a rhythmic pattern. The student is asked to write a rhythm for the song 'Travička zelená' or 'Maličká su' using only stems.

 Spoj správně, kolik křížků nebo béček mají tyto stupnice:

 Napiš do notové osnovy jednu stupnici, ale jinou než C dur!
Nezapomeň na klíč a na předznamenání.
Ve stupnici pak vyznač půltóny.

A blank musical staff for writing a scale.

 Napiš kvintakord D dur (v libovolném klíči):

Inspirace k poslechu

Fryderyk Chopin očima přátel a uměleckých souputníků

Pořad stanice Vltava Českého rozhlasu ze dne 12. října 2019

Jak je patrné z následujícího úryvku, nahlíží rozhlasový pořad stanice Vltava na polského skladatele Fryderyka Chopina z trochu jiného pohledu, než je obvyklé:

„Ve Vltavské Akademii se pokusíme Chopinovu osobnost nasvítit „z boku“, tak, jak jej viděli jeho přátelé, žáci, kolegové. Jsou mezi nimi Franz Liszt, autor (či lépe spoluautor) první životopisné knihy o Chopinovi, nebo Robert Schumann, který záhy rozpoznal talent mladíka z Varšavy. Ale také dáme slovo tomu, co stál léta v Chopinově stínu jako jeho věrný sekretář a přítel – jde o Julia Fontanu,“ píše v úvodu k pořadu jeho autorka Dita Hradecká.

V duchu názvu tvoří obsahovou linii pořadu věnovanému 170. výročí úmrtí skladatele různé pohledy vycházející z dochované korespondence s přáteli a soudobými umělci. Chopin je v literatuře často popisován jako křehký introvert s podlomeným zdravím. Tento obraz nepraktického umělce, snílka, dobře zapadající do představy umělce doby romantismu, vyznačuje i z dopisů spisovatelky George Sandové, Chopinovy dlouholeté přítelkyně.

Takový jednostranný pohled na skladatele naopak popírají vzpomínky jeho žáků. Chopina vnímali jako učitele energického a svědomitého, který vyžadoval pracovitost, na druhou stranu byl ke svým žákům velmi empatický. Z tohoto důvodu byl vyhledávaným učitelem. V organizačních záležitostech ohledně výuky se tak jevil docela praktickým člověkem.

Se svým současníkem, skladatelem Robertem Schumannem (oba se narodili ve stejném roce), se Chopin za svůj život setkal pouze dvakrát. Hned napoprvé byl však Schumann Chopinem okouzlen a považoval ho za geniálního umělce. O jeho nových skladbách i jeho hře často referoval ve svých poetických kritikách.

Mnohé se můžeme dočíst i o vztahu dvou velikánů romantismu Chopina a Liszta. Byli to současníci (Liszt byl o rok mladší než Chopin), kteří měli hodně společného. Oba skladatelé by se dali zařadit do kolony zázračné děti, oba později působili v Paříži, kde se několikrát sešli na jednom pódiu. Vzájemně se respektovali. Liszt často navštěvoval soaré, večírky, na kterých Chopin

improvizoval, Chopina také seznámil se spisovatelkou George Sandovou, jeho pozdější přítelkyní. Přes mnoho společného byli tito dva slavní pianisté v lecčems rozdílní. Chopin nekonzertoval příliš často, volil rád spíše menší, komornější prostory, proto mu vyhovoval nástroj se subtilním tónem, klavír značky Pleyel. Ferenc Liszt naopak upřednostňoval velké sály a tomu odpovídala volba nástroje značky Érard.

Přestože později vztahy mezi oběma pianisty ochladly, po Chopinově smrti zařídil Liszt vztyčení prvního Chopinova pomníku a napsal o Chopinovi knihu.

Podíváme-li se na Chopina očima jeho přítele ze studií a poté sekretáře a editora jeho skladeb Julia Fontana, vidíme spíše obraz praktického, energického člověka.

Jejich vzájemná korespondence obsahuje množství instrukcí týkajících se například zařizování a zajišťování chodu domácnosti. Fontana ale neplnil jen roli sekretáře, ale především dobře rozuměl Chopinovu hudebnímu jazyku. Opisoval a redigoval jeho skladby.

V průběhu celého rozhlasového pořadu jsou vyprávění a citace z dopisů prokládány ukázkami Chopinovy hudby. Atmosféru snímku podtrhávají ukázky dvou nejstarších dochovaných nahrávek Chopinových skladeb – první v podání klavíristy Vladimira de Pachmanna (nahrávka z roku 1916) a druhá z roku 1922 v interpretaci Ferruccia Busoniho.

Zajímavou ukázkou je i úprava Chopinova Nocturna op. 9 č. 2 pro housle a klavír v podání 17letého houslisty Bronisława Hubermana (nahrávka z roku 1899).

Kromě prvních nahrávek Chopinových skladeb zaznívají v pořadu Chopinova díla v interpretaci pianistů dalších generací – Alfreda Cortota, Marie João Pires či představitele nejmladší generace Rafała Blechacze.

Celý pořad je k dispozici na webových stránkách:

<https://vltava.rozhlas.cz/fryderyk-chopin-ocima-pratel-a-umeleckych-souputniku-8108314>

► Miroslava Raková

► *pozn. redakce: Připojený obrázek je ze série omalovánek, které zveřejnil 25. března volně ke stažení na své facebookové stránce Institut Fryderyka Chopina. Omalovánky, vztahující se tematicky ke skladatelům Chopinovi, byly opatřeny krátkými popisnými texty v angličtině. Uvedený obrázek ilustruje klavír francouzské značky Pleyel, na který Chopin hrával.*

Notová příloha

Ondřej Mutl (12 let) je žákem paní učitelky Věry Havelkové ze ZUŠ Třebíč. V tomto školním roce byl vybrán do 3. ročníku stipendijního programu MenART k mentorovi skladatelské dílny Marcelu Bártovi.

Rapsodie bez názvu

6. 4. - 7. 4. 2020

Ondřej Mutl

Musical score for measures 1-3. The piece is in 5/4 time and A major. The right hand features a complex, rhythmic melody with many beamed notes. The left hand provides a steady accompaniment. Dynamics are marked *mp* in both hands.

Musical score for measures 4-7. Measure 4 is the start of a first ending. The right hand has a melodic line with some rests. The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics are *f* in the right hand and *mf* in the left hand. A second ending follows, leading to measure 7, with dynamics *mf* in both hands.

Musical score for measures 8-10. The right hand has a melodic line with a crescendo. The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics are *p* in the right hand and *p* in the left hand, both increasing to *f* by measure 10.

Musical score for measures 11-14. The right hand has a melodic line with a crescendo. The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics are *mf* in the right hand and *mf* in the left hand, both increasing to *f* by measure 14.

Musical score for measures 15-18. The right hand has a melodic line with a crescendo. The left hand has a rhythmic accompaniment. Dynamics are *p* in the right hand and *mf* in the left hand, both increasing to *f* by measure 18.

20

Musical score for measures 20-23. The piece is in A major (three sharps) and 4/4 time. Measure 20: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, eighth note C5, eighth note B4, quarter note A4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *f*. Measure 21: Treble clef has a quarter note B4, quarter note C5, quarter note D5, quarter note C5. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *p*. Measure 22: Treble clef has a quarter note B4, quarter note C5, quarter note D5, quarter note C5. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *mf*. Measure 23: Treble clef has a quarter note B4, quarter note C5, quarter note D5, quarter note C5. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *p*.

24

Musical score for measures 24-27. Measure 24: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 25: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 26: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 27: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *f* in the treble, *mf* in the bass.

28

Musical score for measures 28-31. Measure 28: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *p*. Measure 29: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *mf*. Measure 30: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 31: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2.

32

Musical score for measures 32-35. Measure 32: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 33: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 34: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 35: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Dynamics: *8* in the treble.

36

Musical score for measures 36-39. Measure 36: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 37: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 38: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2. Measure 39: Treble clef has a quarter note A4, quarter note B4, quarter note C5, quarter note B4. Bass clef has a quarter note A2, quarter note B2, quarter note C3, quarter note B2.

Zamyšlení, úvaha

Příchody a odchody žáků v klavírní třídě z pohledu pedagoga

S koncem školního roku se většina pedagogů setkává s příchody, přestupy či odcházením žáků ve své klavírní třídě. Vždy to vede pedagoga k zamyšlení a nevyhne se vnitřním pocitům, se kterými se musí umět vyrovnat. Bylo by těžké v jednom článku popsat všechny příklady z praxe a ještě těžší navrhnout řešení situace, protože důvody, proč k tomu dochází, jsou různé a přístup k nim musí být individuální. Přesto je dobré se nad tímto tématem zamyslet a hledat cestu, jak k němu přistupovat a zároveň si uvědomit, zda skutečně umíme řešit určité situace, do kterých se v praxi jako pedagogové dostáváme, a jestli zvládneme poradit i svým žákům a jejich rodičům.

PŘÍCHOD ŽÁKA DO NAŠÍ TŘÍDY

Příchod nového žáka do naší klavírní třídy vnímáme jako radostnou událost. Na žáka se těšíme, protože není nic hezčího, než když si můžeme vychovat svého žáka od malička, podle svých představ, aniž bychom museli něco předělávat a upravovat, jako tomu bývá u žáků převzatých z jiných tříd.

Vždy je nutné navázat spolupráci s rodiči. Rodiče podporují své dítě v domácím cvičení, pomáhají mu, chodí na jeho koncerty, často i do prvních hodin, aby viděli, co a jak doma procvičovat. Projevují zájem o novou zájmovou aktivitu svého dítěte a radí se s pedagogem o jeho dalším směřování. Vždy záleží na věku dětí. Zatímco nejmenší děti jsou k nám zcela upřímné, a když je něco nebaví, tak to často dají jasně najevo a my se podle toho můžeme zařídit – např. změnit činnost, přepnout pozornost, upravit repertoár apod., starší žáci bývají méně čitelní.

Často si své žáky nevybíráme, jsou nám přiděleni. Jsou mezi nimi úplně začátečníci, ale i žáci přestupující od jiného pedagoga. Je dobré se s pedagogem a žákem ještě před koncem školního roku spojit, seznámit se, promluvit si o žákovi a vybrat společně vhodný repertoár. Navázání kontaktu s jeho předchozím pedagogem nám může pomoci pochopit hudební vývoj žáka a zkrátit délku období, kdy si student zvyká na nový způsob výuky. Musíme být trpěliví, každému žákovi trvá jinak dlouhou dobu, než si zvykne na jiný styl výuky. Také hned na začátku výuky by si měl žák-učitel-rodíč ujasnit, jaká jsou jejich vzájemná očekávání. Často se stává, že rodiče hledají pro své dítě toho nejlepšího učitele, ale už se sami sebe neptají, zda i on sám je ochoten a schopen být pro svého učitele tím nejlepším žákem. Co si představují pod pojmem „nejlepší učitel“?

Mezi učitelem a žákem se často vytváří i mimohudební vztah – dítě se v hodině věnuje nejen hraní, ale chce si i trochu popovídat o tom, co zažilo ve škole, na výletě s rodiči, co ho v uplynulém týdnu potěšilo a co naopak rozesmutnilo. Společně s dítětem prožíváme radost z narozeninové oslavy nebo smutek z odchodu oblíbeného pejska či křečka. To vše vytváří a formuje náš vztah, který už není jen čistě pracovní. Pokud dojde k jeho přerušování, bývá to bolestivé jak pro žáka, tak pro jeho pedagoga.

PŘECHOD NAŠEHO ŽÁKA

Častým důvodem přestoupení žáka do jiné ZUŠ bývá stěhování do jiného města (nebo jiné oblasti velkého města), např. za prací rodičů

žáka, nebo dojíždění žáka na střední školu do jiného města. Není to lehká situace a měli bychom na to svého žáka umět připravit. Je důležité si o změně pedagoga v hodině popovídat, vysvětlit žákovi, že nový pan učitel nebo paní učitelka může mít jiné rady, než slyší od nás v hodině – může se víc zaměřit na techniku hry, na krásu klavírního tónu nebo na určité stylové období, a je důležité rady nového učitele přijmout a důvěřovat mu, protože není jen jeden správný způsob učení. Bez důvěry ke svému učiteli se učí pomalu a špatně, naopak s důvěrou se hraje mnohem lépe, hra víc těší a žák dělá větší pokroky.

Když se žák k novému pedagogovi dostane, neměli bychom už do práce a vztahu žáka s novým pedagogem moc zasahovat. Občas se stává, že se na nás náš bývalý žák přijde podívat a zavzpomínat, přitom se zmíní, že je nebo není zcela spokojený se současnou výukou. Naším úkolem je v takovou chvíli žáka povzbudit, podpořit, pochopit, poradit, ale v žádném případě nenarušit jeho vztah s novým pedagogem. Někdy mají pedagogové tendenci své bývané žáky „zachraňovat“. Je jim líto, že žák není úplně spokojený, a je-li to reálné, nabídnou mu možnost přestoupit zpět do své třídy nebo si najít jiného pedagoga. Je mnohem lepší radou říct žákovi, ať si zkusí o svých problémech se svým novým pedagogem popovídat a najít společné řešení. Až když se spolupráce dlouhodobě nedaří, je třeba společně hledat jiná řešení, např. i změnu pedagoga, ale ta by měla probíhat po domluvě současného pedagoga s žákem.

Méně častým důvodem odchodu žáka je jeho přechod na konzervatoř nebo vysokou školu s hudebním zaměřením. Je vhodné navázat

kontakt s některým z pedagogů konzervatoře a začít jezdit na přípravu. Některé konzervatoře mají i přípravné kurzy před přijímací zkouškou. Pedagog konzervatoře by měl navázat na práci pedagoga ZUŠ a dále studenta rozvíjet v rámci jeho schopností, talentu a časových možností. Pedagog ZUŠ by měl předat svého studenta dál s pocitem spokojenosti a radosti, že se bude mít u nového pedagoga dobře, že bude dál rozvíjet svůj talent a hudba se pro něj stane stejně velkým potěšením jako pro něj samotného.

Studenti by neměli zapomínat na své pedagogy ZUŠ, na to, co pro ně udělali, jak je od malička vychovali, stáli při nich ve chvílích, kdy si rozuměli víc i míň, ale přesto těžší chvíle, kdy se nechtělo moc cvičit, překonali a dál se těšili ze společného času stráveného u klavíru. Velkou roli zde hrají i rodiče, když svému dítěti připomenou, jestli si alespoň na Vánoce a na konci školního roku, kdy už není tolik povinností, se svým bývalým pedagogem zavolali a popovídali si s ním, jak se mu daří. Naprostou většinu pedagogů ZUŠ to velmi potěší, když si na ně jejich bývalý student vzpomene.

JAK ETICKY PŘESTUPOVAT

Pokud není důvodem přestupu dlouhé přejíždění mezi domovem a školou, bývá důvodem k přestupu nespokojenost. Někdy žák pracuje nedostatečně nebo se objeví problémy jiného charakteru, a pedagog sám žákovi i rodičům navrhne změnu pedagoga nebo soukromou výuku u jiného pedagoga. Mnohem častěji se zájem o přestup objeví na straně žáka či jeho rodičů – buď mají pocit, že by v jiné klavírní třídě dosáhli lepších výsledků, nebo naopak mají pocit, že by tam nemuseli tolik pracovat. Mohou se však objevit i jiné důvody – časté přehazování výuky (pedagog má např. hodně korepetic, které zasahují do individuální výuky

jiných žáků), velká absence pedagoga (důvody jsou různé, např. nemoc) aj.

Stává se, že si rodiče a žáci na školním koncertě všimnou, že žáci od jiného pana učitele hrají celkově lépe. A tak je napadne, že kdyby přestoupili do třídy tohoto pana učitele, mohli by hrát také lépe. Přijdou za tímto pedagogem, řeknou mu svůj záměr a pedagog je přijme. Přesně tak by neměl vypadat přestup do jiné třídy. Ať už žák přestupuje z jakéhokoliv důvodu, měl by se spolu s rodiči a novým pedagogem držet určitých etických postupů. Jak by tedy mohl vypadat rozhovor mezi rodiči a pedagogy?

Rodiče: Dobrý den, pane učiteli, rádi bychom přihlásili našeho syna do Vaší třídy. Nyní chodil k panu učiteli AB. Bylo by to prosím možné?

Nový pedagog: Dobrý den, těší mě, že máte o studium v mé třídě zájem. Máte už přestup vyřešený se svým panem učitelem? Ví, že ke mně chcete přestoupit?

Rodiče: Ještě jsme ho neinformovali.

Nový pedagog: Nejprve si zkuste situaci vyřešit se svým panem učitelem, měl by o tom vědět a vyjádřit se k tomu. (případně: Jaké jsou důvody přestupu? Pokud nový pedagog pana učitele zná a jedná se o kvalitního pedagoga: Vašeho současného pedagoga znám, je to kvalitní pedagog a svým žákům se věnuje. Nechcete s ním o svých problémech promluvit a najít ještě nějaké další řešení, které by vedlo k pokračování Vaší spolupráce?) Pokud by nový pedagog měl o žáka zájem, může rodiče informovat o volném místě ve svém úvazku. Většinou však mají žáci dobrého pedagoga, jen mu musí více důvěřovat, a pokud chtějí víc, než jim nabízí, mohou po domluvě s ním chodit na konzultace, jezdit na kurzy, chodit na náslechy do jiných tříd atd. Možností je hodně a nemusí se vždy rovnou jednat o odchod ze třídy.

Rodiče k současnému pedagogovi: Pane učiteli, vážíme si vaší práce a všeho, co jste pro našeho syna udělal, ale z důvodů, o kterých jsme spolu již dříve mluvili, bychom rádi zkusili výuku v jiné třídě. Rádi bychom přestoupili do třídy pana učitele NP, se kterým jsme už mluvili. Radil nám, ať se nejprve poradíme s Vámi a informujeme Vás o svém úmyslu, teprve pak s námi bude dál jednat.

Současný pedagog: Máte svobodnou volbu se rozhodnout, u koho Vám výuka více vyhovuje. Do data XY se můžete rozhodnout, zda chcete prodloužit přihlášku, požádat o přestup v rámci školy nebo ukončit docházku na této škole. Určitě to pro Vás bude nová zkušenost a motivace do další práce. Přeji hodně dalších úspěchů. Nezapomeňte poslat informaci o přestupu/odchodu na jinou školu na vedení školy.

Rodiče novému pedagogovi: Dobrý den, pane učiteli, o přestupu do Vaší třídy jsme s naším současným panem učitelem mluvili, ví o něm a přeje nám hodně štěstí.

Nový pedagog: Děkuji Vám za zprávu a poprosím Vás ještě o telefonní číslo na Vašeho pana učitele.

Nový pedagog současnému pedagogovi: *Dobrý den, pane kolego, přišli za mnou rodiče Vašeho žáka XY a prosí o přestup do mé třídy. Zním/nezním důvody přestupu a chtěl jsem se ještě zeptat Vás, zda o přestupu skutečně víte, co navrhuje, zda souhlasíte...*

Současný pedagog: *Děkuji Vám za zavolání, o přestupu mě rodiče žáka informovali. Souhlasím s ním.*

Pokud současný pedagog už o přestupu ví, rovnou si na něj nový pedagog může vyžádat kontakt (pokud ho už nemá) a zavolá mu. Je zapotřebí jen doplnit, že pokud jsme dobrým pedagogem, nemáme důvod přebírat žáky jiných kolegů, můžeme si dobré žáky sami vychovat. Jestliže nejsme tak dobrým pedagogem, tak budeme jezdit na pedagogicko-interpretací kurzy, případně si zaplatíme další vzdělávání a naučíme se to.

Když je domluva se současným pedagogem v pořádku, žák podá žádost o přestup (v rámci jedné školy) nebo žádost o ukončení docházky na současné škole a přihlášku ke studiu na jiné škole (když nový pedagog působí na jiné ZUŠ).

Pokud žáci a rodiče se svým pedagogem nenavázali oboustranně vyhovující vztah a nedaří se jim ho změnit, mají možnost oslovit vedení školy, popovídat si o možnostech řešení, přijít se svými návrhy a zároveň si vyslechnout návrh paní ředitelky či pana ředitele. Když se ani pak nedaří najít vyhovující řešení, je řešením změna pedagoga. Pokud promluví s vedením školy a postěžují si na svého současného pedagoga, mělo by vedení školy o problému nejprve promluvit s pedagogem, až teprve poté problém nadnést na poradě, je-li to nutné.

Někdy u postupových zkoušek pedagogové slyší hru svých žáků i žáků svých kolegů a může je mrzet, když vidí a slyší, že by se žák mohl po určité stránce rozvíjet lépe. Domnívám se, že by se pedagog neměl

bát o tom před kolegou promluvit a vést diskuzi – každý si všimne na hře žáka něčeho jiného a on se pak může rozvíjet komplexněji. Reakce kolegů bývají různé – někdo je rád, když slyší další názor, jiný vnímá jiný názor jako kritiku své práce a dostává se reakce obranného rázu. Pro další názory si můžeme jezdit i na kurzy a soutěže.

KURZY A SOUTĚŽE

Pokud vezeme žáka na kurzy, vždy důvěřujeme pedagogovi, do jehož třídy svého žáka přihlásíme. Pokud se jedná o pedagoga konzervatoře či VŠ, daří se navázat velmi hezká spolupráce a náš student se časem může stát studentem tohoto pedagoga. Avšak určitě nepočítáme s tím, že náš student přestoupí do třídy jiného pedagoga ZUŠ, u kterého měl na kurzech konzultace, aniž by nás o tom žák a pedagog kurzů informoval.

Podobná situace může nastat na soutěžích. Pokud se ocitneme v roli porotce soutěže, za kterým po soutěži přicházejí soutěžící pro rady, vždy by měl být u rozhovoru přítomný i jejich pedagog (někdy je lepší, když je přítomný pedagog sám bez žáka). Jinak riskuje, že si jeho hodnocení student přebere po svém. Vzpomínám na jeden případ z praxe, kdy student získal velmi pěkné ocenění na soutěži. Porotce poté přišel za pedagogem, pochválil výsledek a upozornil na nedostatky ve vedení (student měl už několikátého pedagoga), poté šel za studentem a nejspíš totéž řekl i studentovi. Student následně poděkoval svému pedagogovi za přípravu na soutěž a v příští hodině požádal o přestup do třídy jiného pedagoga (shodou okolností absolventa porotce soutěže). Myslím, že pan porotce vůbec neměl v úmyslu nabádat studenta ke změně pedagoga, navíc neznal historii jeho studia, ale student si to vyložil po svém.

JAK PŘIPRAVIT ŽÁKA NA PŘESTUP

Pokud u nás žák chce dál studovat, ale není to možné (př. odcházíme ze školy, jdeme do důchodu, žák se stěhuje aj.), je dobré ho na přestup připravit – seznámíme ho s jeho novým pedagogem, vyjádříme v něj důvěru, oceníme jeho kvality aj. Také by se měli oba pedagogové sejit a popovídat si o žákovi, pokud o to nový pedagog stojí. Měl by být informovaný o vztahu žáka k hraní, o spolupráci rodičů, o domácím prostředí žáka, na jaký nástroj doma hraje, jak často vystupuje na koncertech, jaký repertoár doposud zahrál, zda nemá např. nějakou specifickou poruchu učení a chování, jakým tempem jeho studium postupuje apod. Nový učitel by se měl sám zajímat o budoucího žáka a ptát se na něj. Pokud se jedná o žáka s individuálním vzdělávacím plánem (např. žáci, kteří mají z pedagogicko-psychologické poradny potvrzenou poruchu učení, nebo naopak žáci s potvrzeným nadprůměrným IQ), měl by na to sám upozornit současný pedagog.

PUBERTA

Někdy žáka nebaví cvičit, častěji se tyto stavy objevují v období puberty. Pokud je vytvořený dostatečně silný vztah z dětství a učitel má podporu rodičů, většinou se společně podaří toto období překonat. Jestliže důvěra v pedagoga ze strany rodiny opadne a komunikace vážne, může nastat důvod k odchodu ze třídy. V takovém případě je zapotřebí žákovi i rodičům vysvětlit, že u nového pedagoga se také bude muset cvičit. Přesto se může stát, že změna pedagoga bude pro žáka určitou motivací a pomůže mu krizové období překonat. Navíc každý pedagog má svůj způsob učení, který může někomu sednout více, jinému méně.

Někdy je žák proti své vůli přesunut do třídy jiného pedagoga, přestože jeho pedagog na škole zůstává (např. potřebuje trochu snížit úvazek). Je to složitá situace a velkou roli zde hrají rodiče žáka – ti mohou své děti povzbudit ke spolupráci s novým pedagogem, nebo naopak v nich vzbuzovat pocit nespravedlnosti a křivdy. Nový pedagog je tak ve velmi těžké situaci, kdy má učit žáky, kteří ho vlastně nechtějí, protože jim vyhovovalo studium u předchozího učitele.

Někdy má žák sám zájem o nenáročnou relaxační hodinu u klavíru a současná výuka mu nemusí vyhovovat. Nesmíme zapomínat na to, že zájem žáků se s postupujícím věkem může měnit. Ale je nutné doplnit, že někteří pedagogové, žáci i rodiče mají zájem právě o relaxační typ výuky! Vyhovuje jim

to, protože nemusí moc cvičit. Není na tom nic špatného, a pokud je to i v souladu se zaměřením školy, může se tato výuka ke spokojenosti všech realizovat. Pokud není pedagog relaxačně zaměřený, může to být opět důvod k přestupu žáka do jiné třídy.

JAK K ODCHODU ŽÁKA PŘISTUPOVAT

Ať už dojde k odchodu žáka z jakéhokoliv důvodu, většina pedagogů má potřebu to v sobě řešit. Ptají se sami sebe nebo svého okolí: „Kde jsem udělal chybu? Proč odchází? Měl jsem postupovat jinak? Cožpak šlo ještě víc slevit z nároků na hru? Nebyl jsem pro něj dost dobrý?“ atd. Často se jedná o pocity zklamání, jen občas máme pocit

úlevy a místo hloubavých otázek si plánujeme novou budoucnost s jiným žákem.

Každý člověk, tedy i pedagog, by měl mít své způsoby, jak si pocity z odchodu žáka vyřešit. Především je nutné si uvědomit, že zatímco jeden žák odchází, minimálně několik dalších je s výukou velmi spokojeno a pro tyto žáky tady jsme – pro ty, co si nás váží, dokážou nám to dát najevo svou přípravou do hodiny a svým chováním. Jsou to žáci, na které se dál můžeme těšit a cítit smysl naší společné práce. A nezáleží, jak dlouho u nás studují – někdy i jednorozměrný vztah může být silnější než roky společných hodin. Je důležité si uvědomit, že odchodem jednoho žáka se uvolňuje místo pro žáka jiného, který se na nás už těší a se kterým můžeme zažít mnoho hezkého.

► Věra Chmelová

Soutěže

Sedmero zamyšlení nad soutěží ZUŠ

Milé kolegyně a kolegové klavíristé, ve svém minulém článku pro časopis *Pianissimo* jsem se zamýšlela, jak je to se soutěžími, které jsou pro někoho radost, pro někoho běh za slávou a pro někoho odrazový můstek pro budoucí povolání. Nikdo tehdy netušil, co přijde, a jak s chodem světa zamává epidemie zatím námi lidmi neovládnutelné nemoci. Chtěla bych se zamyslet nad **Sedmi pravidly života** (zdroj: Facebook – *Pokoj v duši*), která se dají docela dobře parafrázovat na situaci, ve které se teď všichni společně nacházíme. Existuje spousta moudrých myšlenek, které dnes najdeme nejen v tištěných knihách. Mohou nám být blízké nebo naopak s nimi můžeme bytostně nesusouhlasit. Věřím však, že své názory dokážeme vzájemně respektovat.

Smířme se s minulostí, abychom mohli žít přítomností... Opustme situaci, do které jsme se dostali, a dívejme se pozitivně dopředu. Zepetjme se žáků, zda chtějí společně pracovat na nových výzvách. Pokud mladí lidé chtějí sami před sebou uspět, musí věnovat hodně času poctivé práci. Naše pedagogické umění, jejich talent a píle jsou základem pro jejich budoucí cestu životem ne jen pro úspěch v soutěži. Poctivá práce a snaha něco dobrého dokázat se jim v různých podobách vrátí.

Co si o nás myslí druhí, není naše starost... Řidme se, prosím, hlasem svého srdce. Vše závisí jen na naší vnitřní volbě. Děti poznají, co myslíme upřímně a co děláme z donucení. Závist a pomluvy, že soutěžíme pro svou slávu, jsou hloupé.

Řeči, že nejsme ochotní připravit se s žáky na soutěž v případě, že by se mohla opakovat, jsou zbytečné.

Vše se vyřeší, když tomu dáme čas... Ano, v okamžiku, kdy jsme se v půlce března 2020 ocitli v jakémsi bezčasí, snažili jsme se všichni hořečnatě vymýšlet alternativy, jak uskutečnit všechna neuskutečněná kola soutěže... Stačil krátký čas, aby MŠMT rozhodlo, že se ročník ukončí. Bylo potřeba trochu delšího času, aby bylo jasné, jak by se dala situace vyřešit do budoucna. Je zásadní, že (i přes dlouhá jednání, ze kterých postupně vycházely různé závěry) o konání či nekonání soutěže vždy rozhoduje pouze její vyhlášitel, a nikdo jiný.

Neporovnávejme svůj život a práci s jinými, nesudme je, protože nemáme ponětí, o čem je jejich

příběh právě tak, jako oni ho nemají o našem...

Soutěže jsou krásné i zvláštní zároveň. Každý pedagog klavírní hry má dar předat své umění svým žákům, někdo ve větší, někdo v menší míře, cílem je obohatit dětskou duši. Je dobře, že děti nemají ponětí o tom, kolik nevráživosti se mezi námi, dospělými, kolem soutěží pravidelně objevuje. Cílem soutěže by měl být dobrý pocit, že jsem něco krásného, pro co jsem vynaložil zvýšené úsilí, dokázal. Při předávání diplomů vždy vidím v dětských očích nefalšovanou radost. Ať jsou děti bodově první nebo poslední, jsou šťastné. V tu chvíli je potřeba radovat se s nimi, jako pedagogové nebo rodiče. Pokud se objeví slzy, je něco špatně. Jsou časová údobí v pedagogickém životě, kdy se vše daří, máme úspěšné žáky, kteří „nám“ vyhrávají soutěže, ale jsou i období, kdy tomu tak není. V tu chvíli je dobré ujasnit si, co vlastně chcí, tak trochu „přehodit výhybky“, vrhnout se do sebevzdělávání, nových, zajímavých projektů, které přinesou všem zúčastněným radost, protože to je naše práce a náš život.

Přestaňte si vytvářet domněnky a neustále přemýšlet. Není potřeba znát všechny odpovědi najednou,

přijdou samy v okamžiku, kdy je budeme nejméně očekávat...

Doba „podivného jara“, kterou jsme si všichni prošli, byla živnou půdou pro ledajaké myšlenky. Mohli jsme mít pocit, že se „dobře rozjetá soutěžní lokomotiva“ ocitla v situaci, kdy nešlo jet dál, ale ani vycouvat a přestoupit na náhradní dopravu. Žáci na programech, které studovali, technicky vyspěli. Jsou pracovití a nadaní, proto jim účast v soutěžích navrhujeme. Pedagogův elán nebo nechuť se v nich odráží jako ve studánce. Přejme si jen to pozitivní, co situace přináší. Nově vzniklá klavírní dua budou mít delší čas na sehrávání a souznění svých duší, mnohdy se mezi nimi i jejich rodinami vytvoří krásné přátelství, které přetrvá. Ti žáci, kteří vykonali úspěšně zkoušky na konzervatoře, už jdou svou vlastní cestou. Můžeme je zpovzdálí s radostí v srdci sledovat a těšit se, že z nich jednou budou naši kolegové a nástupci.

Nikdo jiný nebude a nemůže být tvůrcem našeho štěstí, jen my sami...

To, že jsme tady a teď, v místě relativně klidném a pohodlném k životu, kde se můžeme radovat ze svých blízkých, ze svého zdraví a dobré práce, která je zároveň koníčkem i posláním, je součástí po-

citu štěstí, který vytváříme. Pokud vnitřně cítíme, že se jakékoli soutěže nemůžeme nebo nechceme účastnit, je to pouze naše volba. Tu je potřeba přednést včas, v klidu své stanovisko obhájit a přát všem, kteří chtějí soutěžit, jen to nejlepší.

Usmějme se! Nejsme majiteli všech problémů světa...

Chcí vás, milé kolegyně a kolegové poprosit, opustíme již břímě, které na nás naložila předčasně ukončená „zuškovská“ soutěž, sundejme ho ze svých ramen a dívejme se pozitivně dopředu. Neběžme jen za svou slávou, neházejme si navzájem klacky pod nohy, snažme se poučit z drobných chyb, které nás potkaly, tak abychom se jich mohli do budoucna vyvarovat. Mějme víru, že se do stejné situace nedostaneme opět, naději, že každá práce má svůj smysl, a vedme naše žáky k lásce, kterou nám všem hudba dává.

► Martina Vlčková
předsedkyně klavírní sekce ÚUR
ZUŠ ČR

► Autorka článku BcA. Martina Vlčková vystudovala Konzervatoř v Pardubicích obor hra na klavír ve třídě prof. Aleny Vlasákové. Po studiích na konzervatoři se vzdělávala v Metodickém centru HF JAMU Brno. V roce 2013 se stala jedním z prvních absolventů bakalářského oboru Klavírní pedagogika na HF JAMU Brno, kde studovala s vyznamenáním ve třídě prof. Aleny Vlasákové. Je mj. autorkou překladů metodických materiálů pro výuku začátečníků (A. Ljochina: „Cesta do země intervalů“) a překladu ruské klavírní školy „Puť k muzicirovaniju“ D. Barenbojma, kterou doplnila o pracovní listy. Své metodické i praktické zkušenosti předává klavírním pedagogům formou přednášek i seminářů.

Propozice klavírních soutěží a festivalů

Bachovská cesta 2020

2. ročník mezinárodní bachovské soutěže pro děti a mladé

5. – 8. 11. 2020, ZUŠ J. S. Bacha v Dobřanech

Jednokolová mezinárodní soutěž pro klavíristy do 17 let.

Soutěž je rozdělena do kategorií A1 – A5, které jsou určeny pro žáky soukromé výuky a základních uměleckých škol. Kategorie B1 pro studenty hudebních gymnázií, konzervatoří a hudebních akademií. Zařazení do kategorií se určuje dle věku k datu 31. 12. 2020.

Kategorie - Věk - Minutáž

- A1 - do 9 let / 4 – 8 min.
- A2 - 10 – 11 let / 6 – 10 min.
- A3 - 12 – 13 let / 9 – 13 min.
- A4 - 14 – 15 let / 13 – 17 min.
- A5 - 16 – 17 let / 18 – 22 min.
- B1 - do 17 let / 24 – 28 min.

Soutěžní repertoár

1. Povinná skladba – jedna nebo více z uvedených děl J. S. Bacha (naleznete v Pravidlech soutěže).

Do soutěžního programu bude zařazena minimálně jedna skladba J. S. Bacha z výběru povinných skladeb pro jednotlivé kategorie.

Kategorie B1 – dvě povinné skladby (výběr povinné skladby z bodu I., výběr povinné skladby z bodu II.)

2. Jedna nebo více skladeb z děl J. S. Bacha dle vlastního výběru – není možné zvolit povinné skladby určené pro nižší kategorie.

3. Jedna nebo více skladeb jiného stylového období ze světového repertoáru dle vlastního výběru (doporučujeme zařadit i skladbu z vlastní země).

Seznam povinných skladeb naleznete na webu v sekci Pravidla.

Elektronické přihlášky se podávají do **5. října 2020**.

Soutěžní poplatek činí u kategorií A1, A2, A3 1000 Kč, u kategorií A4, A5, B1 1200 Kč

Další informace naleznete na webu: www.bachacademy.eu

Brněnská klavírní soutěž 2020

6. ročník soutěže určené českým a slovenským účastníkům

11. – 13. 12. 2020, sál Konzervatoře Brno

Při výběru repertoáru se doporučuje přihlídnout k výročí narození významných osobností: J. L. Dusík (*1760), L. van Beethoven (*1770), R. Schumann (*1810), F. Chopin (*1810), V. Novák (*1870), B. Martinů (*1890).

Povinnou součástí repertoáru je v I. a II. kategorii výběr z klavírního díla Leoše Janáčka.

Soutěžní program

Kategorie Junior – do 15 let (nar. v roce 2005 a později)

Jednokolová – trvání 12 až 15 minut

- A) Skladba autorů z období baroka nebo klasicismu.
- B) Alespoň jedna etuda z klasických sbírek (J. B. Cramer, C. Czerny op. 299 nebo op. 740).
- C) Volný výběr skladeb, musí obsahovat skladbu autorů z období romantismu.

I. kategorie – do 18 let (nar. v roce 2002 a později)

1. kolo – trvání 12 až 15 minut

- A) Výběr z klavírního díla J. S. Bacha.
- B) Dvě etudy, jedna musí být F. Chopina z op. posth., op. 10 (mimo č. 3 a 6) nebo op. 25 (mimo č. 7).
- C) Výběr ze skladeb autorů z období romantismu.

2. kolo – trvání 15 až 18 minut

- A) Výběr věty v sonátové nebo rondové formě: Haydn, Mozart, Beethoven, Clementi, Dusík
- B) Výběr z klavírního díla L. Janáčka.
- C) Volný výběr skladeb.

II. kategorie – do 22 let (nar. v roce 1998 a později)

1. kolo – trvání 16 až 20 minut

- A) Výběr z klavírního díla J. S. Bacha.
- B) Dvě koncertní etudy, jedna musí být F. Chopina z op. 10 (mimo č. 3 a 6) nebo op. 25 (mimo č. 7).
- C) Výběr ze skladeb autorů z období romantismu.

2. kolo – trvání 20 až 24 minut

- A) Výběr dvou kontrastních vět ze sonáty, jedna musí být v sonátové nebo rondové formě: Haydn, Mozart, Beethoven, Clementi, Dusík.
- B) Výběr z klavírního díla L. Janáčka.
- C) Volný výběr skladeb.

Uzávěrka přihlášek je 30. 9. 2020.

Vstupní poplatek činí v kategorii Junior 500 Kč, v kategoriích I. a II. 1000 Kč.

Informace naleznete na <http://www.aretibrno.eu/p/brnenska-klavirni-soutez/4>

Broumovská klávesa 2020

10. ročník jednokolové mezinárodní soutěže pro klavíristy do 17 let

Datum konání: 2. – 4. října 2020

Vzhledem k situaci ohledně šíření koronaviru byl původní termín konání soutěže posunut!

Pro zařazení do kategorie je rozhodující věk k původnímu datu konání soutěže 24. 4. 2020.

On-line **přihlášky** je možné podávat do **18. 9. 2020** (včetně).

Soutěžní podmínky, kategorie i harmonogram naleznete na webu soutěže:

<https://www.broumovskaklavesa.cz/>

Magický klavír v proměnách času

IX. ročník klavírního festivalu

Datum konání: 12. listopadu 2020

Tento jednodenní nesoutěžní festival určený pro žáky ZUŠ se koná v prostorách Církevní konzervatoře v Opavě. Hlavním organizátorem je klavírní oddělení ZUŠ Opava. Na programu jsou vystoupení účastníků, workshopy s pedagogy Fakulty umění ostravské univerzity doc. MgA. Eliškou Novotnou a Mgr. Lukášem Michelem, ArtD.

Skladby, se kterými účastníci vystoupí, mohou být nejen sólové, ale i pro 4 či 6 rukou, komorní i souborové, v nichž musí být vždy zastoupen klavír. V sále konzervatoře bude k dispozici nové křídlo Petrof Mistral, jedno-manuálový pozitiv a kopie velkého dvoumanuálového francouzského barokního cembala z firmy Vykoukal.

Výběr repertoáru je libovolný, jeho délka je maximálně 10 minut.

Pokud vás bude zajímat, jak proběhly minulé ročníky, najdete je na facebookových stránkách: <http://www.facebook.com/KlavirniFestivalOpava>.

Přihlášky naleznete na <https://forms.gle/Gsmkt5gG937zYTda8>, zasílejte do **10. 10. 2020**.

Kontakt: magickyklavir@gmail.com

34. MEZINÁRODNÍ SMETANOVSKÁ KLAVÍRNÍ SOUTĚŽ

Termín konání byl posunut, soutěž proběhne ve dnech
19. 4. – 25. 4. 2021 v Plzni.

Elektronickou **přihlášku** i vstupní poplatek ve výši 1 500Kč je povinné zaslat do **31. 1. 2021**.

Podmínky účasti, zdroj notového materiálu, kontakt a další potřebné informace naleznete na webu: www.piano-competition.com

Virtuosi per musica di pianoforte 53. ročník mezinárodní klavírní soutěže

Datum konání: 18. – 20. 11. 2020, Ústí n. Labem, ČR

Soutěž je rozdělena do čtyř věkových kategorií, pro zařazení do jednotlivých kategorií je rozhodující datum ke dni konání 1. kola soutěže v příslušném roce.

- **I. kategorie:** věk do 9 let, soutěž je jednokolová, minutáž 4 – 8 min.
- **II. kategorie:** věk 10 – 11 let, soutěž je dvoukolová, minutáž 5 – 7 min. v každém kole
- **III. kategorie:** věk 12 – 13 let, soutěž je dvoukolová, minutáž 6 – 8 min. v každém kole
- **IV. kategorie:** věk 14 – 15 let, soutěž je dvoukolová, minutáž 7 – 9 min. v každém kole

V I. kategorii soutěžící zahrají jednu či více skladeb z období baroka či klasicismu a jednu či více skladeb z období romantismu až po současnost. Ve II. až VI. kategorii přednesou soutěžící v 1. kole skladbu / skladby z období baroka nebo klasicismu, ve 2. kole skladbu / skladby z období romantismu až po současnost.

Uzávěrka přihlášek je 20. září 2020

Soutěžní poplatek činí 1 500Kč.

Podrobné informace o soutěži naleznete na webu:

<http://www.zuserandove.cz/virtuosi/index.php>

PRO BOHEMIA OSTRAVA 2021

19. ročník mezinárodní interpretační soutěže

Soutěž bude probíhat ve dnech **8. – 11. dubna 2021** na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Soutěž je jednokolová ve všech kategoriích.

Kategorie / časový limit:

- 0. kategorie: do 8 let včetně 4 – 6 min.
- 1. kategorie: do 11 let včetně 7 – 9 min.
- 2. kategorie: do 14 let včetně 10 – 14 min.
- 3. kategorie: do 17 let včetně 15 – 17 min.

Soutěžní repertoár

0. a 1. kategorie:

- nejméně jedna skladba z období českého klasicismu
- nejméně jedna skladba českého skladatele jiného období

2. kategorie:

- nejméně jedna skladba z období českého klasicismu
- nejméně jedna skladba českého skladatele jiného období

3. kategorie:

- povinná skladba: Bohuslav Martinů – Etudy a polky (výběr jedné skladby)
- nejméně jedna závažná skladba českého klasicismu
- nejméně jedna skladba českého skladatele jiného období

Hra z paměti je podmínkou. Ve všech kategoriích je třeba dodržet časový limit. Repertoár lze doplnit skladbou (skladbami) dle vlastního výběru do naplnění časového limitu, která (které) bude (budou) následovat až po skladbách v kategorii určených.

K přihlášení slouží elektronická přihláška, která bude aktivní od 1. listopadu 2020 (od 8:00 hodin). **Uzávěrka** přihlášek je **31. ledna 2021 (v 12:00 hodin)**.

Účastnický poplatek:

- 0. kategorie 500,-Kč
- 1. kategorie 500,-Kč
- 2. kategorie 800,-Kč
- 3. kategorie 1000,-Kč
- 4. kategorie 1000,-Kč

Další informace na webu: <https://www.jko.cz/pro-bohemia-ostrava-2021>

IT rubrika pro klavíristy a klavírní pedagogy

Zdravím všechny čtenáře časopisu Pianissimo. Všichni jsme překlenu-li nelehké období koronaviru, které se bohužel může ještě vrátit a proto jsem se ve svém dnešním článku zaměřil na možnosti distančního vzdělávání.

Všechny školy se 11. 3. ze dne na den uzavřely a my jako kantoři jsme byli nuceni přejít na on-line výuku, aby naši studenti a žáci mohli pokračovat ve svém studiu. Náhle tak vznikla řada problémů, na které nikdo nebyl připraven. Ne každý rodič má chytrý telefon, tablet, PC, atd. A když ho má, ne vždy ho mohl půjčit svému dítěti, například z důvodu home office.

Na školách jsou zaměstnání vyučující různých věkových kategorií. Proto si myslím, že pro řadu zejména starších učitelů nebylo jednoduché přizpůsobit se nečekanému stavu a začít používat moderní techniku, na kterou nebyli zvyklí. Většinou sice vlastní chytrý mobilní telefon (smartphone), umí z něho telefonovat klasickým způsobem, posílat sms a reagovat na příchozí emaily. Nevěděli ale, že se můžou se svými žáky spojit i přes videohovor (vidět tak své žáky, jak u nástroje sedí, jak reagují na zadané úkoly...), že je možné rovnou přes telefon poslat nový notový materiál, že žáci mohou posílat pracovní nahrávky a oni si je mohou hned poslechnout a okomentovat. Rád jsem jim poradil, jak nainstalovat užitečné aplikace, atd.

Nejjednodušší komunikací se žáky mohl být především **telefonický hovor**, popřípadě s **hlasitým odposlechem** (klasický hovor se

dá u většiny mobilních telefonů i smartphonů přepnout do režimu reproduktoru, kdy telefon může být položený na stole či na klavíru a během hry tak může učitel komunikovat se žákem a vzájemně se výborně slyší). Tato komunikace byla výhodná zvláště pro žáky, kteří se styděli komunikovat přes kameru.

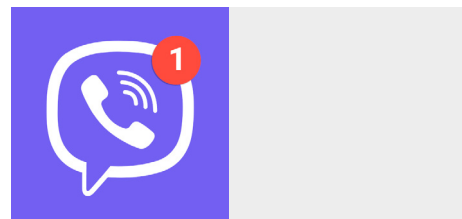
Další možností (pro toho, kdo nemá volný tarif u svého operátora a provolal by tak hodně peněz), je volání přes internet (wifi).

Tady existuje mnoho aplikací - komunikátorů, se kterými vás seznámím:

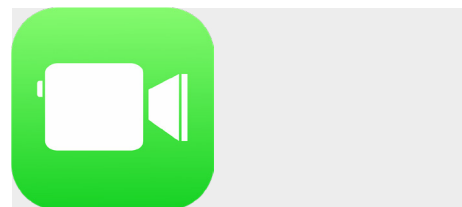

WhatsApp - lze stáhnout do jakéhokoliv smartphonu s jakýmkoliv operačním systémem. Výhodou je, že WhatsApp je spojený s telefonním číslem volajícího i volaného, takže je velmi jednoduché spojit se s druhou stranou. Nepotřebujete znát uživatelské jméno. Z této aplikace se dá volat klasickým způsobem, chatovat (posílat zprávy), ale hlavně je také možný videohovor a jdou v něm posílat soubory - nahrávky, notový materiál, atd. V současnosti je možné též v aplikaci získat druhé mobilní číslo a používat tak whatsapp i na dalším zařízení (např. tablet). To dříve nešlo.

Tuto aplikaci jsem se svými žáky využíval nejčastěji.

Viber - funguje podobně jako WhatsApp.

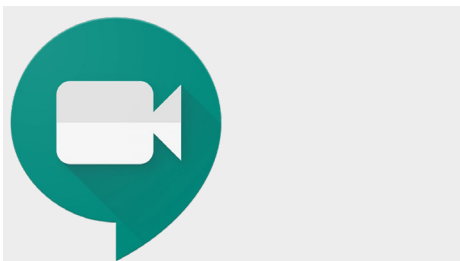
FaceTime - je určen těm, kteří vlastní iPhone, iPad či Macbook a PC Mac.

Komunikace mezi zařízeními Apple je ve vysoké kvalitě, pakliže je vlastní obě strany.

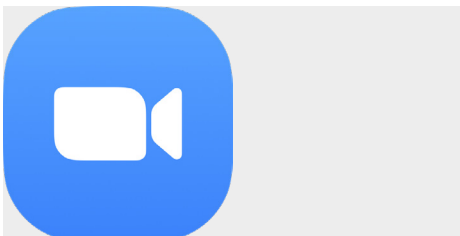
Další možností jsou následující komunikátory, které fungují kromě smartphonu - i v tabletu, notebooku a pevném počítači. U všech lze uskutečnit hlasové volání, videohovor, chat, posílat soubory. Výhodou je, že je možné se spojit i s více žáky najednou (klidně s celou třídou, když je potřeba komunikovat se všemi najednou):

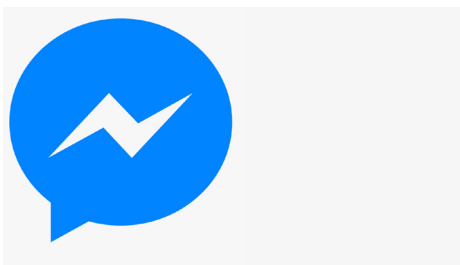
Skype - jde nainstalovat do jakéhokoliv zařízení. Vytvoříte si zde bezplatný účet, pod kterým pak můžete komunikovat s osobou, která také skype má.

Google Meet - určený spíše pro hlasovou komunikaci. Zvuk hudebních nástrojů je ovšem velmi zkreslený.

Zoom - dle mého názoru je nejkvalitnějším komunikátorem, který má nejlepší zvuk i obraz. Funguje podobně jako skype. Jen mi v současnosti nešel nainstalovat v PC s operačním systémem Linux. Ve všech smartphonech - s iOS, android i windows, dále PC s Windows i macOS funguje spolehlivě.

Messenger - jde stáhnout i bez nutnosti vlastnit facebookový účet.

Nevýhodou úplně všech těchto komunikátorů přes wifi či data podle vašeho tarifu v telefonu je bohužel závislost na kvalitě internetového spojení. Pokud má někdo slabší internetové spojení, hovory se tzv. sekají, kvalita zvuku kolísá a někdy se hovor přerušuje úplně.

Po zkušenosti se mi osvědčilo vypnout kameru a pokračovat pouze v hlasové komunikaci.

Někteří žáci mi tak raději začali posílat nahrávky, které jsem následně komentoval. Kvalita zvuku i videa byla mnohonásobně lepší než online hraní. Žáci prý dokonce při jejich realizaci měli podobnou trémmu jako na koncertech. Myslím si, že tato metoda by byla skvělá i do

budoucnosti. Na spoustu chyb si totiž přišli i sami. Simuluje to posluchače v koncertní síni.

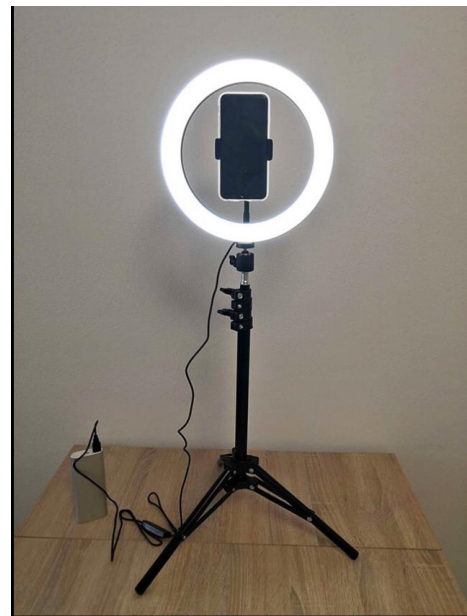
Většina si také říká: „*Přeci to nepošlu panu učiteli s chybami!*“ Skladby se tak naučili mnohem rychleji.

Hodně dotazů by mohlo směřovat také na to, kde a jakým způsobem umístit tato zařízení, aby byla komunikace co možná nejpohodlnější.

Pokud jste používali notebook, bylo nejlepší ho umístit např. **na stůl vedle klavíru**. V záběru je tak vidět nejen nástroj s celou klaviaturou, ale i hráč. Tato varianta podává celistvý obraz.

Pokud jste si zvolili pro komunikaci tablet či mobilní telefon, mohli jste jej pohodlně umístit nejlépe **opřením na boční hranu odkládacího prostoru vedle klaviatury** či **použitím stativu**. V současnosti je jich na trhu celá řada, dokonce i s přídatným

osvětlením. Některé **obaly** telefonů a tabletů také umí po jejich rozložení zastoupit funkci stojánku. Lze použít rovněž i stojánek na noty. Jedna moje žákyně byla natolik kreativní a vymyslela uchycení smartphonu na gumičku na stolní lampičku s nastavitelným ramenem.

Řada učitelů měla kvůli narychlo zavřeným školám problém dostat se do svého notového archivu. Obchody s notovými materiály, hudební knihovny, archivy, nic nebylo přístupné. Ti z vás, kteří četli můj první článek, kde podrobně popisuji internetová úložiště (např. Google Disk) a uložili si tam své naskenované noty, byli samozřejmě ve výhodě, jelikož mohli jedním kliknutím odeslat jednotlivým žákům nové skladby a úkoly. Velké množství not lze také zdarma či za poplatek stáhnout z různých internetových serverů, aplikací, atd.

Užitečné pro mě bylo i to, že jsem díky videohovorům viděl a slyšel nástroje, které mají žáci doma a mohl jsem tak na dálku posoudit jejich kvalitu. Také jsem zjistil, na jakých židličkách sedí, apd.

Poučné také bylo pozorovat, jak se žák chová v domácím prostředí. Překvapením pro mě bylo, že se někteří doma občas chovají jinak než ve třídě.

Velkým pomocníkem pro mě byly i další aplikace - poznámky, připomínky a kalendář (úprava rozvrhu,

zapsání změn, komunikátor, přes který se spojím s daným žákem, atd).

Někteří učitelé už zvládli tyto základy komunikace a rádi by se posunuli o trochu dále.

Zajímá je například otázka rozdílu mezi pevným a wifi připojením internetu?

Pevné připojení je připojení kabelem k pevnému počítači či notebooku rovnou z routeru. Má velkou výhodu v kvalitě a rychlosti připojení. Videohovory se určitě nebudou tzv. sekát a přerušovat. Wifi má zase výhodu, že můžete chodit se svým tabletem, notebookem či mobilem po místnosti kamkoliv a stále budete připojeni k internetu. Toto spojení je ale méně kvalitní. Závisí také na tom, jak daleko jste od routeru – čím dál, tím hůř – respektive čím výš a níž. Wifi se šíří hlavně horizontálně, takže pokud máte vícepatrový dům, bude nutné mít v každém patře alespoň jeden další router.

Obraz si můžete zlepšit používáním kvalitní externí webkamery, která se dá připojit ke každému pevnému počítači i notebooku. Pokud Váš počítač má horší kameru, nebo ji nemá vůbec, můžete si ji dokoupit.

Pokud nechcete svoje zařízení držet v ruce, je pohodlnější pořídit si držák či stativ na mobilní telefon a tablet.

Další je otázka mikrofonu. Vyzkoušel jsem jich celou řadu. Výborné zkušenosti mám s mikrofony řady Superlux (připojení kabelem) a ještě s bezdrátovými mikrofony LD Systems U508 HHC či Sennheise XSW 2-865 B-Band Vocal Set, díky nimž bude zvukový přenos o dost kvalitnější. Při výběru se informujte, zda je mikrofon určen jen pro mluvené slovo, nebo i pro zpěv a nástroj. Tato informace je totiž velmi důležitá, aby kvalita zvuku byla co možná nejlepší. Samozřejmě v dnešní době existuje mnoho značek a typů. Jistě vám dobře poradí v každé prodejně s hudebníky.

Pokud byste se chtěli posunout ještě dál a chtěli si pořídit rovnou i ozvučení – reproduktory, mohu doporučit z vlastní zkušenosti LD Systems Maui 5. Toto ozvučení

můžete využít doma, ve škole a stejně tak ve větším koncertním sále. Nebudete potřebovat odposlech, jelikož reproduktory jsou umístěné

kolem dokola ze všech stran a zvuk se tak šíří přirozeně. Lze připojit i digitální klavír a další nástroje + dva mikrofony. Má v sobě zabudovaný malý mixážní pult, ale můžete připojit i větší externí. Velkou výhodou je jeho skladnost a nízká váha. Vejde se do dvou malých obalů a unese ho pohodlně i žena.

Značka Bose je dražší alternativou. Zabývá se i malými bezdrátovými reproduktory, které si můžete snadno připojit k telefonu či tabletu a přitom se vám vejdou do tašky či kabelky.

Učitelé měli těžké podmínky. Za celou dobu uzavření škol nikdo nezkoumal, zda mají mobilní telefony, stativy, počítače, tablety. Řada učitelů neměla rychlý internet. Nepříjemné bylo pro žáka i učitele, že výuku sledovala mnohdy i celá rodina. Velkým minusem bylo to, že chyběl přímý kontakt a vše šlo o něco pomaleji než ve třídě.

Každý učitel jistě dělal vše, co bylo v jeho silách. Díky obětavým učitelům a distančnímu vyučování se však žáci měli možnost vzdělávat bez přerušení po celou dobu.

Vsichni pevně věříme, že od září bude vše zase v normálu, protože výuka z očí do očí je pro žáka i učitele prostě nejlepší!

► Štěpán Slavík

Pianissimo 2. číslo / 5. ročník 2019 - 2020

Šéfredaktorka: Mgr. BcA. Miroslava Raková

Hlavní poradce a odborná pomoc: prof. MgA. Alena Vlasáková

Jazykové korektury: Mgr. Jana Lišková Kvochová, Mgr. Věra Chmelová, Ph.D., Mgr. Romana Olivíková

Autoři článků: BcA. Radka Hajšelová, MgA. Michal Hájek, BcA. Zuzana Hančilová, Linda Horňáková, MgA. Radka Hreňová, MgA. BcA. et BcA. Martin Hroch, Ph.D., MBA, Mgr. Věra Chmelová, Ph.D., MgA. Richard Pohl, Ph.D., Mgr. BcA. Miroslava Raková, BcA. Štěpán Slavík, MgA. Zuzana Šimurdová, D. E. S. S., DAMPS, BcA. Martina Vlčková

Grafická úprava: David Rak

Soutěže a propagace: BcA. Radka Hajšelová

E-mail: rakova.m@pianissimo.cz

Fotografie na titulní straně: Zuzana Šimurdová a Mikolaj Warszynski po koncertě v MC 25. ledna 2020.

Časopis je k dispozici ke čtení i stažení na stránkách: www.pianissimo.cz